

Ελληνικό Επιστημονικό Δίκτυο για τις Διαταραχές
Αυτιστικού Φάσματος (Ε.Ε.Δ.Δ.Α.Φ.)
Ελληνική Εταιρία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων
Θεσσαλονίκης (Ε.Ε.Π.Α.Α)

13-15
ΟΚΤ
23

Πανελλήνιο Συνέδριο
8^ο Αυτισμου

Θεσσαλονίκη
Συνεδριακό Κέντρο “Ιωάννης Βελλίδης”

Τόμος Περιλήψεων

WWW.PANELLINOAUTISMΟΥ.GR

Αιγίδες

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ 1 | 5

K01	ΔΥΣΦΟΡΙΑ ΦΥΛΟΥ ΚΑΙ ΑΣΥΜΦΩΝΙΑ ΦΥΛΟΥ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ ΕΝΗΛΙΚΕΣ: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ Η ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΩΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΛΙΝΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ	33
K02	Η ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΙΣ ΝΕΥΡΟΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ, ΑΠΟ ΤΑ ΓΟΝΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ	46
K03	Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΣΕ ΜΟΝΟΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ	59
E01	Ο ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	84
E02	ΨΥΧΟΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ ΣΤΙΣ ΝΕΥΡΟΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΜΕΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ (EBP)	85
E03	ΔΥΣΦΟΡΙΑ ΦΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΕ ΕΝΑ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	87
007	ΑΔΕΛΦΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΑΦ	109
008	10 ΧΡΟΝΙΑ ΟΜΑΔΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	14
009	Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΙΤΙΣΗΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ.	19
012	ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΧΗ:ΕΝΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ (ΜΟΟΣ) ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	62
015	ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΥΤΙΣΜΟ	98
016	«Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ JAVTALK ΩΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΕΠΑΥΞΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ».....	89
017	Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ-ΔΑΦ ΣΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ.....	27
018	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΞΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΔΕΠΥ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	18
019	ΑΥΞΗΜΕΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΤΥΠΟΥ ΣΕ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΙΔΙΟΠΑΘΗ ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΤΕΡΟΥ.....	36
020	Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΑΡΩΓΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΑΥΤΙΣΜΟΥ.....	99
021	ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΜΕΝΗ ΑΠΟ ΡΟΜΠΟΤ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ) ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	3
022	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ (ΕΙΔΙΚΟ/ΤΥΠΙΚΟ) ΣΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ)	64
023	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ: ΜΙΑ ΟΜΑΔΙΚΗ ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	26

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ 2 | 5

027	Η ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΚΛΙΝΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ-ΦΡΟΝΤΙΣΤΕΣ, ΟΠΩΣ ΜΕΤΡΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ADOS-2 AND VINELAND: ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ RARE-ID, ΤΗΣ 1ΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΕΝΕΤΙΚΩΝ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΩΝ-ΦΑΙΝΟΤΥΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ (ΔΑΦ)	75
028	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΗΣ ΤΗΛΕΠΡΑΚΤΙΚΗΣ-ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	4
029	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ADOS-2 - MODULE 1 ΤΟΣΟ ΓΙΑ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ ΟΣΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	110
030	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΣΕ ΟΜΑΔΙΚΑ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	12
032	Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΦΗΒΩΝ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ	72
036	ΑΠΟ ΜΟΝΑΔΑ ΣΕ ΟΜΑΔΑ: Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ SHERBORNE DEVELOPMENTAL MOVEMENT (SDM) ΣΕ ΟΜΑΔΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΕ ΧΑΜΗΛΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	77
037	Η ΚΡΥΦΗ ΑΙΣΘΗΣΗ "HIDDEN SENSE". Η ΕΣΩΔΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΗ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	16
040	Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΜΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ	100
041	ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΔΕΞΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗ ΦΥΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ	76
043	ΑΥΛΑΙΑ ΚΑΙ ΠΑΜΕ: ΔΡΩΝΤΑΣ ΘΕΑΤΡΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ, ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΜΙΚΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ	15
044	«ΜΑΖΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΓΚΑΙΡΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ» ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ	13
045	ΒΙΝΤΕΟ- ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΟΜΗΛΙΚΩΝ: ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	5
048	"Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΟΥΘΕΝΩΣΗ ΠΟΥ ΒΙΩΝΟΥΝ ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΧΑΜΗΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ"	90
054	ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗΣ ΣΕ ΜΕΛΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΑΤΟΜΑ: ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΤΥΠΙΚΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ	23
055	Η ΑΝΤΙΛΗΠΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ ΜΕ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΑΡΕΣΚΕΙΑΣ ΣΕ ΝΕΥΡΟΤΥΠΙΚΑ ΑΔΕΛΦΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	24
060	ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΟΝΕΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΝΕΑΡΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΔΑΦ	111
061	Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	74
062	ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΥΣΦΟΡΙΑ/ΑΣΥΜΦΩΝΙΑ ΦΥΛΟΥ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ ..	38
063	ΑΥΤΙΣΤΙΚΟ ΚΑΜΟΥΦΛΑΖ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ	40

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ 3 | 5

065	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΙΠΠΑΣΙΑΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ	101
067	ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑ ΔΑΦ ΚΑΙ ΔΕΠΥ. ΔΥΟ ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΚΟΙΝΑ ΓΕΝΕΤΙΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ	37
069	ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΥΨΗΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.....	49
070	ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΑΦ. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ.	78
071	ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΑΤΟΜΑ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	2
073	Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΑΡΑΒΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ (STANDARD MODERN ARABIC) ΩΣ ΣΗΜΑΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΓΙΑ ΥΨΗΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΣΕ ΑΔΙΑΓΝΩΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΦΟΙΤΟΥΝ ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ	48
074	GROW4AUTISM: ΑΤΥΠΟ ΔΙΚΤΥΟ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ	91
075	INTEGRATIVE PARENTS' AUTISM TRAINING: ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ...	6
077	ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	51
078	ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ.....	102
079	Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ	112
082	ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΤΥΠΟΥΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ, ΤΙΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ	103
084	ΟΙ ΠΡΩΙΜΕΣ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΕΣ ΩΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΚΒΑΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ): ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	92
086	AUTISMAR.GR: Η ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	93
087	VIRTUS: ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ	113
088	ΑΛΕΞΙΘΥΜΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ.....	39
089	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	104
091	ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΟΡΟ “PLAYFULNESS” ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΣΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	25
093	ΓΟΝΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΩΣ ΣΥΝΘΕΡΑΠΕΥΤΕΣ: Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ	73
094	Η ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΜΕ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΑΚΑΤΟΝ	41
095	ΒΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ.	61
099	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ – ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΡΟΥΣ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ, ΥΨΗΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ	105

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ 4 | 5

102	ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: “ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ”	65
104	ΤΟ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ	17
105	ΔΙΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ	28
107	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΜΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ (ΔΦΑ) ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ «ΚΡΙΣΗ» ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19	22
108	ΜΙΑ ΚΟΝΣΤΡΟΥΞΙΟΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.....	63
109	ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ	7
112	ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ) ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ.....	52
116	ΕΝΔΟΔΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ (INTEROCERTION) ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	20
117	ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΠΡΟΦΙΛ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟ ΜΕ ΥΨΗΛΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ	50
118	«ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΜΠΛΟΚΗ»: ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ	94
119	ΓΝΩΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	54
122	ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΓΥΡΩ ΜΟΥ. ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	106
123	ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕΣΩ ΑΙ	114
127	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΖΩΟΥ (ΘΔΖ) ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ	107
128	ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕ ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΡΟΤΟΣΚΙ-LUPSΚΙ: ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ	95
129	ΟΜΑΔΕΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ: ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ.....	96
130	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: Η ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΓΟΝΕΙΣ	67
133	ΠΡΟΦΛΕΓΜΩΝΩΔΗ ΜΟΡΙΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥΝ ΤΗΝ ΝΕΥΡΟΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΥΓΔΑΛΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΙΠΠΟΚΑΜΠΟ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ.....	35
134	ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΑΦ ΧΑΜΗΛΗΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVIS-19	66
135	ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ: ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.....	53
136	ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΗ ΒΡΕΦΙΚΗ ΚΑΙ ΝΗΠΙΑΚΗ ΗΛΙΚΙΑ	115
137	AUTISM FRIENDLY SPACES: THE EMPLOYABILITY TWIST – ΧΩΡΟΙ ΦΙΛΙΚΟΙ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ: Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	116

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ 5 | 5

138	ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ. ΕΣΤΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΞΕΠΕΡΝΑΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ	117
------------	--	------------

Παρασκευή 11:00 12:30

Τεχνολογία | Εκπαίδευση

Συντονίστρια: **ΦΟΥΣΚΑ Σ.**

071. ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΑΤΟΜΑ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ **ΚΥΡΙΜΗ Κ., ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ Κ.**

021. ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΜΕΝΗ ΑΠΟ ΡΟΜΠΟΤ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ) ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ **ΜΑΡΑΓΚΟΥ Ε, ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ Μ.**

028. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΗΣ ΤΗΛΕΠΡΑΚΤΙΚΗΣ-ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ **ΚΟΣΣΥΒΑΚΗ Α., ΜΕΑΔΑΝ Η.**

045. ΒΙΝΤΕΟ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΟΜΗΛΙΚΩΝ: ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΗΣ **ΝΤΖΕΛΕΠΗ Μ., ΚΟΤΡΕΤΣΟΥ Χ.**

075. INTEGRATIVE PARENTS' AUTISM TRAINING: ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ **ΙΑΤΡΟΥ Γ., ΒΑΔΟΛΑΣ Α., ΣΙΦΝΑΙΟΣ Χ., ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ Γ., ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ Ν.**

Αυτισμός και Τέχνη

Συντονίστρια: **ΔΡΟΣΙΝΟΥ ΚΟΡΕΑ Μ.**

ΤΑΓΚΟΥΛΗ Ε., ΑΘΑΝΑΣΕΚΟΥ Μ., ΠΑΣΤΡΑ Α., ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ Ε., ΝΤΡΕ Β., ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ.

109. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΜΕΣΩ ΑΥΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΑΦ

109. «ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ». Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΩΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΜΕΣΟ ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΑΦΗΡΗΜΕΝΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΑΦ ΜΕ ΑΝΑΓΚΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

109. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

109. Ο ΑΥΤΟΣ, Ο ΜΠΡΟΥΝΟ ΚΑΙ Η ΤΖΟΥΛΙΑ

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΑΤΟΜΑ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΚΥΡΙΜΗ Κ., ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ Κ.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, ΠΜΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΝΕΥΡΟΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»

Εισαγωγή: Ο αυτισμός αναφέρεται ως μία αναπτυξιακή διαταραχή στα διαγνωστικά κριτήρια της οποίας περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα «ελλείμματα στην κοινωνική επικοινωνία». Η επαυξημένη πραγματικότητα (ΕΑ) μέσω της τεχνολογίας επιτρέπει την αλληλεπίδραση του χρήστη με εικονικά στοιχεία στον πραγματικό κόσμο και σε πραγματικό χρόνο, δηλαδή συνδυάζει τον εικονικό και πραγματικό κόσμο, παρέχει αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο και τοποθετεί την ψηφιακή προβαλλόμενη πληροφορία στον πραγματικό κόσμο. Η χρήση της τεχνολογίας κερδίζει συνεχώς χώρο στα πλαίσια θεραπείας και ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης ως μία βιώσιμη, αποτελεσματική και ελκυστική προσέγγιση.

Σκοπός: (1) Να ταυτοποιηθούν παρεμβάσεις που αξιοποιούν την ΕΑ με σκοπό την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων στον αυτισμό. (2) Να προσδιοριστεί η αποτελεσματικότητά τους.

Μεθοδολογία: Έγινε αναζήτηση με χρήση συγκεκριμένων σχετικών λέξεων-κλειδιών σε επιστημονικές βάσεις δεδομένων. Στη συνέχεια έγινε διαλογή των αποτελεσμάτων στο πρότυπο του PRISMA δίνοντας τελικά 13 έρευνες από τις οποίες εξήχθησαν δεδομένα.

Αποτελέσματα-σύνθεση: Η σύνθεση των αποτελεσμάτων έγινε περιγραφικά με βάση το είδος της εκπαιδευτικής παρέμβασης ΕΑ που εφαρμόστηκε, μεταξύ των οποίων ήταν οι «κοινωνικές ιστορίες», τα «παραδοσιακά εκπαιδευτικά πρωτόκολλα» και οι «τεχνικές απευαισθητοποίησης/σταδιακής έκθεσης». Όλες οι παρεμβάσεις αφορούσαν παιδιατρικό πληθυσμό, η ποιότητα των ερευνών ποίκιλε από χαμηλή έως υψηλή, όλες ανέδειξαν θετικά αποτελέσματα σε σχέση με τη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων κατά το διάστημα χρήσης των εφαρμογών και αναφέρονται ως καλώς αποδεκτές από τους χρήστες. Ωστόσο δεν προσδιορίστηκε η βιωσιμότητα των θετικών αποτελεσμάτων σε βάθος χρόνου.

Συζήτηση: Η χρήση της ΕΑ ανευρέθηκε ως ένα δυνάμει αποτελεσματικό εργαλείο το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτόνομα ή σε συνδυασμό με παραδοσιακές τεχνικές. Τα ευρήματα έρχονται σε συμφωνία με τα ευρήματα άλλων ερευνών που αφορούν την αξιοποίηση τεχνολογικών μέσων στα πλαίσια της θεραπείας και αποκατάστασης. Ωστόσο, χρειάζεται να διερευνηθεί η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων σε βάθος χρόνου.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΜΕΝΗ ΑΠΟ ΡΟΜΠΟΤ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ) ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΜΑΡΑΓΚΟΥ Ε, ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ Μ.
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τα τελευταία χρόνια, οι θεραπείες που περιλαμβάνουν τη ρομποτική τεχνολογία και απευθύνονται σε παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος έχουν κερδίσει σημαντική αναγνώριση. Προηγούμενες έρευνες αναδεικνύουν την αποτελεσματικότητά, όπως και την ελκυστικότητα τους βάσει συγκεκριμένων χαρακτηριστικών τους, από την πλευρά των θεραπευόμενων, και όχι μόνο. Σκοπός της παρούσας συστηματικής ανασκόπησης είναι η ανάδειξη των σχετικών ερευνών στην Ελλάδα, οι οποίες βρίσκονται ακόμη σε πρώιμο επίπεδο, αλλά και της σημασίας, της αποτελεσματικότητας και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των καινοτόμων αυτών παρεμβάσεων. Η αναζήτηση της βιβλιογραφίας πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2022 στις βάσεις δεδομένων Scopus, ERIC, APA PsycInfo, World of Science και στο Google Scholar, με τη χρήση συγκεκριμένων λέξεων-κλειδιών. Με βάση τα κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού, συμπεριλήφθηκαν τελικά 23 έρευνες, οι οποίες διεξήχθησαν κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ του 2017-2022. Μέσα από τις έρευνες αυτές, παρουσιάστηκε το είδος των ρομπότ που χρησιμοποιήθηκαν αναφορικά με τα χαρακτηριστικά και τη συχνότητα εφαρμογής τους. Ως προς τη θεραπευτική χρήση τους, έγινε ανάδειξη της έλξης, της προτίμησής και της αποτελεσματικότητάς τους, σε σύγκριση με ανθρώπους-θεραπευτές, αλλά και γενικότερα, η συμβολή τους στην ενίσχυση διαφόρων ελλειμμάτων των παιδιών με ΔΑΦ. Αυτά αφορούσαν στην κοινωνική αλληλεπίδραση και επικοινωνία, συμπεριλαμβανομένου του βαθμού δέσμευσης, τη βλεμματική επαφή, συναισθηματικές και εκπαιδευτικές δεξιότητες, δεξιότητες μίμησης και προσοχής, όπως και την αποτελεσματικότητα της χρήσης πολλαπλών τύπων ρομπότ στη θεραπεία. Δόθηκε ακόμη έμφαση στη σύσταση της παρέμβασης αυτής από γονείς και θεραπευτές. Αναλογιζόμενοι την περιορισμένη χρήση και αναγνωρισιμότητα της θεραπείας υποβοηθούμενης από ρομπότ στην Ελλάδα, παράλληλα με τα σημαντικά πλεονεκτήματα που προσφέρει, αποτελεί υψίστης σημασίας να πραγματοποιηθούν σχετικές μελλοντικές έρευνες, προκειμένου να καταρτιστούν θεραπευτικά πρωτόκολλα παρέμβασης με τη συνεπικουρική χρήση των ρομπότ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΗΣ ΤΗΛΕΠΡΑΚΤΙΚΗΣ-ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

ΚΟΣΣΥΒΑΚΗ Λ¹, ΜΕΑΔΑΝ Η.²

1ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΒΙΡΜΙΝΓΧΑΜ, 2ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΙΛΛΙΝΟΙΣ ΣΤΗΝ URBANA-CHAMPAIGN

Εισαγωγή: Όλο και περισσότερες έρευνες στη διεθνή βιβλιογραφία καταδεικνύουν ότι παρεμβάσεις που εφαρμόζονται από γονείς παιδιών με αυτισμό τείνουν να έχουν θετικά αποτελέσματα τόσο για τα παιδιά όσο και για τους γονείς. Η διαδικτυακή εκπαίδευση γονέων χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο ως μία αποτελεσματική εναλλακτική ή συμπληρωματική λύση στις παραδοσιακές εκ του σύνεγγυς παρεμβάσεις, ιδίως μετά την έναρξη της πανδημίας του Covid-19.

Σκοπός: Η παρούσα εργασία εξετάζει τα αποτελέσματα δυο πανομοιότυπων ερευνών που πραγματοποιήθηκαν σε Ηνωμένες Πολιτείες και Ηνωμένο Βασίλειο. Συγκριμένα, και οι δύο έρευνες μελέτησαν το βαθμό στον οποίο μητέρες παιδιών με αυτισμό μπορούν να εφαρμόσουν ένα σύνολο νεοαποκτηθέντων στρατηγικών (i-PiCS, internet-based Parent-implemented Communication Strategies) και την επίδραση που αυτές είχαν στις επικοινωνιακές δεξιότητες των παιδιών τους.

Μεθοδολογία: Τρεις δυάδες μητέρας-παιδιού από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τέσσερις δυάδες από το Ηνωμένο Βασίλειο συμμετείχαν στη μελέτη. Και στις δύο περιπτώσεις ακολουθήθηκε η μεθοδολογία πειραματικού σχεδίου πολλαπλού βασικού επιπέδου με δισταύρωση στρατηγικών (multiple baseline across strategies). Οι μητέρες συμμετείχαν σε σύγχρονη και ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση (training) και καθοδήγηση (coaching).

Αποτελέσματα: Όλες οι μητέρες έμαθαν να χρησιμοποιούν τις στοχευμένες στρατηγικές νατουραλιστικής διδασκαλίας στις οποίες εκπαιδεύτηκαν και αυτό είχε θετική επίδραση στα παιδιά τους, τα οποία αύξησαν τόσο τις εκκινήσεις επικοινωνίας τους όσο και την ανταπόκριση στην επικοινωνία των μητέρων τους. Οι αλλαγές διατηρήθηκαν σε μεγάλο βαθμό και μετά το τέλος των ερευνών.

Συζήτηση: Αυτή η εργασία έχει σκοπό να δείξει ότι η συγκεκριμένη παρέμβαση είναι κατάλληλη για γονείς παιδιών με αυτισμό σε διάφορα μέρη του κόσμου όπου και όταν οι εκ του σύνεγγυς παρεμβάσεις είτε δεν είναι εφικτές είτε δεν επαρκούν. Η εκπαίδευση και καθοδήγηση γονέων μέσω τηλεπρακτικής μπορεί συνεπώς να είναι μια εφικτή και αποτελεσματική παρέμβαση και στην Ελλάδα.

ΒΙΝΤΕΟ- ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΟΜΗΛΙΚΩΝ: ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΝΤΕΛΕΠΗ Μ., ΚΟΤΡΕΤΣΟΥ ΧΡ.
ΙΠΑΠ “Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ”

Εισαγωγή: Το πρόγραμμα αφορά νέους (15-22 ετών) με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) και Νοητική Υστέρηση, οι οποίοι παρακολουθούν πρόγραμμα προ-επαγγελματικής κατάρτισης. Σκοπός τους είναι με τη δημιουργία και χρήση βίντεο να εκπαιδεύσουν και να ευαισθητοποιήσουν τους ομηλικούς τους σε θέματα που τους απασχολούν και τους ενδιαφέρουν, όπως δεξιότητες καθημερινής ζωής, αυτοδιαχείρισης, Soft skills, επαγγελματικές δεξιότητες, κοινωνικές δεξιότητες και προσωπικές σχέσεις.

Σκοπός: Σκοπός του προγράμματος είναι ο συσχεδιασμός και η συμπαράγωγή βίντεο με νέους με ΔΑΦ, ώστε έπειτα να εκπαιδεύουν ομάδα ομηλικών σε δεξιότητες στόχους. Στόχος της διαδικασίας είναι η ανάπτυξη επικοινωνιακών, κοινωνικών και πρακτικών δεξιοτήτων μέσα από δημιουργική, βιωματική και συμπεριληπτική διαδικασία.

Μεθοδολογία: Η ομάδα Εργασίας (5-6 συμμετέχοντες) αποτελείται από τους Βίντεο Εκπαιδευτές Ομηλικών (ΒΕΟ), Λογοθεραπευτή και Εργοθεραπευτή οι οποίοι ακολουθούν μεθοδολογία πέντε βημάτων που βασίζεται στη μεθοδολογία Video modeling: 1.Προσδιορισμός συμπεριφοράς-στόχου, με την μέθοδο brainstorming, 2.Σχεδιασμός για την εγγραφή βίντεο, συγγραφή σεναρίου και ανάλυση δραστηριότητας, 3.Επιλογή τύπου και δημιουργία βίντεο, 4.Καθορισμός του περιβάλλοντος για την προβολή του βίντεο, 5.Παρακολούθηση προόδου. Οι θεραπευτές έχουν υποστηρικτικό και βοηθητικό ρόλο με την από κοινού παρουσία τους.

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα μετρώνται ποιοτικά, με κλινική παρατήρηση, αυτοαξιολόγηση, συνεντεύξεις και χρήση της κλίμακας αξιολόγησης ICF. Μέχρι στιγμής οι κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες των ΒΕΟ έχουν βελτιωθεί, το κίνητρό τους για συμμετοχή είναι υψηλότερο και είναι πιο πρόθυμοι να αναλάβουν και να ολοκληρώσουν έργα. Οι ομηλικοί είναι πιο πρόθυμοι να ακολουθήσουν τις οδηγίες τους και να εκπαιδευτούν από αυτούς.

Συζήτηση: Η συνεργατική μάθηση μέσω δημιουργίας βίντεο αποδεικνύεται κατάλληλη μεθοδολογία για άτομα με ΔΑΦ, καθώς παρέχει ευκαιρίες να συζητήσουν τη θεματολογία των στόχων συνεργατικά και να εκπαιδευτούν σε δεξιότητες σε έναν ασφαλή χώρο. Εκτός από αυτό, η εκπαίδευση ομηλικών ενισχύει την αλληλεπίδραση μεταξύ ατόμων που μοιράζονται παρόμοιες εμπειρίες ζώντας με ΔΑΦ, και προσφέρει ένα επίπεδο αποδοχής και κατανόησης.

INTEGRATIVE PARENTS' AUTISM TRAINING: ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

ΙΑΤΡΟΥ Γ¹, ΒΑΔΟΛΑΣ Α¹, ΣΙΦΝΑΙΟΣ Χ¹, ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ Γ¹, ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ Ν¹
1ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ

Εισαγωγή: Ο ρόλος της οικογένειας είναι καθοριστικός για την κάλυψη των αναγκών των αυτιστικών ατόμων: οι γονείς, αποτελούν συνήθως το κύριο υποστηρικτικό σύστημα παροχής φροντίδας, ενώ εξασφαλίζουν μια ομαλή σχέση με επαγγελματίες υγείας και εκπαίδευσης που φροντίζουν το παιδί τους. Αν και οι γονείς είναι πολύτιμη πηγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας για το παιδί τους, και για την κατανόηση του αυτισμού γενικά, τα προγράμματα εκπαίδευσης γονέων σπάνια βασίζονται στις εκφρασμένες ανάγκες των ιδίων. Το έργο, αφορά μελέτη που πραγματοποιήθηκε προκειμένου να ακουστούν και να αναλυθούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες των γονέων αυτιστικών ατόμων και να αποκτήσουν ένα εύχρηστο εργαλείο και υλικό, επαγγελματίες και γονείς.

Σκοπός: Η υποστήριξη και ψυχοεκπαίδευση των γονέων ατόμων με ΔΑΦ, η ανάπτυξη υλικού ψυχοεκπαίδευσης και ψηφιακού εργαλείου αυτοεκπαίδευσης για γονείς ατόμων με αυτισμό.

Μεθοδολογία: Στα πλαίσια του προγράμματος Erasmus+ Integrative Parents' Autism Training, αξιοποιήσαμε τις απόψεις των γονέων όπως εκφράστηκαν σε 4 ομάδες εστίασης που διοργανώθηκαν στις 4 χώρες μέλη του προγράμματος στην αρχή του έργου. Αξιολογήσαμε το γονεϊκό στρες και την ποιότητα ζωής πριν και μετά την ψυχοεκπαίδευση και την ικανοποίηση των συμμετεχόντων.

Αποτελέσματα: Με βάση τις ανάγκες των γονέων αναπτύξαμε υλικό ψυχοεκπαίδευσης για γονείς ατόμων με αυτισμό και ένα εργαλείο αυτοεκπαίδευσης σε 5 γλώσσες (Αγγλικά, Ελληνικά, Ισπανικά, Ιταλικά και Τουρκικά). Το υλικό δοκιμάστηκε και αξιολογήθηκε σε δραστηριότητες ψυχοεκπαίδευσης με τη συμμετοχή 60 γονέων. Παρατηρήθηκε βελτίωση της ποιότητας ζωής σε συγκεκριμένους τομείς, δεν υπήρξε άμεση επίδραση στο γονεϊκό στρες και η συνολική ικανοποίηση των συμμετεχόντων αξιολογήθηκε με 8.5/10. Η δοκιμή και αξιολόγηση της ικανοποίησης των χρηστών του ψηφιακού εργαλείου είναι σε εξέλιξη.

Συζήτηση: Η τελική μορφή του υλικού ψυχοεκπαίδευσης και του εργαλείου αυτοεκπαίδευσης είναι ελεύθερα προσβάσιμα στο διαδίκτυο από τέλος Μαΐου 2023, μετά την αξιολόγησή τους. Αξιοποιήσαμε τις εκφρασμένες απόψεις και ανάγκες των γονέων, οι οποίες εκτείνονται πέραν των όσων ήδη αναφέρονται στη βιβλιογραφία για την επικοινωνία και τη διαχείριση συμπεριφορών που προβληματίζουν.

ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

ΤΑΓΚΟΥΛΗ Ε¹, ΑΘΑΝΑΣΕΚΟΥ Μ^{1,2}, ΠΑΣΤΡΑ Α^{1,3}, ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ Ε^{1,4}, ΝΤΡΕ Β¹, ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ^{1,5}

1ΕΙΔΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ (ΔΦΑ) ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΚΠΑ, Γ.Ν.Π. ΠΑΙΔΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ», 2ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ (ΤΕΑΠΗ) ΕΚΠΑ ΚΑΙ FREDERICK UNIVERSITY, 3ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, 4GUILDHALL SCHOOL OF MUSIC AND DRAMA - CITY UNIVERSITY, 5ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΚΠΑ)

ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Οι τέχνες όπως η μουσική, ο χορός, το θέατρο, η ζωγραφική μπορούν να λειτουργήσουν ως ένα όχημα για την έκφραση συναισθημάτων, επιθυμιών και αναμνήσεων. Μπορούν να κινητοποιήσουν τη διαδικασία της επικοινωνίας και της αλληλεπίδρασης και να διευκολύνουν την μετάβαση από την φαντασία στην πραγματικότητα. Με τον τρόπο αυτό η έκφραση μέσω της τέχνης μπορεί να έχει και θεραπευτική αξία.

Στη θεραπεία «μέσω της τέχνης», η ίδια η τέχνη αναδεικνύεται ως θεραπευτικό εργαλείο. Στις περιπτώσεις των ατόμων με ΔΦΑ μπορεί να αποτελέσει μια συμπληρωματική θεραπευτική παρέμβαση με στόχο την μετατροπή μη λειτουργικών συμπεριφορών, χαρακτηριστικών του αυτισμού, σε περισσότερο κατανοητό τρόπο έκφρασης. Με τον τρόπο αυτό η τέχνη ευνοεί την αμοιβαία προσαρμογή ατόμου και περιβάλλοντος στα πλαίσια μιας «οικοσυστημικής προσέγγισης».

Στην παρούσα τράπεζα θα παρουσιαστούν εφαρμογές μέσω της τέχνης που αναπτύχθηκαν, πραγματοποιήθηκαν ή έγιναν αφορμή συζητήσεων και προβληματισμού στο Ειδικό Ιατρείο Διαταραχών Φάσματος Αυτισμού της Παιδοψυχιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ κατά τα 25 χρόνια λειτουργίας του.

ΕΚΘΕΣΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

Στην παρούσα τράπεζα θα παρουσιαστούν εφαρμογές μέσω της τέχνης που αναπτύχθηκαν, πραγματοποιήθηκαν ή έγιναν αφορμή συζητήσεων και προβληματισμού στο Ειδικό Ιατρείο Διαταραχών Φάσματος Αυτισμού της Παιδοψυχιατρικής Κλινικής ΕΚΠΑ κατά τα 25 χρόνια λειτουργίας του.

109 | 1

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΜΕΣΩ ΑΥΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΑΦ

Τα άτομα με ΔΦΑ και κυρίως τα μικρά παιδιά που έχουν διαγνωσθεί με αυτισμό, διακατέχονται από μία έντονη δυσκολία κατανόησης των κοινωνικών μηνυμάτων και συμπεριφορών, ενώ παράλληλα παρουσιάζουν έλλειψη φαντασίας και μειωμένη ικανότητα ομιλίας και επικοινωνίας με τα λοιπά πρόσωπα του κοινωνικού τους περιβάλλοντος. Όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά καθιστούν σαφές το γεγονός πως η διδασκαλία τους θα πρέπει να πραγματοποιείται αποκλειστικά διαφοροποιημένη. Κατά καιρούς, έχουν διενεργηθεί ποικίλες έρευνες και μελέτες σχετικά με την επίδραση της τέχνης σε άτομα με αυτισμό. Υπάρχουν θεραπευτικές ομάδες θεάτρου και εικονικών αναπαραστάσεων, ομάδες μουσικής και χορωδίας, ομάδες ζωγραφικής και γενικότερα ομάδες που ασχολούνται με την εκάστοτε μορφή τέχνης. Ωστόσο, στην ανακοίνωση αυτή θα παρουσιαστεί συνοπτικά η σημασία των συμβόλων μέσα από την τέχνη και πως μπορούν να λειτουργήσουν θετικά στην κατανόηση και χρήση αφηρημένων εννοιών από παιδιά με ΔΑΦ. Αυτός είναι ο στόχος και το περιεχόμενο του «Δρω Εικαστικά», το οποίο θα συμβάλλει στην καλύτερη

αντίληψη και βελτίωση της επικοινωνίας και των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών.

Η συμβολική γλώσσα είναι μια γλώσσα όπου οι εσωτερικές εμπειρίες, τα εσωτερικά ερεθίσματα και οι εσωτερικές σκέψεις εκφράζονται σαν να ήταν αισθητές εμπειρίες, γεγονότα του εξωτερικού κόσμου. Είναι μια γλώσσα με τη δική της, θα λέγαμε, γραμματική και σύνταξη, μια γλώσσα που πρέπει να την καταλαβαίνουμε για να μπορούμε να καταλαβαίνουμε τη σημασία των παραμυθιών, των μύθων, των ονείρων, της τέχνης. Μέσω της χρήσης των συμβόλων που χειρίζονται εικόνες και έννοιες οι τέχνες δρουν ως μέσα όχι μόνο της ικανότητάς μας να νοηματοδοτούμε τον κόσμο γύρω μας αλλά και της δικής μας ικανότητα κατανόησης αφηρημένων αντιλήψεων και έκφρασης του εαυτού μας προς τους άλλους. Επιπλέον, η εμπλοκή με τις τέχνες μπορεί να ενεργοποιήσει τις αισθήσεις μας και τη συναισθηματική γνώση, εκθέτοντάς μας στη συνέχεια σε αισθητικές εμπειρίες.

109 | 2

«ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ». Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΩΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΜΕΣΟ ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΑΦΗΡΗΜΕΝΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ, ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΑΦ ΜΕ ΑΝΑΓΚΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ.

Οι «πολιτείες των συναισθημάτων» αποτελούν ένα δραματοποιημένο εικαστικό εργαστήριο που απευθύνεται σε παιδιά με ΔΑΦ και δημιουργεί πρακτικές παρέμβασης για εκπαιδευτικούς της Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης, που ασχολούνται με παιδιά με ΔΑΦ επιπέδου 1: «Ανάγκη υποστήριξης» και επιπέδου 2: «Ανάγκη ενισχυμένης υποστήριξης».

Το εν λόγω εργαστήριο καθώς θεματολογικά εντάσσεται στην κατηγορία πρακτικών που αφορούν την κοινωνική αντίληψη και συμπεριφορά, συνδυάζει τη διερευνητική δραματοποίηση με την εικαστική τέχνη ως θεραπευτικό μέσο και σταδιακά οδηγεί τα παιδιά στην εκμάθηση της έκφρασης των συναισθημάτων τους.

Επιπλέον, τα εκπαιδεύει στον τρόπο εστίασης των σημείων εκείνων που δομούν την αφηρημένη έννοια στην ιστορία που παίζουν δραματοποιημένα και στους τρόπους εκφοράς των λέξεων που χρησιμοποιούνται για την εκάστοτε ιστορία όπως επίσης και στη δόμηση κινήσεων του σώματος που συνδέονται με τις αφηρημένες έννοιες. Ως εκ τούτου, οδηγεί τους συμμετέχοντες στην εκμάθηση της σύνδεσης των αφηρημένων εννοιών με τα προσωπικά περιστατικά τους ώστε να επιτευχθεί βιωματικά η γενίκευση και η κατανόηση τους.

Στόχος του εργαστηρίου είναι η βελτίωση της συμπεριφορικής εικόνας των παιδιών με ΔΑΦ, με τη σταδιακή εκμάθηση της έκφρασης των συναισθημάτων τους. Οι «πολιτείες των συναισθημάτων» χωρίζονται σε δύο επίπεδα δυσκολιών ως προς την εκμάθηση των αφηρημένων εννοιών.

Το πρώτο επίπεδο αποτελείται από δέκα ιστορίες που διερευνούν δραματοποιημένα και εικαστικά τις παρακάτω έννοιες που συνδέονται με τα χαρακτηριστικά των παιδιών με ΔΑΦ και είναι οι εξής : 1. του «συστήνομαι», 2. του «διαλόγου και της ακαμψίας», 3. της «ενσυναίσθησης», 4. της «εμμονής και της αλλαγής», 5. του «αποξενώνομαι», 6. του «παρασύρομαι» και του «βρίσκω τον εαυτό μου», 7. του «πείθω», 8. του «αφήνω το στίγμα μου» και του «στιγματίζω», 9. του «εκφοβισμού», 10. του «φτιάχνω ατμόσφαιρα».

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ.

Η δυσκολία ενός ατόμου να συνδεθεί ψυχοσωματικά με τους άλλους κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής του για οποιονδήποτε λόγο, μπορεί να συμβάλει στην δυσκολία κατανόησης του εαυτού του, των άλλων, και του κόσμου στον οποίο ζει. Παιδιά με αυτισμό, βιώνουν τον κόσμο διαφορετικά από τους νευροτυπικούς σε αισθητηριακό και αντιληπτικό επίπεδο. Αυτό δυσχεραίνει τον συντονισμό με τους άλλους κατά την διάρκεια κοινωνικών αλληλεπιδράσεων και επομένως την σύνδεση και την δημιουργία κοινών πεδίων επικοινωνίας και κατανόησης. Το ερώτημα είναι: μπορεί να «ξερει» κανείς από μόνος του;

Η παρουσίαση έχει σαν στόχο να εξηγήσει πως η ιδιαίτερη χρήση της μουσικής στη μουσικοθεραπεία, ευνοεί τον ψυχοσωματικό συντονισμό δημιουργώντας ευκαιρίες ενεργητικής, αυθόρμητης συμμετοχής του παιδιού σε θετικές, ποιοτικές αλληλεπιδράσεις. Τέτοιου είδους σχέσεις με τους άλλους έχει αποδειχθεί ότι ενισχύουν την συναισθηματική και νοητική ανάπτυξη του παιδιού.

Στον κλινικό αυτοσχεδιασμό, ιδιότητες της μουσικής ενσωματώνονται στις θεραπευτικές πρακτικές: η συναισθηματική της δύναμη, που μας επιτρέπει να συνδεόμαστε με τον ψυχικό πυρήνα του παιδιού ακόμη και από απόσταση, η χρονικότητα-περιοδικότητα της, που ευνοεί τον αισθητηριακό/σωματικό/κινητικό συντονισμό, και ο μη/προ- λεκτικός της χαρακτήρας που περιγράφει με ευαισθησία και ακρίβεια την εμπειρία του παιδιού, χωρίς να χρειάζεται προηγούμενη γνώση προκειμένου να γίνει κατανοητή. Θα εξηγήσουμε πώς και γιατί η οργάνωση εμπειριών ενισχύει τη ψυχική και διανοητική ανάπτυξη.

Έρευνες αποδεικνύουν, ότι η μουσικοθεραπεία ενεργοποιεί την προ-λεκτική κατανόηση, την λεκτική κατανόηση, και την σκέψη του παιδιού με αυτισμό.

Κατά την διάρκεια της παρουσίασης εκτός της θεωρητικής συζήτησης, θα ακούσουμε ηχητικά αποσπάσματα και θα παρακολουθήσουμε βίντεο από συνεδρίες, με στόχο να αποτελέσουν έναυσμα συζήτησης και κατανόησης του τι σημαίνει (ποιοτική) σύνδεση, και πως και γιατί η μουσική διευκολύνει αυτή τη σύνδεση, ενισχύοντας έτσι την ανάπτυξη του παιδιού με αυτισμό σε όλα τα επίπεδα.

Ο ΑΥΤΟΣ, Ο ΜΠΡΟΥΝΟ ΚΑΙ Η ΤΖΟΥΛΙΑ.

Ο Αυτός από το παραμύθι του Πέτρου Πουλάκη και Βασίλη Παπατσαρούχα είναι ένα από τα 75 θαλάσσια χελωνάκια της κυρίας Πηνελόπης και είναι διαφορετικό. Κάνει πράγματα αλλόκοτα, που οι άλλοι αρχίζουν να τα καταλαβαίνουν μόνο όταν ανακαλύπτουν το θαυμαστό μυστικό του... «Μέσα στο καβούκι του υπάρχει ολόκληρος ο κόσμος. Μόνο που δεν είναι έτσι όπως τον βλέπουμε εμείς. Αλλά σπασμένος σε μικρές μικρές ανακατεμένες εικονίτσες. Τόσες πολλές που χάνεσαι. Είναι σα να μην μπορείς να δεις τίποτε ολόκληρο».

Ο Μπρούνο από τη σειρά «Τόμας το Τρενάκι» είναι ένα κόκκινο, χαρούμενο, τρενάκι-φορτηγό, με σκάλες και ένα φωτεινό φανάρι το οποίο δείχνει τα συναισθήματα του. Ο Μπρούνο είναι εξαιρετικός στη δουλειά του, κρατώντας ένα μεγάλο και βαρύ φορτίο με τα δυνατά του φρένα. Προχωράει αντίστροφα και αυτό του δίνει μια μοναδική αντίληψη για τον κόσμο. Προσέχει πάντα τις λεπτομέρειες, του αρέσει να έχει πρόγραμμα, ρουτίνα και γνωρίζει όλες τις διαδρομές στο νησί του Σόντορ.

Η Τζούλια από το τηλεοπτικό πρόγραμμα “Sesame Street”, είναι ένα 4χρονο muppet με πορτο-

καλί μαλλιά και πράσινα μάτια που παίζει μαζί με τον Έλμο. Και οι δύο αγαπούν να ταλαντεύονται και να τραγουδούν. Άλλες φορές διαφέρουν. Ο Έλμο χτίζει τα τειχάκια του σε ψηλούς πύργους και χαρωπά τα σπρώχνει να πέσουν στο πάτωμα ενώ η Τζούλια τοποθετεί τα δικά της σε μια σειρά.

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι η παρουσίαση των τριών διάσημων χαρακτήρων με αυτισμό τους οποίους επιμελήθηκαν ειδικοί επιστήμονες και συγγραφείς με αυτισμό στην Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς και άλλων χαρακτήρων που εμπνεύστηκαν, δημιούργησαν και μοιράστηκαν μαζί μας δικά μας παιδιά και έφηβοι με ΔΦΑ.

Με αφορμή τα συγκεκριμένα παραδείγματα θα συζητηθεί η συμβολή των κόμικς ως μορφή οπτικής τέχνης «η ένατη τέχνη» στην έκφραση των ιδίων των ατόμων με αυτισμό καθώς η συμβολή τους στην ευαισθητοποίησης κοινότητας σε σχέση με τον αυτισμό.

Παρασκευή 13:00 14:30

Δράσεις Φορέων Αυτισμού

Συντονιστής: **ΧΟΥΖΑΝΑΣ Π.**

030. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΣΕ ΟΜΑΔΙΚΑ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α., ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π., ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ ΑΙΚ., ΠΑΛΑΙΟΔΗΜΟΥ Ε., ΤΡΟΥΠΟΥ Α., ΣΑΚΕΛΛΑΡΗ Μ., ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ Α., ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Μ., ΚΟΛΟΣΙΩΝΗ Δ.

044. «ΜΑΖΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΓΚΑΙΡΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ» ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Κ., ΘΑΝΟΥ Μ., ΚΑΡΑΔΗΜΟΥ Ι., ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ Α., ΤΖΙΒΑ Ι., ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Δ., ΓΕΩΡΓΟΥΣΗ Κ., ΛΟΥΔΑΡΟΥ Χ.

008. 10 ΧΡΟΝΙΑ ΟΜΑΔΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ΔΕΠΑΣΤΑΣ Χ.

043. ΑΥΛΑΙΑ ΚΑΙ ΠΑΜΕ. ΔΡΩΝΤΑΣ ΘΕΑΤΡΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ, ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΜΙΚΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΚΛΑΔΟΥ Ε., ΑΣΟΥΜΑΝΑΚΗ Φ.

Αισθητηριακή ρύθμιση | Κίνηση | Σίτιση

Συντονιστής: **ΚΑΓΙΑΣ Σ.**

037. Η ΚΡΥΦΗ ΑΙΣΘΗΣΗ "HIDDEN SENSE". Η ΕΣΩΔΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΗ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ. ΤΣΑΡΟΥΧΑ Σ., ΓΡΙΜΠΑΒΙΩΤΗΣ Α., ΑΝΕΜΟΓΙΑΝΝΗ Ε., ΚΟΚΚΟΥ Μ., ΖΑΧΟΥ Χ.

104. ΤΟ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Μ., ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Α.

018. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΕΞΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΔΕΠΥ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Μ., ΤΣΙΛΙΓΓΙΡΗ Μ., ΧΡΙΣΤΑΡΑ - ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Α., ΞΥΝΙΑΣ Ι.

009. Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΙΤΙΣΗΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΩΦΟΝΙΚΟΛΑΣ Α.

116. ΕΝΔΟΔΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ (INTEROCERTION) ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΤΣΙΑΝΑ ΑΙΚ., ΜΠΑΛΔΙΜΤΣΗ Ε.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΣΕ ΟΜΑΔΙΚΑ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α., ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π., ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ ΑΙΚ., ΠΑΛΑΙΟΔΗΜΟΥ Ε., ΣΑΚΕΛΛΑΡΗ Μ., ΤΡΟΥΠΟΥ Α., ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ Α., ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Μ., ΚΟΛΟΣΙΩΝΗ Δ.

ΙΕΤΑΙΡΙΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ-ΕΨΥΠΕΑ ΖΕΕΠ ΣΜΕΑΕ ΖΔΔΕ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ ΕΕΕΕΚ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ

Εισαγωγή: Σε μία ομαδική οργανωμένη συνεδρία, τα παιδιά μαθαίνουν πώς να συμπεριφέρονται σε κοινωνικές καταστάσεις, τη σημασία της παρέας και της φιλίας, βελτιώνεται η κοινωνική τους συμμετοχή και μειώνονται τα συμπτώματα του άγχους. Κάθε μέλος της ομάδας υιοθετεί συμπεριφορές όπως είναι η κοινωνική μάθηση, η ενσυναίσθηση και η μάθηση με μίμηση. Η δημιουργική ομαδική θεραπεία βοηθά τα παιδιά με ΔΑΦ, αντιμετωπίζοντας τις δύο ευρείες κατηγορίες των συμπτωμάτων τους όπως αναφέρονται στο DSM – V (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders 5th Edition) δηλαδή τα επίμονα ελλείμματα στην κοινωνική επικοινωνία και την κοινωνική αλληλεπίδραση σε πολλαπλά πλαίσια και τα περιορισμένα, επαναλαμβανόμενα πρότυπα συμπεριφοράς, ενδιαφέροντα ή δραστηριότητες.

Σκοποί: Παρουσίαση, ανάλυση και εξέταση αποτελεσμάτων των ομαδικών θεραπευτικών προγραμμάτων που υλοποιούνται στο Κέντρο Ημέρας – Ομάδα Κοινωνικοποίησης, Ομάδα Σίτισης, Ομάδα Δεξιοτήτων Καθημερινής Ζωής, Ομάδα Μαθησιακής Ετοιμότητας και Ομάδα Κοινωνικών Δεξιοτήτων και Συναισθηματικής Αγωγής

Μεθοδολογία: Κλινική παρατήρηση. Χορήγηση αξιολογητικών εργαλείων και κλιμάκων για την εκτίμηση των δεξιοτήτων των παιδιών. Χορήγηση ερωτηματολογίων στους γονείς για την καταγραφή της εξέλιξης των παιδιών τους.

Αποτελέσματα: Οι ομαδικές συνεδρίες συμβάλλουν στη μείωση των βασικών ελλειμμάτων που αφορούν στην κοινωνική συναλλαγή των παιδιών με ΔΑΦ και στην ανάπτυξη των επιμέρους γνωστικών, ψυχοσυναισθηματικών, μαθησιακών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων αυτοφροντίδας και σίτισης.

Συζήτηση: Φαίνεται ότι η εμπλοκή των παιδιών με ΔΑΦ σε ομαδικές συνεδρίες βοηθά στην γενίκευση των κατεκτημένων δεξιοτήτων μέσω της επαφής και της μίμησης από τους συνομήλικους. Έρευνες έχουν δείξει ότι η συνεργασία σε ομάδες είναι προτιμότερο να εξασκείται σε ρεαλιστικά περιβάλλοντα και θα πρέπει να την επιδιώκουμε λόγω της σημαντικότητας της.

Τέλος, προάγει την ανάπτυξη των ψυχοκοινωνικών, πραγματολογικών δεξιοτήτων καθώς και των δεξιοτήτων αυτονομίας.

«ΜΑΖΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΓΚΑΙΡΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ» ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Κ¹, ΘΑΝΟΥ Μ¹, ΚΑΡΑΔΗΜΟΥ Ι¹, ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ Α¹, ΤΖΙΒΑ Ι¹, ΠΑΠΑΔΟ-ΠΟΥΛΟΥ Δ¹, ΓΕΩΡΓΟΥΣΗ Κ¹, ΛΟΥΔΑΡΟΥ Χ¹

1ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΑΛΜΑ

Η εκπαιδευτική – θεραπευτική παρέμβαση σε παιδιά και ενήλικες με αυτισμό είναι μια διαδικασία ολιστικής παρέμβασης σε βάθος χρόνου. Ξεκινά από την πρώιμη παρέμβαση και συνεχίζεται σε όλα τα στάδια της ανάπτυξης μέσω διαφόρων προγραμμάτων εκπαίδευσης, κοινωνικοποίησης και ένταξης. Κύριο χαρακτηριστικό της είναι η εκπαίδευση και στήριξη σε κάθε τομέα της ζωής: αυτοεξυπηρέτηση, επικοινωνία, τροποποίηση συμπεριφοράς, αδρή και λεπτή κίνηση, κοινωνικοποίηση.

1η Μελέτη Περίπτωσης: Παρουσιάζεται ο έφηβος Δ.Ζ., ο οποίος ξεκίνησε την παρέμβαση στο ΑΛΜΑ από την ηλικία των 6 ετών. Μέσω γραφικής αναπαράστασης της στοχοθεσίας και της επίδοσής του από την συστηματική διδασκαλία στην έγκαιρη παρέμβαση, στα προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης καθώς και των δεδομένων από την ενισχυτική διδασκαλία εξατομικευμένων θεραπειών, θα εξετάσουμε την μελέτη της προόδου του και πιο συγκεκριμένα στους τομείς της επικοινωνίας και της πραγματολογίας. Στην συνέχεια θα προβληθεί βίντεο με συνέντευξη της μητέρας του, η οποία θα αναφερθεί στην αποδοχή της διάγνωσης και της δυσκολίες της καθημερινότητας.

2η Μελέτη Περίπτωσης: Παρουσιάζεται ο έφηβος Ι.Σ. Μέσω ποιοτικών δεδομένων θα αναφερθούμε στην πορεία του σε διάστημα 10 ετών. Ξεκίνησε έγκαιρη παρέμβαση στο ΑΛΜΑ σε ηλικία 4 ετών, με σκοπό την ένταξη του σε σχολικό πλαίσιο. Στην συνέχεια εντάχθηκε στο πρόγραμμα ενισχυτικής διδασκαλίας εξατομικευμένων θεραπειών, ενώ ταυτόχρονα, συμμετείχε σε αθλητικά και εκδρομικά προγράμματα, καθώς και στην Λέσχη Δημιουργικής Απασχόλησης, αποσκοπώντας στην γενίκευση και συντήρηση των κεκτημένων δεξιοτήτων και στην κοινωνικοποίηση του. Φτάνοντας στο σήμερα ο Ι.Σ. συμμετέχει σε εκπαίδευση προεπαγγελματικών εργαστηρίων με στόχο την δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης, μέσω της προστατευόμενης εργασίας. Στην συνέχεια θα μιλήσει η μητέρα του αναφερόμενη στο γονεϊκό άγχος σε σχέση με την πρόοδο και την εξέλιξη του.

Μέσω των περιπτώσεων θα δείξουμε ότι η ολιστική παρέμβαση, η οποία συμβαδίζει με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες του ατόμου, είναι αποτέλεσμα συνεργασίας θεραπειών, παιδαγωγών, γονέων, σχολικού πλαισίου και κοινότητας.

10 ΧΡΟΝΙΑ ΟΜΑΔΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΔΕΠΑΣΤΑΣ Χ.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΕΨΥΜΕ)

Η Ομάδα δημοσιογραφίας του Φορέα «τάδε» δημιουργήθηκε τον Οκτώβριο του 2012 και συνεχίζει μέχρι σήμερα τη δράση της. Κλείνοντας 10 χρόνια πορείας θα θέλαμε να μιλήσουμε και να παρουσιάσουμε την πορεία, το έργο και τα επιτεύγματά της. Αποτελεί μία πρότυπη και καινοτόμα δράση στην εκπαίδευση των ενηλίκων με ΔΑΦ. Σκοπός της ομάδας είναι η ανάπτυξη σημαντικών δεξιοτήτων όπως η ομαδικότητα, η υπευθυνότητα, η συνεργασία, η κριτική σκέψη, η πρωτοβουλία, η ευρηματικότητα, η επικοινωνία, η ερμηνεία, η συγγραφή, η ενημέρωση καθώς και μια επαγγελματική στάση και συνέπεια. Βασικοί εκπαιδευτικοί άξονες της ομάδας είναι: α) το μαθησιακό, β) οι κοινωνικές δεξιότητες, γ) η αρθρογραφία, δ) η επικαιρότητα, ε) τα εξωτερικά προγράμματα κοινωνικοποίησης, στ) οι συνεντεύξεις. Μέσω της ομάδας οι εκπαιδευόμενοι εκφράζονται, ακούγεται η φωνή τους στην κοινωνία. Εκπαιδεύονται κοινωνικά κι ενημερώνονται για πράγματα που άμεσα ή έμμεσα τους επηρεάζουν, καθιστώντας τους πολίτες ενεργούς με προβληματισμούς, άποψη και θέση.

ΑΥΛΑΙΑ ΚΑΙ ΠΑΜΕ: ΔΡΩΝΤΑΣ ΘΕΑΤΡΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ, ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΣ ΣΕ ΜΙΚΤΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΚΛΑΔΟΥ ΕΙΡ., ΑΣΟΥΜΑΝΑΚΗ Φ.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ

Τα τελευταία χρόνια, συναντάμε το κοινό αίτημα για καλλιτεχνικές διεξόδους στα άτομα με αυτισμό και νοητική αναπηρία. Η δημιουργία θεατρικής ομάδας ΑμεΑ προέκυψε για τον Σύλλογο γονέων και φίλων ατόμων με αυτισμό Ρεθύμνου, με στόχο την γνωριμία με την τέχνη του θεάτρου και τη δημιουργία καλλιτεχνικού αποτελέσματος.

Η ομάδα λειτούργησε βιωματικά με την βοήθεια ειδικών συνεργατών – Θεατροπαιδαγωγού, κινηματογραφιστή – σκηνοθέτη, μουσικού και χορογράφου..

Σκοπός ήταν οι συμμετέχοντες να ανακαλύψουν τις κρυμμένες πτυχές του εαυτού και των συναισθημάτων τους. Γνώρισαν την εικόνα τους μέσα από τους άλλους αποτυπωμένη στον κινηματογραφικό φακό και στην θεατρική δράση. Όρισαν ως ταυτότητα το Εγώ και το Εμείς. Μέσα από τη σχέση εμπιστοσύνης οι ηθοποιοί έμαθαν να δρουν ΜΑΖΙ.

Στην προσπάθεια δημιουργίας της μικτής θεατρικής ομάδας στόχος ήταν η συμπερίληψη και η συνδημιουργία. Το θέατρο, έχει την ικανότητά να εκτονώνει δύσκολες καταστάσεις πλάθοντας ένα σύμπαν, όπου στερεοτυπικοί ρόλοι ή αμετάκλητες συνθήκες, μπορούν να ανατραπούν και να αναδομηθούν. Συνεπώς, ανοίγονται νέοι δίαυλοι επικοινωνίας, προσφέροντας την επιλογή για ατομική ή ομαδική μετατόπιση. Ταυτόχρονα, με την είσοδο καλλιτεχνών με αναπηρίες στο χώρο του θεάτρου ανοίγονται νέες προοπτικές για την ανανέωση και εξέλιξη της ίδιας της τέχνης του θεάτρου.

Το κοινό μας αίτημα για συμπερίληψη, επέτρεψε στην ομάδα τον πειραματισμό. Δοκιμάζοντας τα όριά μας, μέσα από παιχνίδια και θεατρικές τεχνικές δημιουργήσαμε έναν ιστό ασφάλειας και εμπιστοσύνης, που άφησε περιθώρια έκφρασης, προβολής και αναστοχασμού. Οδηγηθήκαμε στο να αφήσουμε τις στερεοτυπικές μας αντιλήψεις, αναζητώντας νέες φόρμες επικοινωνίας και συνύπαρξης. Η ψυχική μετατόπιση και ανάταση των μελών, ήρθε σαν επιστέγασμα της προσπάθειάς.

Περιμένουμε στο μέλλον πολλά από αυτή τη σύμπραξη που για τέταρτη χρονιά ανθεί καλλιτεχνικά.

Η ΚΡΥΦΗ ΑΙΣΘΗΣΗ “HIDDEN SENSE”. Η ΕΣΩΔΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΗ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΤΣΑΡΟΥΧΑ Σ., ΓΡΙΜΠΑΒΙΩΤΗΣ Α., ΑΝΕΜΟΓΙΑΝΝΗ Ε., ΚΟΚΚΟΥ Μ., ΖΑΧΟΥ ΧΡ.
ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ ΩΘΗΣΗ

Εισαγωγή: Οι 5 βασικές αισθητηριακές πληροφορίες που επεξεργάζεται ο άνθρωπος περιλαμβάνουν την αφή, ακοή, όραση, γεύση και όσφρηση. Αργότερα προστέθηκαν ακόμα δύο αισθήσεις η ιδιοδεκτικότητα και το αιθουσαίο, Η 8η κρυφή αίσθηση, “Hidden sense”, αυτή της εσωδεκτικότητας ρυθμίζει αρκετές υποκειμενικές αισθήσεις του ατόμου όπως το αίσθημα θερμοκρασίας, δυσφορίας, πείνας, κούρασης, καθώς και πλήθος άλλων. Με άλλα λόγια, το εσωδεκτικό σύστημα μας επιτρέπει να αισθανθούμε τα συναισθήματά μας. Στόχος του συστήματος αυτού να είναι να κρατάει το σώμα μας σε μία ισορροπία γνωστή ως ομοιόσταση.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας εργασίας αποτελεί η ανάδειξη των ελλειμμάτων εσωδεκτικότητας μέσω συστηματικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης και η σύνδεση τους με συμπεριφορές που δυσλειτουργούν στα άτομα που είναι στο φάσμα του αυτισμού.

Μεθοδολογία : Συγκεκριμένα στην παρούσα έρευνα διερευνήσαμε μελέτες της τελευταίας δεκαετίας από αρθρογραφίες σε επιστημονικές βάσεις δεδομένων με λέξεις κλειδιά όπως “in terception”, “autism”, “autism spectrum disorder”, “sensory regulation”, “emotional regulation”, και “alexithymia”. Βάσει αυτών των ευρημάτων επιχειρείται η αναφορά και σύνδεση των αποτελεσμάτων με παρατηρούμενες συμπεριφορές που δυσλειτουργούν στα άτομα που είναι φάσμα του αυτισμού .

Αποτελέσματα / Συζήτηση: Έρευνες έχουν δείξει ότι η ικανότητα μας να “διαβάζουμε” τα φυσικά σήματα που μας δίνει ο οργανισμός μας συνδέεται άμεσα με την ικανότητα μας να διαβάζουμε και να ρυθμίζουμε το επίπεδο διέγερση μας και την συναισθηματική μας κατάσταση. Ενώ ταυτόχρονα και με τη ικανότητά μας να αναγνωρίζουμε την συναισθηματική κατάσταση και των υπολοίπων ανθρώπων.

Οι συμπεριφορές που περιγράφονται παραπάνω αποτελούν διαγνωστικά, κλινικά αλλά και αντικειμενικά ελλείμματα στους ανθρώπους που είναι στο φάσμα του αυτισμού. Με τον τρόπο αυτό δίνεται με νέα ερμηνεία στις εκδηλούμενες συμπεριφορές του φάσματος του αυτισμού διευρύνοντας την κλινική μας γνώση.

ΤΟ ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ

ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Μ¹, ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Α²

1ΣΜΕΑΕ, 2ΕΤΑΙΡΙΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ & ΕΦΗΒΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ - ΕΨΥΓΕΑ

Εισαγωγή: Οι Διαταραχές Σίτισης είναι ένας τομέας ανησυχίας στα παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) προσχολικής και σχολικής ηλικίας, καθώς ήδη από την ηλικία των έξι μηνών έχουν πέντε φορές περισσότερες πιθανότητες να εμφανίσουν προβλήματα σίτισης σε σχέση με τα νευροτυπικά παιδιά. Περίπου 60-90% των παιδιών με ΔΑΦ εμφανίζουν Διαταραχές Σίτισης όπως επιλεκτικότητα, άρνηση λήψης τροφής, αποστροφή στη δοκιμή νέων γεύσεων και άκαμπτα μοτίβα συμπεριφοράς που επηρεάζουν τα γεύματα.

Σκοπός: Η διερεύνηση των διατροφικών προτιμήσεων των παιδιών με ΔΑΦ, η καταγραφή της συχνότητας κατανάλωσης των τροφίμων καθώς και η ανάλυση του διατροφικού τους προφίλ με βάση το φύλο.

Μεθοδολογία: Στην παρούσα μελέτη συμμετείχαν 40 παιδιά με διάγνωση ΔΑΦ, που πληρούσαν τα κριτήρια του DSM-V, ηλικίας 2.6-7.0 ετών, 32 αγόρια και 8 κορίτσια που δέχονταν παρέμβαση στο Κέντρο Ημέρας. Δύο Λογοθεραπεύτριες / υπεύθυνες της ομάδας σίτισης χορήγησαν το ερωτηματολόγιο Child Food Frequency Questionnaire, που απαντήθηκε από τους γονείς των παιδιών. Η διαδικασία έλαβε χώρα τη χρονική περίοδο 2022-2023.

Αποτελέσματα: Τα παιδιά με ΔΑΦ εμφάνισαν εξαιρετικά περιορισμένη ποικιλία τροφίμων και κατανάλωναν συχνά τροφές χαμηλής περιεκτικότητας σε θρεπτικά συστατικά. Το 50% των παιδιών παρουσίαζαν μειωμένη κατανάλωση πρωτεϊνών και απέρριπταν ολόκληρες ομάδες τροφίμων από το ρεπερτόριο τους κυρίως τα φρούτα σε ποσοστό 67,5% και τα λαχανικά σε ποσοστό 62,5%. Αντιθέτως, έδειχναν ιδιαίτερη προτίμηση σε τυποποιημένα σνακ και γλυκά που άγγιζε το 80% και συχνά κατανάλωναν αμυλούχες τροφές πλούσιες σε υδατάνθρακες.

Συζήτηση: Η παρούσα μελέτη διερεύνησε τη συχνότητα πρόσληψης τροφών διαφορετικής υφής, σύστασης και γεύσης από διαφορετικές ομάδες τροφίμων. Η διατροφή των παιδιών με ΔΑΦ χαρακτηρίζεται ως λιγότερο υγιεινή. Εξ' όσων γνωρίζουμε είναι η πρώτη πιλοτική μελέτη στην Ελλάδα, που διερευνά το διατροφικό προφίλ παιδιών με ΔΑΦ.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΕΞΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΔΕΠΥ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Μ.¹, ΤΣΙΛΙΓΓΙΡΗ Μ.¹, ΧΡΙΣΤΑΡΑ – ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Α.³, ΞΥΝΙΑΣ Ι.²
ΙΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 2ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ, ΓΝΘ ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η έρευνα αυτή αποτελεί μέρος του ευρύτερου πεδίου των επιστημών υγείας και επικεντρώνεται στον τομέα της φυσικοθεραπείας στην ψυχική υγεία.

ΣΚΟΠΟΣ: Είναι να διερευνηθεί συμβολή της φυσικοθεραπείας στο επίπεδο εμφάνισης συμπεριφορών στο φάσμα του αυτισμού και της ΔΕΠΥ, καθώς και στην ψυχική ευεξία τους. Συγκεκριμένα, η έμφαση δίνεται στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να βοηθήσει στη διαχείριση του άγχους, του στρες, στην βελτίωση της διάθεσης, στην προώθηση της κοινωνικής προσαρμοστικότητας και γενικότερα στη βελτίωση της ψυχοσυναισθηματικής τους κατάστασης.

ΔΕΙΓΜΑ: Η παρέμβαση πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή 117 παιδιών και εφήβων ηλικίας 6-18 ετών, τα οποία παρουσιάζουν νευροαναπτυξιακές διαταραχές και παρακολουθούνται στο παιδοψυχιατρικό τμήμα του Ιπποκρατείου Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης.

ΜΕΘΟΔΟΣ: 117 γονείς παιδιών με αυτισμό και ΔΕΠΥ συμπλήρωσαν ένα ειδικό ερωτηματολόγιο που αφορά την αξιολόγηση ψυχικής κατάστασης (Dass-21) αυτισμού («The Childhood Autism Spectrum Test CAST) και ΔΕΠΥ αντίστοιχα (Ερωτηματολόγιο για γονείς παιδιών με ΔΕΠΥ). Συγκεκριμένα, 64 άτομα ακολούθησαν την παρέμβαση (10 συνεδρίες) με τη χρήση της φυσικοθεραπείας, ενώ τα υπόλοιπα 53 αποτέλεσαν την ομάδα ελέγχου που δεν παρακολούθησαν φυσικοθεραπείες.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ: Αναπνευστική φυσικοθεραπεία – διαφραγματική αναπνοή, ωτική νευροτροποποίηση, άσκηση χαλάρωσης Jacobson, θέσεις χαλάρωσης, πιεσοθεραπεία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: Τα παιδιά πριν την παρέμβαση φαίνεται να παρουσιάζουν υψηλό επίπεδο εμφάνισης συμπεριφορών στο φάσμα του αυτισμού και υψηλό επίπεδο έλλειψης προσοχής, υπερκινητικότητας και παρορμητικότητας. Ακόμη, άνω του μετρίου βρίσκεται το επίπεδο του στρες, άγχους και κατάθλιψης που βιώνουν οι συμμετέχοντες. Μετά την παρέμβαση, φαίνεται πως τα παιδιά πάλι σε υψηλό επίπεδο παρουσίασαν συμπεριφορές που συνδέονται με τον αυτισμό, την έλλειψη προσοχής και την παρορμητικότητα, αλλά σε μικρότερο βαθμό συγκριτικά με πριν την παρέμβαση. Επιπροσθέτως, το επίπεδο στρες τους τοποθετήθηκε λίγο άνω του μετρίου, ενώ κάτω του μετρίου κατατάσσεται το επίπεδο άγχους και διαταραχή διάθεσης.

Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΙΤΙΣΗΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΙ ΝΕΟΤΕΡΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ.

THE EFFECTIVENESS OF OCCUPATIONAL THERAPY FEEDING INTERVENTIONS TO CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER: A SYSTEMATIC REVIEW

Objective: Feeding is an activity of daily living that concerns families with children diagnosed with Autism Spectrum Disorder. The role of Occupational Therapy in feeding has been extensively discussed in the literature. However, it was still unclear about which Occupational Therapy interventions are effective to children with Autism. The aim of this systematic review was to investigate the effectiveness of Occupational Therapy feeding interventions to children with Autism Spectrum Disorder.

Methods: An extensive literature search in Cohraine Library, Pubmed, SAGE Journals, and CINAHL was conducted. A modified version of PICO was applied in the inclusion and exclusion criteria in order to screen all the relevant to the topic findings from the literature. Data from the included studies were extracted based on five categories. 3 assessment tools were used to evaluate the quality of the included studies. A narrative analysis was performed for linking and interpreting the extracted data of the included studies.

Results: 12 studies were included in this review, 9 of which had high methodological quality. Narrative analysis showed that there are two different types of occupational therapy feeding interventions that can be effective to ASD children with feeding difficulties. These are the occupational therapy feeding approaches, and occupational therapy strategies. Based on the findings, occupational therapy approaches can be used to increase food acceptance and mealtime length, expand dietary repertoire, and decrease challenging behaviours. The Occupational Therapy approaches that were identified are MealSense, EAT UP, Snack Time, Sensory Snack Time, Train the Trainers, PREP Feeding, and OT Intervention Programme. Furthermore, Occupational Therapy strategies can be useful on increasing food acceptance and mealtime length too. The occupational Therapy feeding strategies that are were used are desensitization and behaviour strategies (Positive Reinforcement, Modelling, Differential Reinforcement). The majority of the Occupational Therapy interventions are parent implemented and suitable to be used in clients' home environment.

Conclusion: Findings support the effectiveness of Occupational Therapy to children with Autism Spectrum Disorder. More specifically, Home-based parent implemented Occupational therapy interventions can be effective to ASD children with feeding difficulties. Future research should focus on exploring which Occupational Therapy feeding interventions can be considered as evidence based.

ΕΝΔΟΔΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ (INTEROCEPTION) ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΚΑΤΣΙΑΝΑ ΑΙΚ.¹, ΜΠΑΛΔΙΜΤΣΗ Ε²

1ΤΜΗΜΑ ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2Α' ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΠΘ

Εισαγωγή: Την τελευταία δεκαετία, νευροεπιστημονικές και άλλες επιστημονικές έρευνες έχουν επικεντρωθεί στην ενδοδεκτικότητα ως βασικό στοιχείο για την συναισθηματική ρύθμιση σε άτομα με διαταραχή αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ). Η ενδοδεκτικότητα επιτρέπει σε κάποιον να αντιλαμβάνεται εσωτερικές αισθήσεις, την φυσιολογική κατάσταση του σώματός του, όπως οι σφιγμένοι μύες, η αναγνώριση σημάτων της αναπνευστικής προσπάθειας, της θερμοκρασίας, της κόπωσης, της πείνας, της δίψας, του κορεσμού, του πόνου και του καρδιακού ρυθμού. Η αντίληψη των εσωτερικών σωματικών σημάτων οδηγεί στον εντοπισμό και την αναγνώριση συναισθημάτων όπως το άγχος, η απογοήτευση και η ηρεμία. Ένα ανέπαφο ενδοδεκτικό σύστημα συσχετίζεται θετικά με την συναισθηματική ρύθμιση, την διαισθητική διατροφή, την αυτογνωσία, την τυπική αντίληψη του πόνου, των διαισθητική ικανότητα λήψης αποφάσεων, την ικανότητα υιοθέτησης της οπτικής του άλλου και την συμπόνια. Ωστόσο, παρά την σημαντικότητά της, η ενδοδεκτικότητα δεν βρίσκεται στο επίκεντρο των τρέχουσων παρεμβάσεων σε άτομα με ΔΑΦ.

Σκοπός: Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση στοχεύει στην εξέταση των ερευνών που διερευνούν την σχέση της ενδοδεκτικότητας με την συναισθηματική ρύθμιση, και όσες εξετάζουν την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων της ενδοδεκτικότητας σε αυτιστικά άτομα.

Μεθοδολογία: Πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση μέσα από τις ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της PubMed, PsycINFO, και της Google Scholar. Οι λέξεις-κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν για την ανασκόπηση ήταν :«ενδοδεκτικότητα», «διαταραχή αυτιστικού φάσματος», «συναισθηματική ρύθμιση» και «παρεμβάσεις». Στην ανασκόπηση συμπεριελήφθησαν έρευνες που δημοσιεύθηκαν σε περιοδικά με κριτές από το 2010 ως το 2023.

Αποτελέσματα& Συζήτηση: Η βιβλιογραφική ανασκόπηση έδειξε πως υπάρχει διαταραχή στην ενδοδεκτικότητα στα αυτιστικά άτομα, επηρεάζοντας την συναισθηματική ρύθμιση, την κοινωνική συμμετοχή και την εκτέλεση έργων. Επιπλέον, όταν τα ενδοδεκτικά σήματα περνούν απαρατήρητα ή παρερμηνεύονται, μπορεί να οδηγήσουν σε αλεξιθυμία, μειωμένη ικανότητα αναγνώρισης των συναισθημάτων ακόμα και σε κατάθλιψη ή αγχώδεις διαταραχές. Οι σχετικές με την ενδοδεκτικότητα παρεμβάσεις είναι πολύ σημαντικές αλλά είναι περιορισμένες και απαιτείται περισσότερη έρευνα για με την αποτελεσματικότητά τους και σχετικές προτάσεις.

Παρασκευή 15:00 16:30

Γονείς | Αδέλφια

Συντονίστρια: ΚΑΡΑΪΒΑΖΟΓΛΟΥ Κ.

107. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΜΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ (ΔΦΑ) ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ «ΚΡΙΣΗ» ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19 ΝΤΡΕ Β., ΓΚΕΡΤΣΟΥ Ι., ΤΑΓΚΟΥΛΗ Ε., ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ.

054. ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗΣ ΣΕ ΜΕΛΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΑΤΟΜΑ: ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΤΥΠΙΚΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΟΥΚΟΥΡΙΚΗ Ε.

055. Η ΑΝΤΙΛΗΠΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ ΜΕ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΑΡΕΣΚΕΙΑΣ ΣΕ ΝΕΥΡΟΤΥΠΙΚΑ ΑΔΕΛΦΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΟΥΚΟΥΡΙΚΗ Ε.

091. ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΟΡΟ “PLAYFULNESS” ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΣΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ Μ.

023. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ: ΜΙΑ ΟΜΑΔΙΚΗ ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΒΙΤΑΝΙΔΗ Α.

017. Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ-ΔΑΦ ΣΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΤΟΥΛΙΑΤΟΣ Γ., ΚΑΡΑΪΒΑΖΟΓΛΟΥ Κ., ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Α., ΓΚΙΟΚΑ Β., ΣΑΡΡΗΣ Μ.

Διυποκειμενικότητα στην Θεραπευτική πράξη

Συντονίστρια: ΣΠΑΝΟΥ Α.

ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ Σ., ΤΣΑΚΙΡΗΣ Κ., ΑΒΡΑΜΠΟΥ Α., ΡΕΣΙΤΗ Α.

105. «Η ΔΙΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΩΣ ΨΥΧΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΔΩΜΑΤΙΟ»

105. «Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ»

105. «Η ΔΙΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΓΟΝΕΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ»

105. «Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ- ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΜΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ (ΔΦΑ) ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ «ΚΡΙΣΗ» ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19

ΝΤΡΕ Β¹, ΓΚΕΡΤΣΟΥ Ι¹, ΤΑΓΚΟΥΛΗ Ε¹, ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ^{1,2}

1ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ», 2ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»

Εισαγωγή: Η ανατροφή των παιδιών με ΔΦΑ προκαλεί άγχος, ενέχει προκλήσεις και εν καιρώ πανδημίας απρόβλεπτες καταστάσεις και αλλαγές. Οι οικογένειες με άτομο με ΔΦΑ βρίσκονται αντιμέτωπες με πολλαπλές κρίσεις.

Σκοπός: Να μελετήσουμε μηχανισμούς που οι οικογένειες ανέπτυξαν ώστε να διαχειριστούν την πανδημία και να συγκρίνουμε κάποιες από τις ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις με αυτές της οικονομικής κρίσης.

Μεθοδολογία: Συμμετείχαν 55 μητέρες παιδιών με ΔΦΑ, στη διάρκεια της πρώτης καραντίνας της πανδημίας COVID-19. Χορηγήσαμε σύνολο ερωτηματολογίων (CES-D, F-COPES, PSI-SF και WHOQoL-BREF), μαζί με ερωτηματολόγιο δημογραφικών χαρακτηριστικών και ερωτηματολόγιο που σχετίζεται με τον COVID-19. Έγινε συγκριτική μελέτη, αφού τα αντίστοιχα ερωτηματολόγια είχαν δοθεί και εν καιρώ οικονομικής κρίσης.

Αποτελέσματα: Κατά τη διάρκεια της κρίσης COVID-19, το επίπεδο του άγχους λόγω των απαιτήσεων της γονικής μέριμνας ήταν σημαντικά χαμηλότερο σε σύγκριση με την οικονομική κρίση. Η καταθλιπτική συμπτωματολογία ήταν αυξημένη και στις δύο περιόδους. Το 21,8% χρειάστηκε να πάρουν κάποιο αγχολυτικό-ηρεμιστικό και στο 7,3% χρειάστηκε να αυξηθεί η δόση φαρμάκου που έπαιρνε το παιδί τους εν καιρώ πανδημίας COVID-19. Η συμπεριφορά του παιδιού επιδεινώθηκε στο 16,4%. Το 67,3% διέκοψαν τις θεραπείες του παιδιού, ενώ το 25,5% συνέχισαν με τηλεδιάσκεψη. Η Ποιότητα ζωής κατά την διάρκεια της υγειονομικής κρίσης ήταν καλύτερη σε συγκεκριμένους τομείς. Τέλος, κατά την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης, οι γονείς ήταν πιθανό να αποδεχτούν παθητικά τα προβλήματα της καθημερινότητάς τους, ήταν λιγότερο ικανοί να λάβουν κοινωνική υποστήριξη και να δεχτούν βοήθεια από άλλους.

Συμπέρασμα: Η αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης ήταν περίοδος μικρότερου άγχους λόγω γονεϊκού ρόλου σε σύγκριση με την οικονομική κρίση. Οι γονείς περίμεναν να υποχωρήσει το πρόβλημα με το χρόνο και είχαν χαμηλή κοινωνική υποστήριξη. Υπήρχε ανάγκη έμφασης στη πρόσβαση σε κοινωνικά δίκτυα υποστήριξης και ενίσχυση ενός περισσότερο εσωτερικού κέντρου ελέγχου (locus of control)

Λέξεις-κλειδιά: Διαταραχή Φάσματος Αυτισμού, Ποιότητα Ζωής, Αντιμετώπιση κρίσεων στην οικογένεια, υγειονομική κρίση COVID-19, οικονομική κρίση

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗΣ ΣΕ ΜΕΛΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΑΤΟΜΑ: ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΤΥΠΙΚΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ

ΚΟΥΚΟΥΡΙΚΗ Ε¹

1ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Εισαγωγή: Προηγούμενη έρευνα στον γενικό πληθυσμό έχει τεκμηριώσει υψηλό ποσοστό διαταραχών της διάθεσης σε απογόνους καταθλιπτικών γονέων. Επιπλέον, στην περίπτωση οικογενειών με άτομα με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), ο κίνδυνος για προβλήματα ψυχικής υγείας μεταξύ των μη προσβεβλημένων μελών της οικογένειας είναι ακόμη πιο έντονος, σύμφωνα με σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα.

Σκοπός: Αυτή η μελέτη είχε ως στόχο να διερευνήσει οποιαδήποτε συσχέτιση μεταξύ των καταθλιπτικών συμπτωμάτων (ΚΣ) σε νευροτυπικά αδέλφια με ΔΑΦ σχολικής ηλικίας και τα γονικά προβλήματα ψυχικής υγείας και τις βασικές δημογραφικές μεταβλητές.

Μεθοδολογία: 85 δυάδες-γονέα-παιδιού από οικογένειες ατόμων με ΔΑΦ που πληρούσαν τα κριτήρια ένταξης συμμετείχαν σε αυτή τη μελέτη και απάντησαν σε δημογραφικό ερωτηματολόγιο. Στους γονείς χορηγήθηκε το Ερωτηματολόγιο Γενικής Υγείας Ε.Γ.Υ.-28 (GHQ-28), ενώ τα παιδιά απάντησαν στο Ερωτηματολόγιο Παιδικής Κατάθλιψης (CDI). Πραγματοποιήθηκε μια ιεραρχική πολλαπλή παλινδρόμηση για να ελεγχθεί η υπόθεση της έρευνας.

Αποτελέσματα: Όσον αφορά τις συσχετίσεις των καταθλιπτικών συμπτωμάτων των νευροτυπικών αδελφών ατόμων με ΔΑΦ με τα γονικά προβλήματα ψυχικής υγείας, σε διμεταβλητό επίπεδο, η συνολική βαθμολογία του CDI των αδελφών βρέθηκε να συσχετίζεται σημαντικά με τη βαθμολογία του GHQ-28 τόσο ως προς τη συνολική βαθμολογία όσο και τις ατομικές βαθμολογίες σε όλους τους τομείς του CDI. Η ιεραρχική παλινδρόμηση έδειξε ότι το γονικό άγχος ήταν η μόνη πτυχή της γονικής δυσφορίας που παρέμεινε συνδεδεμένη με τα καταθλιπτικά συμπτώματα των αδελφών με ΔΑΦ, ιδίως σε μια θετική γραμμική συσχέτιση.

Συζήτηση: Η αρχική υπόθεση ότι η γονική κατάθλιψη και το άγχος θα σχετίζονταν με τα καταθλιπτικά συμπτώματα σε αδέλφια με ΔΑΦ σχολικής ηλικίας υποστηρίχθηκε μόνο εν μέρει, καθώς μόνο το γονικό άγχος βρέθηκε να σχετίζεται με τα ΚΣ των αδελφών με ΔΑΦ. Το νέο αυτό εύρημα στον τομέα της έρευνας για τα αδέλφια ατόμων με ΔΑΦ υπογραμμίζει την ανάγκη για ανάπτυξη και εφαρμογή κατάλληλων και αποτελεσματικών παρεμβάσεων στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης.

Η ΑΝΤΙΛΗΠΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ ΜΕ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΑΡΕΣΚΕΙΑΣ ΣΕ ΝΕΥΡΟΤΥΠΙΚΑ ΑΔΕΛΦΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΚΟΥΚΟΥΡΙΚΗ Ε¹

1ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Εισαγωγή: Πληθώρα ερευνητικών δεδομένων συγκλίνουν στην επίδραση της κοινωνικής υποστήριξης (ΚΥ) ως παράγοντα ανακούφισης και ενδυνάμωσης των γονιών και ιδιαίτερα των μητέρων ατόμων με αυτισμό. Δεδομένης της σημασίας της ΚΥ για τις οικογένειες ατόμων με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), καθώς και των ασυνεπών ευρημάτων σχετικά με το ρόλο της στα ψυχολογικά αποτελέσματα των νευροτυπικών αδελφών ατόμων με ΔΑΦ, περισσότερη έρευνα απαιτείται.

Σκοπός: Αυτή η μελέτη στόχευε να διερευνήσει οποιαδήποτε συσχέτιση μεταξύ των συναισθημάτων μοναξιάς και της κοινωνικής δυσαρέσκειας σε νευροτυπικά αδέρφια ατόμων με ΔΑΦ και της αντιληπτής ΚΥ από τους γονείς και βασικές δημογραφικές μεταβλητές.

Μεθοδολογία: 118 δυάδες-γονέα-παιδιού από οικογένειες ατόμων με ΔΑΦ που πληρούσαν τα κριτήρια ένταξης συμμετείχαν στη μελέτη αυτή και απάντησαν σε δημογραφικό ερωτηματολόγιο. Στους γονείς χορηγήθηκε η Πολυδιάστατη Κλίμακα Αντιλαμβανόμενης Κοινωνικής Υποστήριξης (MSPSS), ενώ τα παιδιά απάντησαν στο Ερωτηματολόγιο Μοναξιάς και Κοινωνικής Δυσαρέσκειας (LSDQ). Πραγματοποιήθηκαν δύο ξεχωριστές ιεραρχικές πολλαπλές παλινδρομήσεις για τον έλεγχο της υπόθεσης - με τη μοναξιά ή την κοινωνική δυσαρέσκεια να αντιπροσωπεύουν την εξαρτημένη μεταβλητή.

Αποτελέσματα: Τα αισθήματα μοναξιάς συσχετίστηκαν αντιστρόφως με την αντιληπτή ΚΥ από την οικογένεια και την ΚΥ από τους φίλους ($\text{std beta} = -0,337, p = ,013$ και $\text{std beta} = -0,254, p = ,016$, αντίστοιχα) και συσχετίστηκαν θετικά με την ΚΥ από τους σημαντικούς άλλους ($\text{std beta} = ,278; p = ,0495$). Και οι τρεις συσχετίσεις παρέμειναν στατιστικά σημαντικές μετά την εισαγωγή δημογραφικών στοιχείων στο μοντέλο. Επιπλέον, η σειρά γέννησης του αδελφού, δηλαδή το να είναι εκτός του πρωτότοκου, συνδέθηκε επίσης με αισθήματα μοναξιάς.

Συζήτηση: Αυτή η μελέτη τόνισε ότι τα νεότερα ανεπηρέαστα μέλη των οικογενειών ατόμων με ΔΑΦ μπορεί να διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο όχι μόνο για αισθήματα μοναξιάς ή κοινωνικής απομόνωσης αλλά και για άλλα προβλήματα ψυχικής υγείας ως συνέπεια. Τα αποτελέσματα υποδηλώνουν επίσης ότι τα μικρότερα αδέρφια ατόμων με ΔΑΦ φαίνεται να χρειάζονται ορισμένες ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις πέρα από την κοινωνική υποστήριξη.

ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΟΡΟ “PLAYFULNESS” ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ ΣΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ Μ.

ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ /PLEI/

Εισαγωγή: Το Playfulness περιγράφεται ως «διάθεση του μυαλού» (Dewey, 1933). Θεωρείται πιο σημαντικό από το ίδιο το παιχνίδι διότι εμπεριέχει πολλές και διαφορετικές εσωτερικές νοητικές διεργασίες (Sluss, 2014). Έρευνες δείχνουν ότι τα αυτιστικά παιδιά εμφανίζουν λιγότερα στοιχεία playfulness στο παιχνίδι εξαιτίας των δυσκολιών τους (Ziviani, 2005). Όσον αφορά στην εμπλοκή των γονιών στο παιχνίδι αποδεικνύεται ότι όσο περισσότερο ο σύντροφος παιχνιδιού ακολουθεί και δίνει χρόνο στο παιδί τόσο περισσότερη επιτυχία έχει η μεταξύ τους αλληλεπίδραση (Freeman & Kasari, 2013).

Σκοπός: Σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθούν τα στοιχεία playfulness σε δραστηριότητες μεταξύ γονιών και αυτιστικών παιδιών, καθώς και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την μεταξύ τους αλληλεπίδραση και εμπλοκή στο παιχνίδι.

Μεθοδολογία: Η έρευνα ήταν μικτή (ποιοτική/ποσοτική). Συμμετείχαν 13 αυτιστικά παιδιά ηλικίας 7 έως 11 ετών. Οι γονείς των αυτιστικών παιδιών κλήθηκαν να βιντεοσκοπήσουν τους ίδιους και το παιδί τους την ώρα που έπαιζαν ένα παιχνίδι επιλογής του παιδιού. Καταγράφηκαν 27 επεισόδια παιχνιδιού, διάρκειας 10 λεπτών το καθένα. Για την ανάλυση τους χρησιμοποιήθηκαν τρεις κλίμακες, η Ludic Behaviour (1997), η Leuven Involvement (1994) και η κλίμακα των Skard and Bundy's (2008).

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι στα επεισόδια που αναλύθηκαν χρησιμοποιώντας τις τρεις παραπάνω κλίμακες, τα αυτιστικά παιδιά εμφάνισαν στοιχεία playfulness. Επίσης φάνηκε ότι, όταν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού οι γονείς ακολουθούν και ανταποκρίνονται στις πρωτοβουλίες των παιδιών, ενισχύεται θετικά η εμπλοκή τους με το να αυξάνεται η διάρκεια του παιχνιδιού και να βελτιώνεται η επικοινωνία με τα παιδιά τους.

Συζήτηση: Τα αποτελέσματα της έρευνας συνάδουν με αυτά των προηγούμενων ερευνών τόσο ως προς τα στοιχεία playfulness που εντοπίζονται στο παιχνίδι των αυτιστικών παιδιών όσο και ως προς τους παράγοντες που επηρεάζουν την εμπλοκή των γονιών. Προτείνεται περαιτέρω μελέτη.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ: ΜΙΑ ΟΜΑΔΙΚΗ ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΒΙΤΑΝΙΔΗ Α¹

ΙΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ένα παιδί με αυτισμό φέρνει την οικογένεια αντιμέτωπη με πολλές προκλήσεις. Τα αδέρφια στα διαφορετικά στάδια βιώνουν ποικίλες εμπειρίες, το κοινωνικό στίγμα, αντιφατικά συναισθήματα και περιορισμένο αίσθημα του 'ανήκειν'. Η ενημέρωση και η υποστήριξη που λαμβάνουν τα αδέρφια των παιδιών με αυτισμό είναι ανεπαρκής.

Η παρούσα εργασία εξαιρεί και αναδεικνύει την επιβεβλημένη ανάγκη για υποστήριξη και ενδυνάμωση των αδελφών. Η διαρκής ενασχόληση της οικογένειας με την θεραπεία του αδερφού ναρκοθετεί τις σχέσεις και τα συναισθήματα του νευροτυπικού παιδιού. Η συμπερίληψη με τα αδέρφια είναι επωφέλης ως προς τη γενίκευση των δεξιοτήτων των

Νευροτυπικά αγόρια και κορίτσια, 6-9 ετών με αδελφό/ή με ΔΑΦ. Οι 12 συναντήσεις με δομημένες δραστηριότητες που εμπνέονται από τη φύση της διαταραχής του αυτισμού και τις πυρηνικές δυσκολίες του φάσματος σκοπό έχουν την κατανόηση των δυσκολιών των ΔΑΦ. Επενδύονται με δραστηριότητες που αφορούν την επικοινωνία, τα αισθητηριακά θέματα, την συμπεριφορά, τα συναισθήματα. Λειτουργεί ως τόπος συνάντησης με άλλα αδέρφια προκειμένου να ανταλλάξουν εμπειρίες να ψυχαγωγηθούν βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής τους. Οι γονείς έχουν ολοκληρώσει το πρόγραμμα Cygnet. Συναντήσεις ανατροφοδότησης με τους γονείς και χορήγηση ερωτηματολογίων που συμπεριλαμβάνουν κλειστές και ανοιχτές ερωτήσεις μας δίνουν τα ποιοτικά αποτελέσματα.

Το πρόγραμμα βρίσκεται σε εξέλιξη. Διαφαίνονται από την ανατροφοδότηση των γονέων και τα ημερολόγια των μελών σημαντικά αποτελέσματα. Καταγράφονται αύξηση των θετικών συναισθημάτων, απόκτηση της γνώσης για την οργάνωση του συστήματος εκπαίδευσης του αδερφού με ΔΑΦ. Παρατηρείται μείωση της τάσης για ξεσπάσματα ζήλιας και αρνητικής κριτικής. Αναμένεται αύξηση της ικανότητάς τους να ονομάζουν και να εξηγούν την διαταραχή του αδελφού τους, καθώς απόκτηση θετικών στρατηγικών.

Οι ομαδικές παρεμβάσεις αδελφών είναι απαραίτητο να θεσμοθετούνται στα θεραπευτικά προγράμματα, προκειμένου να επιτευχθεί συνολικά η θεραπευτική αλλαγή. Τα ευρήματα της παρούσας εργασίας, μπορούν να χρησιμεύσουν στο σχεδιασμό και την υλοποίηση αποτελεσματικών προγραμμάτων παρέμβασης με σκοπό τη βελτίωση της ψυχικής ανθεκτικότητας των αδερφών.

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ-ΔΑΦ ΣΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

ΤΟΥΛΙΑΤΟΣ Γ.¹, ΚΑΡΑΪΒΑΖΟΓΛΟΥ Κ.¹, ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Α.¹, ΓΚΙΟΚΑ Β.², ΣΑΡΡΗΣ Μ.²

1ΕΤΑΙΡΙΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ-ΕΨΥΠΕΑ 2ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Εισαγωγή: Η διαγνωστική αναπτυξιακή αξιολόγηση και τα πορίσματα που προκύπτουν συχνά συνιστούν μια ψυχοπαιστική κατάσταση για τους γονείς μικρών παιδιών.

Σκοπός: Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση της επίδρασης της ανακοίνωσης της διάγνωσης ΔΑΦ στους γονείς μικρών παιδιών και συσχετίσεων της επίδρασης αυτής με δημογραφικούς παράγοντες, με την εμπειρία των γονέων από την διαγνωστική διαδικασία και με τις αντιλήψεις τους για τη διαταραχή.

Μέθοδος: Στη μελέτη συμμετείχαν γονείς παιδιών με ΔΑΦ που απευθύνθηκαν στο Κέντρο Ημέρας της ΕΨΥΠΕΑ μεταξύ 2014-2022. Χορηγήθηκε ερωτηματολόγιο βασισμένο σε τρία σταθμισμένα και έγκυρα εργαλεία: Το ερωτηματολόγιο SPIKES που αξιολογεί την εμπειρία κατά τη διάγνωση, την κλίμακα DASS 21 που αξιολογεί συμπτώματα κατάθλιψης, άγχους και στρες, και το ερωτηματολόγιο IPQ-R που αξιολογεί τις αντιλήψεις των γονέων για τη διαταραχή.

Αποτελέσματα: Στη μελέτη συμμετείχαν 95 γονείς (50.5% μητέρες), με Μ.Ο. ηλικίας 40,9 έτη (Τ.Α. 5,7 έτη). Οι μητέρες παρουσίασαν υψηλότερα επίπεδα stress και άγχους ($p=0.043$ και $p=0.026$, αντίστοιχα) σε σύγκριση με τους πατέρες. Η μικρή ηλικία του παιδιού κατά την διάγνωση, συσχετίστηκε με την εκδήλωση συμπτωμάτων stress και κατάθλιψης ($p=0.008$ και $p=0.012$, αντίστοιχα). Επίσης, αναφέρθηκαν αυξημένα συμπτώματα stress, άγχους και κατάθλιψης από τους γονείς που εισέπραξαν σε μικρό βαθμό ειλικρίνεια ($p=0.010$, $p=0.003$ και $p=0.005$), μειωμένο ενδιαφέρον ($p=0.028$, $p<0.001$ και $p=0.004$), ένιωσαν λιγότερο άνετα ($p=0.038$, $p=0.004$, $p=0.026$) και βίωσαν μικρότερη υποστήριξη ($p=0.011$, $p<0,001$, $p=0.008$) από τους ειδικούς κατά τη διαγνωστική διαδικασία. Επιπλέον, η άμεση έναρξη θεραπευτικού προγράμματος συνδέθηκε με καλύτερη κατανόηση των συμπτωμάτων της ΔΑΦ ($p=0.043$) από τους γονείς. Οι συμμετέχοντες ήταν σε μεγάλο ποσοστό από μέτρια έως πολύ ικανοποιημένοι από τη διαδικασία ανακοίνωσης της διάγνωσης.

Συζήτηση: Ο τρόπος ανακοίνωσης της διάγνωσης επιδρά σημαντικά στην ψυχική υγεία των γονέων και η άμεση έναρξη παρέμβασης σχετίζεται με το βαθμό κατανόησης της διαταραχής. Οι υπηρεσίες θεραπευτικών παρεμβάσεων θα πρέπει να περιλαμβάνουν προγράμματα ψυχοεκπαίδευσης και στήριξης της οικογένειας.

ΔΙΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ Σ¹, ΤΣΑΚΙΡΗΣ Κ¹, ΑΒΡΑΜΠΟΥ Α¹, ΡΕΣΙΤΗ Α¹

¹“ΛΕΞΙΣ & ΣΚΕΨΙΣ” - ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Με τον όρο Διυποκειμενικότητα εννοούμε μια σχέση αμοιβαίας αναγνώρισης, μια σχέση στην οποία κάθε άτομο βιώνει το άλλο σαν υποκείμενο, ένα άλλο μυαλό που μπορεί να συναισθανθεί, με διαφορετικές σκέψεις, συναισθήματα και αντιλήψεις. (Benjamin, 2004).

Η παρούσα πρόταση στοχεύει στην ανάδειξη της διυποκειμενικότητας στη θεραπευτική πράξη με αυτιστικά παιδιά, ως εργαλείο στα χέρια του θεραπευτή, το οποίο όχι μόνο επηρεάζει την πορεία και την εξέλιξη της θεραπείας αλλά και την υποκειμενική αίσθηση και ικανοποίηση και για τον ίδιο τον θεραπευτή.

Ενώ η διυποκειμενικότητα αναγνωρίζεται και χρησιμοποιείται ως ψυχικό φαινόμενο στην ψυχοθεραπευτική κλινική πράξη, δεν συμβαίνει το ίδιο και στις υπόλοιπες θεραπευτικές πράξεις όπως η λογοθεραπεία, η εργοθεραπεία και η ειδική διαπαιδαγώγηση, παρόλο που η διυποκειμενικότητα διέπει κάθε αλληλεπιδραστική σχέση.

Πολλοί θεωρητικοί ήδη από τον προηγούμενο αιώνα αναφέρονται στις διυποκειμενικές διαστάσεις της θεραπείας. Συγκεκριμένα η Jessica Benjamin περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο η εκτίμηση της πραγματικότητας του άλλου επιτρέπει τη δημιουργία μιας κοινής διαπροσωπικής πραγματικότητας. Ο Thomas Ogden κάνει λόγο για αναλυτικό τρίτο μέσα στο θεραπευτικό δωμάτιο ενώ ο Robert Stolorow εργάζεται με σκοπό να αναδείξει τον μύθο της θεραπευτικής ουδετερότητας μέσα στην θεραπεία.

Με άξονα λοιπόν την διυποκειμενική διάσταση της θεραπευτικής σχέσης και της αλληλεπίδρασης, παρουσιάζεται η επιρροή της διυποκειμενικότητας στην λογοθεραπευτική και εργοθεραπευτική κλινική, τα αποτελέσματα από μια ομάδα εργασίας με διαφορετικούς κλινικούς από διαφορετικά θεραπευτικά πλαίσια, αλλά και η διυποκειμενική διάσταση στη σχέση γονέων - θεραπευτών.

Λέξεις κλειδιά: διυποκειμενικότητα, ομάδα εργασίας, ειδική αγωγή, θεραπευτική σχέση, θεραπευτικό εργαλείο

Με τον όρο Διυποκειμενικότητα εννοούμε μια σχέση αμοιβαίας αναγνώρισης, μια σχέση στην οποία κάθε άτομο βιώνει το άλλο σαν υποκείμενο, ένα άλλο μυαλό που μπορεί να συναισθανθεί, με διαφορετικές σκέψεις, συναισθήματα και αντιλήψεις (Benjamin, 2004).

Η διυποκειμενικότητα συναντάται σαν φαινόμενο σε όλες τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και αποτελεί αποδεδειγμένα βάση για την ανάπτυξη ουσιαστικών σχέσεων (θεραπευτικών και μη). Ωστόσο, λίγη σημασία δίνεται στην αναγνώριση και την αξιοποίηση της δυναμικής της κατά τη θεραπευτική πράξη.

Σκοπός της παρούσας τράπεζας, είναι να αποσαφηνίσει την έννοια της διυποκειμενικότητας, να αναδείξει τη σημασία της στην αλληλεπίδραση μεταξύ δύο ατόμων και να υπερτονίσει τον ρόλο που έχει στην εξέλιξη θεραπευτικών πράξεων, ιδιαιτέρως σε θεραπείες αυτιστικών ατόμων.

Παράλληλα, αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο τα μέλη του συστήματος (γονείς - φροντιστές) φέροντας τη δική τους υποκειμενικότητα στο θεραπευτικό δωμάτιο, μέσω της συμβουλευτικής γονέων, δημιουργούν πλήθος διυποκειμενικών σχημάτων επηρεάζοντας σημαντικά τη θεραπευτική διαδικασία.

Τέλος μέσω της ομάδας εργασίας διερευνάται το τι γνωρίζουν οι θεραπευτές των αυτιστικών ατόμων για την έννοια της διυποκειμενικότητας αλλά και το πόσο είναι σε θέση να αναγνωρίσουν τι συμβαίνει διυποκειμενικά μέσα στην θεραπευτική αίθουσα, κατά την κλινική τους πράξη, ως εργαλείο για ουσιαστικότερη θεραπευτική παρέμβαση.

«Η ΔΙΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΩΣ ΨΥΧΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΔΩΜΑΤΙΟ»

Με τον όρο Διυποκειμενικότητα εννοούμε μια σχέση αμοιβαίας αναγνώρισης, μια σχέση στην οποία κάθε άτομο βιώνει το άλλο σαν υποκείμενο, ένα άλλο μυαλό που μπορεί να συναισθανθεί, με διαφορετικές σκέψεις, συναισθήματα και αντιλήψεις (Benjamin, 2004)

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει το φαινόμενο της διυποκειμενικότητας ως την πιο βασική έννοια αλληλεπίδρασης μεταξύ δύο ατόμων, δύο υποκειμένων: εγώ και ο άλλος, ο εαυτός μου και ο άλλος, όπως ακριβώς συμβαίνει μεταξύ θεραπευτή και θεραπευόμενου.

Το διυποκειμενικό πλαίσιο είναι μια «περιοχή» αμοιβαίας δέσμευσης στην οποία η ατομική υποκειμενικότητα του καθενός λεκτικοποιείται και επικοινωνείται. Ποικίλες θεωρίες διυποκειμενικότητας, ενισχύουν τις νέες θεραπευτικές, συνθετικές προσεγγίσεις που δίνουν έμφαση στη σχέση μεταξύ θεραπευτή-θεραπευόμενου, στο «μεταξύ» που συν-δημιουργούν.

Σε κάθε συνεδρία, θεραπευτής και θεραπευόμενος, μαζί αφομοιώνουν τη νέα εμπειρία με τα ήδη υπάρχοντα σχήματα τους, με την παραδοχή ότι έχουν πολλές διαφορετικές οπτικές για τη ζωή (multiplicity of self) και ως μέρος της ίδιας διαδικασίας, φιλοξενούν αυτά τα σχήματα στους τρόπους με τους οποίους η νέα εμπειρία διαφέρει από τις προηγούμενες εμπειρίες, από τις οποίες τα σχήματα κατασκευάστηκαν.

Βιώνουμε τον κόσμο με βάση τις κατασκευές που εξελίχθηκαν στο παρελθόν αλλά πάντα τις προσαρμόζουμε, για να φιλοξενήσουν στο παρόν. Η διυποκειμενικότητα είναι εμφανής τόσο μέσω της αναγνώρισης της υποκειμενικότητας του καθενός, θεραπευτή και θεραπευόμενου, αλλά και μέσω των συμπεριφορών που εκδηλώνονται μεταξύ τους. Ο τρόπος που αντιδρά κάποιος επηρεάζεται έντονα από τον τρόπο που κάποιος άλλος αντιδρά προς εκείνον.

Η διυποκειμενικότητα είναι το μέσο να κατανοήσουμε τον τρόπο που οι υποκειμενικές εμπειρίες του θεραπευτή και του θεραπευόμενου οργανώνονται στο διαπροσωπικό πλαίσιο της θεραπείας. Η υποκειμενικότητα του θεραπευτή δεν υπάρχει απλά μέσα στο δωμάτιο μαζί με την υποκειμενικότητα του θεραπευόμενου, αλλά έχει υπόσταση και μέσα στον κόσμο όπως και η υποκειμενικότητα του θεραπευόμενου. Η υποκειμενικότητα του θεραπευόμενου γίνεται αποδεκτή σε όλες τις πτυχές της ζωής (multiplicity of self).

Λέξεις κλειδιά: διυποκειμενικότητα, υποκειμενικότητα, θεραπευτική σχέση, θεραπευτική συν-δημιουργία

«Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ»

Με τον όρο Διυποκειμενικότητα εννοούμε μια σχέση αμοιβαίας αναγνώρισης, μια σχέση στην οποία κάθε άτομο βιώνει το άλλο σαν υποκείμενο, ένα άλλο μυαλό που μπορεί να συναισθανθεί, με διαφορετικές σκέψεις, συναισθήματα και αντιλήψεις (Benjamin, 2004).

Η συσχέτιση θεραπευτικής συμμαχίας (θεραπευτής -θεραπευόμενος) και αμοιβαίας ευχαρίστησης (Εγχειρίδιο της Εντατικής Αλληλεπίδρασης) κατά τη θεραπευτική πράξη είναι πλέον δεδομένη. Επιπλέον οι σύγχρονες θεραπευτικές παρεμβάσεις στοχεύουν κυρίως στην βελτίωση της ποιότητας της ζωής των ατόμων (αυτοεξυπηρέτηση, αυτονομία, κοινωνικές σχέσεις, ευχαρίστηση, ευτυχία) και όχι απλά στην κατάκτηση αναπτυξιακών οροσήμων.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει τη σημασία της διυποκειμενικότητας και τον τρόπο που αυτή επιδρά στην εξέλιξη της θεραπευτικής παρέμβασης με αυτιστικά παιδιά, ώστε

να επιτευχθεί η επιθυμητή ποιότητα ζωής.

Η αναγνώριση και η αποδοχή της υποκειμενικότητας από την πλευρά του θεραπευτή τόσο της δικής του όσο και του θεραπευόμενου έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία αισθήματος αποδοχής και ασφάλειας, αυξάνοντας την προθυμία και την ικανότητά του θεραπευόμενου για κοινωνική αλληλεπίδραση και εμπλοκή σε έργα.

Παράλληλα θεραπευτής και θεραπευόμενος μοιράζονται την από κοινού εστίαση και προσοχή (σε αντικείμενα ή δραστηριότητες), η οποία ενισχύει τη μεταξύ τους σχέση και επικοινωνία. Επιπλέον αυξάνεται η συνεργασία και η εμπλοκή του θεραπευόμενου σε δραστηριότητες που για τον ίδιο είναι στρεσογόνες και τον δυσκολεύουν. Ως αποτέλεσμα αυτού ο θεραπευόμενος αποκτά μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στον εαυτό του καταλήγοντας τελικά στην αυτόνομη δράση.

Ο θεραπευτής επιτρέπει στον θεραπευόμενο να αναπτύξει την υποκειμενικότητα του μέσα στο δωμάτιο χωρίς να προβάλλει αρχικά τις δικές του απαιτήσεις – θεραπευτικούς στόχους. Με τον τρόπο αυτό αποδέχεται τον θεραπευόμενο και εκείνος με το αίσθημα ότι ο θεραπευτής του σέβεται την ιδιοσυγκρασία του και τον αποδέχεται αρχίζει να αναγνωρίζει και να δέχεται την υποκειμενικότητα του θεραπευτή του, φτάνοντας στην αμοιβαία κατανόηση και στην συνακόλουθη ευχαρίστηση της διαδικασίας, κατακτώντας αυτό που αποκαλούμε διυποκειμενικότητα στη μεταξύ τους επικοινωνία και σχέση.

Λέξεις κλειδιά: διυποκειμενικότητα, αμοιβαία ευχαρίστηση, αμοιβαία κατανόηση,θεραπευτική διαδικασία

105 | 3

«Η ΔΙΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΓΟΝΕΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ»

Με τον όρο Διυποκειμενικότητα εννοούμε μια σχέση αμοιβαίας αναγνώρισης, μια σχέση στην οποία κάθε άτομο βιώνει το άλλο σαν υποκείμενο, ένα άλλο μυαλό που μπορεί να συναισθανθεί, με διαφορετικές σκέψεις, συναισθήματα και αντιλήψεις. (Benjamin, 2004).

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει τον τρόπο με τον οποίο, όχι μόνο θεραπευτές και θεραπευόμενοι, αλλά και άλλα μέλη του συστήματος όπως οι γονείς, επηρεάζουν μέσω της υποκειμενικότητας τους αλλά και μέσω της διυποκειμενικής αλληλεπίδρασης μεταξύ τους, την θεραπευτική διαδικασία.

Είναι σαφές ότι οι φροντιστές του θεραπευόμενου είναι απαραίτητο να παρακολουθούν και οι ίδιοι συνεδρίες συμβουλευτικής υποστήριξης. Η υποστήριξη γονέων με αυτιστικά παιδιά συνήθως πραγματοποιείται είτε σε ατομικό επίπεδο / επίπεδο οικογένειας είτε σε ομαδικό με προγράμματα όπως το CYGNET.

Με τη βοήθεια του ψυχολόγου, κατά τη συμβουλευτική διαδικασία των ατομικών / οικογενειακών συναντήσεων, μέσα από τη χρήση του λόγου, ο γονιός ανατρέχει στην απαρχή των προβλημάτων και παρατηρεί το πώς εξελίχθηκαν μέχρι σήμερα. Η διαδικασία αυτή επιτρέπει στο γονιό να αυξήσει τα επίπεδα συνειδητοποίησης, προκειμένου να κατανοήσει και να αλλάξει τα προβληματικά σημεία στη σχέση του με το παιδί του. Η συμβουλευτική γονέων βοηθά τους φροντιστές να κατανοήσουν και να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο βλέπουν το παιδί και τις αντιδράσεις του και να διαφοροποιήσουν τον τρόπο που χειρίζονται τις καταστάσεις.

Ταυτόχρονα όμως υποστηρίζονται για την κατανόηση της θεραπευτικής διαδικασίας και ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε αυτήν με τη δική τους υποκειμενικότητα.

Παρόμοια λειτουργούν και οι ομαδικές συναντήσεις, όπου μέλη και θεραπευτές/ συντονιστές φέρνουν την δική τους υποκειμενικότητα στην προσπάθεια κατανόησης και αποδοχής της υποκειμενικότητας καθενός από τα παιδιά/ θεραπευόμενους. Ακολουθώντας την ίδια διαδικασία αμοιβαίας αποδοχής και κατανόησης τόσο του εαυτού τους, των μελών, των θεραπευόμενων αλλά και των θεραπευτών- ψυχολόγων μέσω της διυποκειμενικότητας συνδημιουργούν την επανορθωτική εμπειρία. Ως άμεσα εμπλεκόμενοι στη θεραπεία, συνεχίζουν την ίδια διαδικασία και

έξω από το θεραπευτικό πλαίσιο.

Λέξεις κλειδιά: συμβουλευτική γονέων, διυποκειμενικότητα, ομάδες ψυχοεκπαίδευσης, cygnet

«Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ- ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ»

Με τον όρο Διυποκειμενικότητα εννοούμε μια σχέση αμοιβαίας αναγνώρισης, μια σχέση στην οποία κάθε άτομο βιώνει το άλλο σαν υποκείμενο, ένα άλλο μυαλό που μπορεί να συναισθανθεί, με διαφορετικές σκέψεις, συναισθήματα και αντιλήψεις. (Benjamin, 2004).

Στην θεραπευτική πράξη η σχέση αμοιβαίας αναγνώρισης αναπτύσσεται ανάμεσα σε θεραπευτή και θεραπευόμενο και η εκτίμηση της πραγματικότητας του άλλου επιτρέπει την δημιουργία μιας κοινής διαπροσωπικής πραγματικότητας.

Ενώ η διυποκειμενικότητα σαν ψυχικό φαινόμενο αναγνωρίζεται και διδάσκεται στις ειδικότητες ψυχικής υγείας (ψυχολόγοι, ψυχίατροι, σύμβουλοι ψυχικής υγείας) και αξιοποιείται στην θεραπευτική πράξη, συνήθως αυτό δεν συμβαίνει σε θεραπευτικές ειδικότητες ειδικής αγωγής όπως λογοθεραπευτές, εργοθεραπευτές και ειδικοί παιδαγωγοί.

Η διυποκειμενικότητα όμως και σε αυτές τις θεραπευτικές πράξεις, όπως σε κάθε σχέση, θεραπευτική και μη, είναι παρούσα και επηρεάζει τις αλληλεπιδραστικές αντιδράσεις, την θεραπευτική διαδικασία και τελικά το αποτέλεσμα της θεραπείας.

Με άξονα την συνειδητοποίηση αυτή, δημιουργήθηκε μια ομάδα εργασίας με κλινικούς ειδικής αγωγής, λογοθεραπευτές και εργοθεραπευτές, από διαφορετικά θεραπευτικά πλαίσια, με διαφορετική κλινική εμπειρία και διαφορετική επαγγελματική κατάρτιση. Πραγματοποιήθηκαν 4 δίωρες συναντήσεις ανά 15 ημέρες, με στόχο την επαφή των κλινικών με την έννοια της διυποκειμενικότητας τόσο μέσω θεωρητικών εισηγήσεων όσο και βιωματικών ασκήσεων.

Στόχος της ομάδας εργασίας ήταν η επαφή των θεραπευτών με την έννοια της διυποκειμενικότητας και η αναγνώριση της στην κλινική τους πράξη, ως εργαλείο για ουσιαστικότερη θεραπευτική παρέμβαση.

Οι συναντήσεις αυτές είχαν αρχικά ως αποτέλεσμα την αναγνώριση της υποκειμενικότητας του καθενός (θεραπευτή & θεραπευόμενου) μέσα στο θεραπευτικό δωμάτιο και στη συνέχεια την αναγνώριση της διυποκειμενικής διάστασης της σχέσης και της αλληλεπίδρασης των δύο. Η αναγνώριση των φαινομένων αυτών οδήγησε με την σειρά της στην χρήση του εαυτού του θεραπευτή ως εργαλείο στην διαδικασία της αξιολόγησης και παρέμβασης, στη συνειδητή χρήση της προσωπικότητας και της γνώσης του καθώς και σε καλύτερη κατανόηση του οικογενειακού συστήματος του θεραπευόμενου.

Λέξεις κλειδιά: διυποκειμενικότητα, ομάδα εργασίας, ειδική αγωγή, θεραπευτική σχέση, θεραπευτικό εργαλείο

Παρασκευή 17:00 18:30

Κεντρική Ομιλία 01 | Σπηλιάδης Α.

Συντονιστής: ΚΑΡΑΝΤΑΝΟΣ Γ.

Κ01. ΔΥΣΦΟΡΙΑ ΦΥΛΟΥ ΚΑΙ ΑΣΥΜΦΩΝΙΑ ΦΥΛΟΥ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ ΕΝΗΛΙΚΕΣ: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ Η ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΩΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΛΙΝΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ [ΣΠΗΛΙΑΔΗΣ Α.](#)

ΔΥΣΦΟΡΙΑ ΦΥΛΟΥ ΚΑΙ ΑΣΥΜΦΩΝΙΑ ΦΥΛΟΥ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ ΕΝΗΛΙΚΕΣ: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ Η ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΩΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΛΙΝΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ

ΣΠΗΛΙΑΔΗΣ Α.

ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ (MSC), ΣΥΣΤΗΜΙΚΟΣ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ (MSC) GREAT ORMOND STREET HOSPITAL

Τα τελευταία δέκα χρόνια παρατηρείται μια ραγδαία αύξηση στις παραπομπές εφήβων και νέων ενηλίκων (μέχρι 25 ετών) σε εξειδικευμένες δομές ταυτότητας φύλου' αρχικά σε όλο το δυτικό κόσμο και πιο πρόσφατα σε χώρες της ανατολής.

Μόνο στο Εθνικό Σύστημα Υγείας της Αγγλίας, οι παραπομπές για κλινική παρέμβαση αυξήθηκαν μέσα σε αυτό το διάστημα κατά 1.460% σε βιολογικά αγόρια και κατά 5.337% σε βιολογικά κορίτσια, μέχρι 18 ετών. Η αύξηση αυτή έχει κοινωνικές, πολιτικές και κλινικές προεκτάσεις, ενώ υπάρχει διχογνωμία στην κλινική, επιστημονική και ακτιβιστική κοινότητα σχετικά με κανόνες ηθικής και δεοντολογίας ως προς τις εκάστοτε παρεμβάσεις.

Ενώ η διεύρυνση της έννοιας του φύλου και του αυτοπροσδιορισμού στις διαφορετικές κοινωνίες είναι δεδομένη, υπάρχει διαφωνία ως προς το χρόνο και το είδος της υποστήριξης και παρέμβασης. Θα υπάρξει αναφορά στο φαινόμενο τόσο σε διεθνές επίπεδο, όσο και σε αυτό της Ελλάδας, στις διαφορετικές κλινικές πρακτικές και στη συνθετότητα της συνύπαρξης συμπτωμάτων δυσφορίας φύλου με διάγνωση ή στοιχεία αυτιστικού φάσματος, καθώς και τις διαφορετικές οδηγίες από επίσημους φορείς.

Σάββατο 09:30 11:00

Κλινικά Θέματα

Συντονίστρια: **ΚΛΗΜΕΝΤΟΠΟΥΛΟΥ Α.**

133. ΠΡΟΦΛΕΓΜΩΝΩΔΗ ΜΟΡΙΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥΝ ΤΗΝ ΝΕΥΡΟΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΥΓΔΑΛΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΙΠΠΟΚΑΜΠΟ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ **ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ Θ., ΘΕΟΧΑΡΗΣ Χ., ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ Χ.**

019. ΑΥΞΗΜΕΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΤΥΠΟΥ ΣΕ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΙΔΙΟΠΑΘΗ ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΤΕΡΟΥ **ΚΑΡΑΪΒΑΖΟΓΛΟΥ Α., ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ Γ., ΠΑΠΑΔΑΚΗ Ε., ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ Μ., ΤΟΥΛΙΑΤΟΣ Γ., ΤΡΙΑΝΤΟΣ Χ.**

067. ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑ ΔΑΦ ΚΑΙ ΔΕΠΥ. ΔΥΟ ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΚΟΙΝΑ ΓΕΝΕΤΙΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ **ΤΣΑΚΑΛΗ Α., ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΥ Ν.**

062. ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΥΣΦΟΡΙΑ/ΑΣΥΜΦΩΝΙΑ ΦΥΛΟΥ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ **ΤΣΑΚΑΛΗ Α., ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΥ Ν.**

088. ΑΛΕΞΙΘΥΜΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ **ΜΑΓΚΟΣ Μ.**

063. ΑΥΤΙΣΤΙΚΟ ΚΑΜΟΥΦΛΑΖ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ **ΤΣΑΚΑΛΗ Α., ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΥ Ν.**

Συμπερίληψη παιδιών με ΔΑΦ με τη χρήση του Γλωσσικού Προγράμματος ΜΑΚΑΤΟΝ

Συντονίστρια: **ΧΑΤΖΗ Κ.**

ΚΟΥΚΟΥΒΙΝΟΥ Σ., ΚΟΖΗΣ Ν., ΑΡΑΠΟΣΤΑΘΗΣ Κ., ΜΕΡΑΒΟΓΛΟΥ Π.

094. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΑΦ

094. ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΟΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

094. ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΑΚΑΤΟΝ ΣΤΗΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΑΦ

094. ΜΑΚΑΤΟΝ PEER TUTORS: ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΜΕ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

ΠΡΟΦΛΕΓΜΩΝΩΔΗ ΜΟΡΙΑ ΔΙΑΚΟΠΤΟΥΝ ΤΗΝ ΝΕΥΡΟΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΥΓΔΑΛΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΙΠΠΟΚΑΜΠΟ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

THEOHARIS C. THEOHARIDES, BA, MS, MPHIL, PHD, MD, FAAAAI ^{1,2} AND HARRY PANTAZOPOULOS, PHD ³

¹INSTITUTE OF NEUROIMMUNE MEDICINE, NOVA SOUTHEASTERN UNIVERSITY, CLEARWATER, FL, USA ²DEPARTMENT OF IMMUNOLOGY, TUFTS UNIVERSITY SCHOOL OF MEDICINE, BOSTON, MA, USA ³DEPARTMENT OF PSYCHIATRY AND HUMAN BEHAVIOR, UNIVERSITY OF MISSISSIPPI MEDICAL CENTER, JACKSON, MS, USA

Εισαγωγή. Μεγάλες επιδημιολογικές μελέτες αναφέρουν σημαντική συσχέτιση μεταξύ ΔΑΦ και ατοπικών συνδρόμων στα οποία συμμετέχουν ενεργοποιημένα τα ειδικά κύτταρα του ανοσοποιητικού συστήματος, τα μαστοκύτταρα. Άλλες μελέτες έχουν καταδείξει ενεργοποίηση των μικρογλιακών κυττάρων του εγκεφάλου.

Σκοπός. Να μελετήσουμε την έκφραση προφλεγμονωδών κυττοκινών και το ένζυμο μεταλλοπρωτεϊνάση-9 (metalloproteinase-9, MMP-9) στην αμυγδαλή, η οποία ελέγχει την συμπεριφορά και την αίσθηση του φόβου και στον ιππόκαμπο, ο οποίος ελέγχει την κοινωνική μνήμη στον εγκέφαλο παιδιών με ΔΑΦ.

Μέθοδος. Χρησιμοποιώντας δείγματα εγκεφάλων από αποθανόντες άρρενες με ΔΑΦ και νευροφυσιολογικούς μάρτυρες (7 άτομα κάθε κατηγορίας, 2-14 ετών) από την NeuroBioBank (NIH, Maryland), χρησιμοποιήσαμε ανάλυση ακολουθιών ριβονουκλεϊκού οξέος (RNAseq) και στην συνέχεια qRT-PCR και ανάλυση Western blot.

Αποτελέσματα. Υπήρξε αυξημένη έκφραση των γονιδίων των προφλεγμονωδών κυττοκινών IL-1b, IL-18, TNFα, αλλά μειωμένη έκφραση της αντιφλεγμονώδους IL-38. Υπήρχαν επίσης ενεργοποιημένα μαστοκύτταρα και μικρογλιακά κύτταρα, τα οποία περιείχαν μεγάλες ποσότητες MMP-9, το οποίο ένζυμο καταστρέφει τις θειϊκές πρωτεογλυκάνες της χονδροϊτίνης (chondroitin sulfated proteoglycans, CSPGs), μιας οικογένειας μορίων του εξωκυττάρου δικτύου (extracellular matrix), οι οποίες είναι απαραίτητος σύνδεσμος ανάμεσα στην νευροανάπτυξη και την συναπτική πλαστικότητα. Η μέθοδος RNAseq έδειξε ότι στα δείγματα από ΔΑΦ υπήρχε έντονη έκφραση από μονοπάτια τα οποία αφορούσαν κυρίως (α) την οργάνωση του εξωκυττάρου δικτύου, (β) την νευροεξέλιξη, (γ) την συναπτική ρύθμιση, και (δ) την επικοινωνία του ανοσοποιητικού συστήματος. Επιβεβαιώσαμε την αυξημένη έκφραση της MMP9, αλλά μειωμένη έκφραση των πρωτεϊνών των συνάψεων PSD95, SYN1 and MEF2C.

Συζήτηση. Τα αποτελέσματά μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ενεργοποίηση των μαστοκυττάρων και των μικρογλιακών κυττάρων στον ιππόκαμπο και την αμυγδαλή οδηγούν σε εντοπισμένη φλεγμονή και καταστροφή του εξωκυττάρου δικτύου με αποτέλεσμα την αποδιοργάνωση των νευρικών διασυνδέσεων. Σε εργαστηριακό «μοντέλο» δείχτηκε ότι το φυσικό φλαβονοειδές λουτεολίνη, όπως και δύο μεθυλιωμένα παράγοντά του, αναστέλουν την έκλυση των IL-1b, IL-18, TNFα και MMP-9, και προστατεύουν τους νευρώνες, ασκώντας πιθανώς θετική επίδραση στη ΔΑΦ.

ΑΥΞΗΜΕΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΤΥΠΟΥ ΣΕ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΙΔΙΟΠΑΘΗ ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΤΕΡΟΥ

ΚΑΡΑΪΒΑΖΟΓΛΟΥ ΑΙΚ.¹, ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ Γ.², ΠΑΠΑΔΑΚΗ Ε.¹, ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ Μ.², ΤΟΥΛΙΑΤΟΣ Γ.¹, ΤΡΙΑΝΤΟΣ ΧΡ.³

1ΕΨΥΠΕΑ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ, ΠΓΝ ΠΑΤΡΩΝ 3ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ, ΠΓΝ ΠΑΤΡΩΝ

Εισαγωγή: Τα ιδιοπαθή φλεγμονώδη νοσήματα (ΙΦΝΕ) των γονέων έχουν συνδεθεί με αυξημένο κίνδυνο Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) στα παιδιά, ενώ οι ασθενείς με ΔΑΦ είναι πιθανό να διαγνωσθούν με ΙΦΝΕ αργότερα στη ζωή τους. Ωστόσο, η πιθανή συσχέτιση μεταξύ αυτιστικής παθοφυσιολογίας και εντερικής φλεγμονής δεν έχει πλήρως αποσαφηνιστεί.

Σκοποί: Σκοπός της παρούσας συγχρονικής μελέτης είναι η ανίχνευση πιθανών αυξημένων αυτιστικών χαρακτηριστικών σε ενήλικες ασθενείς με ΙΦΝΕ.

Μεθοδολογία: Στη μελέτη συμμετείχαν ενήλικοι ασθενείς με ΙΦΝΕ οι οποίοι συμπλήρωσαν το Ερωτηματολόγιο Ευρύτερου Αυτιστικού Φαινότυπου το οποίο είναι ένα αξιόπιστο εργαλείο που αξιολογεί την παρουσία υποκλινικών αυτιστικών χαρακτηριστικών σε 3 διαστάσεις-χαρακτηριστικά απόμακρης προσωπικότητας, πραγματολογικές δυσκολίες και χαρακτηριστικά άκαμπτης προσωπικότητας. Οι βαθμολογίες των ασθενών συγκρίθηκαν με τις βαθμολογίες γονέων παιδιών με ΔΑΦ οι οποίοι συνιστούν μια ομάδα αυξημένου γενετικού κινδύνου για ΔΑΦ και με τις βαθμολογίες γονέων παιδιών τυπικής ανάπτυξης που ήταν η ομάδα ελέγχου. Οι συμμετέχοντες στις δύο ομάδες των γονέων δεν είχαν λάβει ποτέ διάγνωση ΙΦΝΕ.

Αποτελέσματα: 127 άτομα συμμετείχαν στη μελέτη, 66 ασθενείς με ΙΦΝΕ, 42 γονείς παιδιών με ΔΑΦ και 19 γονείς παιδιών τυπικής ανάπτυξης. Οι ασθενείς με ΙΦΝΕ εμφάνισαν υψηλότερη βαθμολογία από τους γονείς παιδιών με ΔΑΦ στην υποκλίμακα απόμακρης προσωπικότητας ($p=0.014$), στην υποκλίμακα πραγματολογικών δυσκολιών ($p=0.030$), στην υποκλίμακα άκαμπτης προσωπικότητας ($p=0.002$) και στο σύνολο του Ερωτηματολογίου Ευρύτερου Αυτιστικού Φαινότυπου ($p=0.002$). Επιπλέον, οι ασθενείς με ΙΦΝΕ ανέφεραν αυξημένα χαρακτηριστικά απόμακρης προσωπικότητας σε σύγκριση με τους γονείς παιδιών τυπικής ανάπτυξης ($p=0.049$).

Συζήτηση: Οι ασθενείς με ΙΦΝΕ εμφανίζουν αυξημένα χαρακτηριστικά του ευρύτερου αυτιστικού φαινότυπου σε σύγκριση με άτομα αυξημένου γενετικού κινδύνου για ΔΑΦ, εύρημα που μπορεί να καταδεικνύει μια γενετική και παθοφυσιολογική συσχέτιση μεταξύ ΔΑΦ και ΙΦΝΕ.

ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑ ΔΑΦ ΚΑΙ ΔΕΠΥ. ΔΥΟ ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΚΟΙΝΑ ΓΕΝΕΤΙΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ

ΤΣΑΚΑΛΗ Α., ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΥ Ν.

ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ» 2ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΥ, ΓΝΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ

Εισαγωγή Η συνύπαρξη συμπτωμάτων ΔΕΠΥ και ΔΑΦ περιγράφηκε νωρίς. Το DSM-IV απέκλειε την ταυτόχρονη διάγνωση των δύο διαταραχών, κάτι που άλλαξε στο DSM-5. Οι διαταραχές μοιράζονται παρόμοιες αναπτυξιακές και γνωστικές αποκλίσεις, γενετικούς, βιολογικούς και επιγενετικούς μηχανισμούς. Συναντώνται συχνότερα στα αγόρια, εκδηλώνονται νωρίς κατά την ανάπτυξη, συνυπάρχουν συχνά με νοητική αδυναμία, μαθησιακές δυσκολίες, προβλήματα λόγου και κινητικά ελλείμματα. Συχνά η διαφοροδιάγνωση μεταξύ τους, παρόλο που φαινομενικά πρόκειται για δύο τελείως διαφορετικές διαταραχές, είναι πρόκληση στην κλινική πράξη, λόγω της αλληλοεπικάλυψης κάποιων συμπτωμάτων με ποιοτικές διαφορές.

Μεθοδολογία Έγινε αναζήτηση της τρέχουσας βιβλιογραφίας στην αγγλική γλώσσα, την τελευταία δεκαετία, στις επιστημονικές βάσεις δεδομένων Pubmed, Scopus και Google scholar, με όρους αναζήτησης που σχετίζονται με «διαταραχή του φάσματος του αυτισμού» και «διαταραχή ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας» ή «συννοσηρότητα διαταραχής φάσματος του αυτισμού με διαταραχή ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας».

Αποτελέσματα Κλινικές έρευνες δείχνουν την συνύπαρξη των δύο διαταραχών σε ποσοστά της τάξεως του 42%. Πρόκειται για δύο διαταραχές με υψηλή γενετική επιρροή στο φαινότυπο (70-80%) που μοιράζονται κοινούς βιολογικούς, περιβαλλοντικούς και επιγενετικούς παράγοντες. Οι μηχανισμοί αυτοί φαίνεται να συμβάλλουν με διαφορετικό τρόπο στην ανάπτυξη νευρωνικών δικτύων, και τη λειτουργία διαφορετικών δομών του εγκεφάλου, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η πιθανότητα για την εμφάνιση ΔΑΦ και/ή ΔΕΠΥ, αλλά και ενδιάμεσων φαινοτύπων. Τα νευροαπεικονιστικά ευρήματα δεν βοηθούν μέχρι τώρα στην κατανόηση της συχνής συνύπαρξης των δύο διαταραχών.

Συζήτηση Στη ΔΕΠΥ απαντώνται συχνά πραγματολογικές δυσκολίες και δυσκολίες στην αναγνώριση των συναισθημάτων παρόμοιες με τη ΔΑΦ. Τα παιδιά με ΔΑΦ συχνά παρουσιάζουν υπερκινητικότητα και ελλειμματική προσοχή. Έχουν προταθεί διάφορα μοντέλα συσχέτισης μεταξύ τους. Η επικρατέστερη άποψη είναι πως πρόκειται για δύο ξεχωριστές κλινικές οντότητες που συνυπάρχουν λόγω κάποιου τρίτου συσχετιζόμενου παράγοντα, ή ότι πρόκειται για διαφορετικές εκδηλώσεις κοινών παραγόντων κινδύνου. Διαφοροποιήσεις παρατηρούνται και στους τομείς ελλειμμάτων των επιτελικών λειτουργιών.

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΥΣΦΟΡΙΑ/ΑΣΥΜΦΩΝΙΑ ΦΥΛΟΥ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ

ΤΣΑΚΑΛΗ Α., ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΥ Ν.

ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ» 2ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΥ, ΓΝΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ

Εισαγωγή: Αυξανόμενες μελέτες αναφέρουν υψηλά ποσοστά διαγνώσεων Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) ή αυτιστικών χαρακτηριστικών σε άτομα με ποικιλομορφία ως προς το φύλο και/ή δυσφορία φύλου (ΔΦ), κυρίως στα παιδιά και στους εφήβους, σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό. Η ΔΦ ορίζεται στο DSM-5 ως σημαντική ασυμφωνία μεταξύ ταυτότητας φύλου και καταγεγραμμένου φύλου κατά τη γέννηση, ενώ η ICD-11 εστιάζει λιγότερο στη δυσφορία και χρησιμοποιεί τον όρο ασυμφωνία φύλου.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η αναζήτηση των διαθέσιμων δημοσιεύσεων που μελετούν πιο αναλυτικά αυτή τη σχέση, καθώς η προτεινόμενη αυτή επικάλυψη έχει αμφισβητηθεί πολύ.

Μεθοδολογία: Έγινε αναζήτηση της τρέχουσας βιβλιογραφίας στην αγγλική γλώσσα, την τελευταία πενταετία, στις επιστημονικές βάσεις δεδομένων Pubmed, Scopus και Google scholar, με όρους αναζήτησης που σχετίζονται με «διαταραχή του φάσματος του αυτισμού» και «δυσφορία φύλου/ασυμφωνία φύλου».

Αποτελέσματα: Συνολικά συμπεριλήφθηκαν 12 δημοσιεύσεις. Αναφέρθηκε υψηλότερη επίπτωση συννοσηρότητας σε σύγκριση με το επιδημιολογικά αναμενόμενο, ξεκινώντας από έναν πληθυσμό μελέτης ΔΦΑ και έναν πληθυσμό παιδιών και εφήβων με ΔΦ/ΑΦ. Τα αποτελέσματα θα πρέπει να ερμηνεύονται με προσοχή λόγω μεθοδολογικών περιορισμών στις μελέτες, όπως π. χ. στη διαγνωστική αξιολόγηση και στη συχνή έλλειψη ομάδας ελέγχου. Το αιτιολογικό υπόβαθρο αυτής της συνύπαρξης δεν έχει γίνει κατανοητό. Συμπεριφορές και ενδιαφέροντα σχετικά με την ποικιλομορφία φύλου μπορεί να θεωρούνται από γονείς και κλινικούς ως μέρος του φαινότυπου ΔΑΦ. Ωστόσο, σήμερα υπάρχει συμφωνία μεταξύ των κλινικών ότι στις περισσότερες περιπτώσεις τέτοιες συμπεριφορές δεν είναι δευτερογενείς στη ΔΑΦ, αλλά συνυπάρχουν ως μέρος της προσωπικής ταυτότητας.

Συζήτηση: Η συχνότερη συνύπαρξη ΔΦΑ και ΔΦ/ΑΦ έχει συνέπειες στην κλινική πράξη. Τόσο στη διαγνωστική όσο και στην υποστηρικτική φροντίδα, είναι σκόπιμο να αναγνωρίζονται και να λαμβάνονται υπόψη και οι δύο καταστάσεις και να προτείνεται ένα εξατομικευμένο θεραπευτικό πρόγραμμα. Επιπλέον, απαιτείται πιο στοχευμένη έρευνα σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά αυτής της ομάδας, προκειμένου να βελτιωθεί η φροντίδα (ψυχικής) υγείας και οι μακροπρόθεσμες προοπτικές.

ΑΛΕΞΙΘΥΜΙΑ ΚΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ

ΜΑΓΚΟΣ Μ.

Αλεξιθυμία είναι σύνηθες φαινόμενο στα άτομα στο φάσμα του αυτισμού και σχετίζεται με συναισθηματικές δυσκολίες. Εν γένει οι άνθρωποι οι οποίοι περιγράφονται ως αλεξιθυμικοί παρουσιάζουν μια πρωτοφανή δυσκολία στην αναγνώριση και το διαχωρισμό των συναισθημάτων τους (Parron et. al., 2008) όπως επίσης και στην αξιολόγηση των σωματικών τους εκδηλώσεων (Bigelow, Paradiso, Adolphs, Moser, Arndt, Heberlein, et al. 2006).

Κύρια γνωρίσματα της αλεξιθυμίας είναι ότι τα άτομα αυτά έχουν συναισθήματα όπως όλοι γύρω τους, όμως δεν γνωρίζουν όμως την σωματική έκφρασή αυτών, όπως για παράδειγμα το κοκκίνισμα, την ταχυπαλμία καθώς παρουσιάζουν αδυναμία κατανόησης και σημασίας αυτών, αποτυγχάνοντας να προσδιορίσουν ονομαστικά οσα αισθάνονται (Matthews et.al 2005).

Μια πολύ σημαντική έρευνα που έκαναν ψυχολόγοι σε σχολεία στην Αγγλία ανάμεσα σε 55,000 μαθητες βρήκαν πως 55% από τα άτομα στο φάσμα του αυτισμού, είχαν σκορ πάνω από το όριο, σε σχέση με το 16% των ατόμων που δεν ήταν στο φάσμα. (Milosavljenic et al, 2015).

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να επιβεβαιώσει τα ευρήματα της έρευνας των Milosavljenic et al, 2015. Η έρευνα έγινε τόσο σε ενήλικες με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας όσο και νευροτυπικούς με μορφή ερωτηματολογίου (ερωτηματολόγιο TAS-20).

Η έρευνα ακολούθησε την εξής μεθοδολογία, σε 30+ ενήλικες στο φάσμα του αυτισμού τους δόθηκε να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο αλεξιθυμίας (TAS-20). Το ίδιο ερωτηματολόγιο δόθηκε και σε 30+ νευροτυπικούς με τα αποτελέσματα να αναλύονται μέσω του στατιστικού εργαλείου SPSS.

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως πράγματι άτομα με αυτισμό που συμμετείχαν στην έρευνα είχαν σημαντικά μεγαλύτερα ποσοστά αλεξιθυμίας έναντι των νευροτυπικών συμμετεχόντων επιβεβαιώνοντας την έρευνα των Milosavljenic et al, 2015.

Με βάση τα ευρήματα της έρευνας δεν μπορεί να αγνοηθεί από τους θεραπευτές η πολύ πιθανή συνύπαρξη της αλεξιθυμίας και του αυτισμού. Σε αυτές τις περιπτώσεις είναι σημαντικό να δοθεί προσοχή σε στρατηγικές αναγνώρισης των συναισθημάτων καθώς και σε θεραπείες που αποσκοπούν στη βελτίωση κοινωνικών, επικοινωνιακών και γνωστικών δεξιοτήτων.

ΑΥΤΙΣΤΙΚΟ ΚΑΜΟΥΦΛΑΖ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

ΤΣΑΚΑΛΗ Α., ΚΑΡΑΚΙΤΣΟΥ Ν.

ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ «Η ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ» 2ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΥ, ΓΝΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ

Εισαγωγή: Το Autism Masking (καμουφλάζ) είναι μια συνειδητή ή ασυνείδητη καταστολή των φυσικών αυτιστικών αποκρίσεων. Είναι η απόκρυψη ή ο έλεγχος συμπεριφορών που σχετίζονται με τη Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος επειδή το άτομο με Αυτισμό μπορεί να το θεωρεί ακατάλληλο σε καταστάσεις. Τα άτομα αυτά μπορεί να αισθάνονται την ανάγκη να παρουσιάσουν ή να εκτελέσουν κοινωνικές συμπεριφορές που θεωρούνται νευροτυπικές (ή να κρύβουν συμπεριφορές νευροποικιλότητας), προκειμένου να γίνουν αποδεκτοί και να ταιριάζουν.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των σημαντικών επιπτώσεων του συνεχούς masking σε εφήβους.

Μεθοδολογία: Έγινε αναζήτηση της τρέχουσας βιβλιογραφίας στην αγγλική γλώσσα, την τελευταία πενταετία, στις επιστημονικές βάσεις δεδομένων Pubmed, Scopus και Google scholar, με όρους αναζήτησης που σχετίζονται με «διαταραχή του φάσματος του αυτισμού» και «αυτιστικό καμουφλάζ σε εφήβους».

Αποτελέσματα: Όπως προκύπτει από τις λίγες δημοσιευμένες μελέτες ενώ βραχυπρόθεσμα τα άτομα που υιοθετούν αυτή τη μέθοδο εντοπίζουν κάποια οφέλη, μακροπρόθεσμα είναι σημαντικό να αναφερθεί πως ενδέχεται να υπάρξουν σημαντικές επιπτώσεις.

Συζήτηση: Κάποιες επιπτώσεις του συνεχούς καμουφλάζ είναι i) το αυξημένο στρες και άγχος συγκριτικά με τα άτομα που ακολουθούν την οδό της υποστηρικτικής και θεραπευτικής παρέμβασης, ii) οι αυξημένες τάσεις κατάθλιψης, iii) το αυτιστικό burnout/εξουθένωση, iv) η καθυστέρηση της διάγνωσης και κατ' επέκταση της παρέμβασης που ενδέχεται να οδηγήσει σε προβλήματα ψυχικής υγείας, v) η απώλεια ταυτότητας, καθώς άτομα που συγκαλύπτουν την ταυτότητα, τα ενδιαφέροντα και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους καταλήγουν να νιώθουν ότι δεν ξέρουν πλέον ποιοι πραγματικά είναι και τέλος vi) ο αυξημένος κίνδυνος αυτοκτονικών σκέψεων. Τα ευρήματα αυτά βελτιώνουν την κατανόηση του καμουφλάζ κατά την εφηβεία και υποδεικνύουν πιθανούς τρόπους υποστήριξης των αυτιστικών εφήβων, όπως βοήθεια με κοινωνικές δεξιότητες, αυτοαποδοχή και αυτοεκτίμηση. Τα ευρήματα υποστηρίζουν επίσης τη σημασία της αύξησης της αποδοχής του αυτισμού στο γενικό πληθυσμό.

Η ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΜΕ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΑΚΑΤΟΝ

ΚΟΥΚΟΥΒΙΝΟΥ Σ¹, ΚΟΖΕΗΣ Ν, ΑΡΑΠΟΣΤΑΘΗΣ Κ, ΜΕΡΑΒΟΓΛΟΥ Π

1ΜΑΚΑΤΟΝ ΕΛΛΑΣ, 2ΠΑΙΔΟΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΟ ΕΛΛΑΔΟΣ, 3ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΙΔΟΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΠΘ, 4ΙΠΑΠ Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι διαταραχές παιδιών στο Αυτιστικό Φάσμα συνεπάγονται μια ευρεία ποικιλία αναγκών, τα οποία απαιτούν μια σειρά από εξατομικευμένες και στοχευμένες προσαρμογές για να αντιμετωπιστούν με επιτυχία. Οι δράσεις αυτές σκοπό έχουν την συμπερίληψη των παιδιών ΔΑΦ σε μια σειρά από Μείζονες τομείς ζωής, όπως η Εκπαίδευση, οι Υπηρεσίες Υγείας, η Κοινωνική και Κοινωνική Ζωή.

ΣΚΟΠΟΣ

Η χρήση του Γλωσσικού προγράμματος ΜΑΚΑΤΟΝ σε παιδιά και εφήβους με ΔΑΦ παρουσιάζεται με εφαρμογές για την επίτευξη συμπερίληψης σε υπηρεσίες Υγείας και κοινωνικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι οφθαλμολογικές εκδηλώσεις είναι συχνότερες σε ασθενείς στο αυτιστικό φάσμα από ότι στο γενικό παιδικό πληθυσμό και για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η παιδοοφθαλμολογική αξιολόγηση. Ωστόσο, ο παιδοοφθαλμικός έλεγχος δεν είναι εύκολος σε αυτή την ομάδα ασθενών. Το να γνωρίζει εκ των προτέρων το παιδί τι συμβαίνει κατά τη διάρκεια μιας παιδοοφθαλμολογικής εξέτασης, βοηθάει πολύ, τόσο το ίδιο, τους γονείς του, αλλά και τον ίδιο/α το/την ιατρό να επικοινωνήσει μαζί του καλύτερα. Πληροφόρηση με σύμβολα και νοήματα Makaton σε ότι αφορά στην παιδοοφθαλμολογική εξέταση, βοηθάει το μικρό ασθενή να γνωρίσει τα βήματα της εξέτασης και να επικοινωνήσει καλύτερα με τον γιατρό.

Μια παρόμοια εφαρμογή για την οδοντιατρική εξέταση, μία εξαιρετικά απαραίτητη δραστηριότητα υγείας, στην οποία συχνά αδυνατούν τα παιδιά με ΔΑΦ να συνεργαστούν και να συμμετέχουν, λόγω της δυσκολίας να κατανοήσουν την διαδικασία, να γνωρίζουν την διαδοχή των βημάτων και να εκφράσουν ανάγκες, γίνεται προσβάσιμη με την χρήση νοημάτων και φυλλαδίου με εικόνες και σύμβολα ΜΑΚΑΤΟΝ.

Τέλος, παρουσιάζεται ένα πιλοτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης ομηλικών για την ανάπτυξη της καθημερινής αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε ενήλικες με μέτριες γνωστικές διαταραχές και τους συνομηλικούς τους με σοβαρές επικοινωνιακές δυσκολίες χρησιμοποιώντας νοήματα και σύμβολα ΜΑΚΑΤΟΝ.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Βελτίωση της προσβασιμότητας και συμμετοχής των παιδιών με ΔΑΦ σε δραστηριότητες μείζονων τομέων ζωής για την μέγιστη δυνατή συμπερίληψη.

ΕΚΘΕΣΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ

Η δήλωση της Σαλαμάνκα, η οποία προέκυψε από μια Παγκόσμια Διάσκεψη της UNESCO για την Ειδική Αγωγή το 1994, ήταν το πρώτο διεθνές έγγραφο που ζητούσε την αναγνώριση του δικαιώματος των παιδιών με αναπηρία για συμπερίληψη στην εκπαίδευση. Έκτοτε, η αρχή ότι κάθε παιδί, με τις προσωπικές του ικανότητες και ανάγκες, έχει δικαίωμα συμμετοχής σε κάθε δραστηριότητα των Μείζονων τομέων ζωής έχει επαναληφθεί σε πολυάριθμα διεθνή έγγραφα και αποτελεί βασικό πυλώνα κοινωνικής πολιτικής.

Όλες αυτές οι αλλαγές- προσαρμογές που μπορούν να γίνουν στο ανθρώπινο, τεχνολογικό και κοινωνικό περιβάλλον κάποιου ατόμου με αναπηρία, είναι ο ορισμός της Προσβασιμότητας, η ικανή και αναγκαία συνθήκη για την αύξηση της λειτουργικότητας και της Συμπερίληψης.

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, η συμπερίληψη σημαίνει τη δημιουργία περιβαλλόντων μάθησης χωρίς εμπόδια και με επίκεντρο τα παιδιά, το οποίο απαιτεί η εκπαίδευση του παιδιού να κατευθύνεται στην ανάπτυξη της προσωπικότητας, των ταλέντων και των πνευματικών και σωματικών του ικανοτήτων στο μέγιστο των δυνατοτήτων τους.

Όταν ένα παιδί με ΔΑΦ αντιμετωπίζει δυσκολίες στις δεξιότητες που αποσκοπούν στη συμμετοχή του σε άλλους μείζονες τομείς ζωής, ή δεν μπορεί να εμπλακεί σε κοινωνικές δραστηριότητες, η προσβασιμότητα μπορεί να εξασφαλιστεί με υποστήριξη αυτών των δυσκολιών. Ενίσχυση και υποστήριξη των επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων είναι δυνατή μέσω εφαρμογής του προγράμματος Εναλλακτικής Ενισχυτικής Επικοινωνίας Μάκατον.

Σκοπός της συγκεκριμένης Επιστημονικής Τράπεζας είναι η επίτευξη της συμπερίληψης παιδιών με ΔΑΦ σε δραστηριότητες κοινωνικής συνδιαλλαγής με την χρήση του γλωσσικού προγράμματος Μάκατον από τα ίδια και όλους τους συνδιαλλεγόμενους, γονείς και επαγγελματίες, που αίρουν με αυτό τον τρόπο εμπόδια που αναφέρονται σε ατομικές στάσεις και πεποιθήσεις των Επαγγελματιών Υγείας ή Κατάρτισης.

094 | 1

ΘΕΜΑΤΙΚΗ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΑΦ

Σοφία Κουκουβίνου, Ψυχολόγος ΠΕ23, ΜΑΚΑΤΟΝ ΕΛΛΑΣ Senior Tutor

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διεθνής οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών UNCRPD αναγνωρίζει ότι η αναπηρία προκύπτει από την αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων με αναπηρίες και εμπόδια στο περιβάλλον τους, που εμποδίζουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία και αποτρέπουν τη συμπερίληψη, προσέγγιση που ταυτίζεται και με το βιοψυχοκοινωνικό μοντέλο του Π.Ο.Υ. Επιπλέον, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, του ίδιου οργανισμού το 2008, αναγνωρίζει το δικαίωμα όλων των ατόμων με αναπηρία να ζουν στην κοινότητα, και την υποχρέωση του κοινωνικού κράτους να λαμβάνει μέτρα για να διευκολύνει την πλήρη συμπερίληψη και συμμετοχή τους στην κοινότητα.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι διαταραχές παιδιών στο Αυτιστικό Φάσμα αποτελούν μια ευρεία ποικιλία συμπτωμάτων, επομένως και αναγκών, τα οποία απαιτούν μια σειρά από εξατομικευμένες και στοχευμένες προσαρμογές για να αντιμετωπιστούν με επιτυχία. Οι δράσεις αυτές στοχεύουν στη συμπερίληψη ΔΑΦ σε μια σειρά από Μείζονες τομείς ζωής, όπως η Εκπαίδευση, οι Υπηρεσίες Υγείας, η Κοινωνική και Κοινωνική Ζωή. Η έννοια της προσβασιμότητας και επομένως συμπερίληψης για τα παιδιά με ΔΑΦ εξετάζεται σε συνδυασμό με την διευκόλυνση των κοινωνικών συνδιαλλαγών, την προσαρμογή της πληροφόρησης και την εξασφάλιση του κατάλληλου επικοινωνιακού πλαισίου, συνθήκες που παρέχονται με την χρήση Εναλλακτικής Ενισχυτικής Επικοινωνίας με το πρόγραμμα ΜΑΚΑΤΟΝ.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ/ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η έννοια της συμπερίληψης με όρους του βιοψυχοκοινωνικού μοντέλου για την υγεία και την αναπηρία επιτυγχάνεται με την ισότιμη πρόσβαση και συμμετοχή παιδιών με ΔΑΦ σε μια σειρά από δραστηριότητες με την άρση επικοινωνιακών εμποδίων και αλλαγή στάσης του ανθρώπινου περιβάλλοντος.

ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΟΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

Ν. Κοζέης, Μ. Τριανταφυλλά, Χ. Τσενικόγλου, Π. Πούλιου, Δ. Χαραλαμπίδης, Σ. Μέρμηγκα. "Παιδοοφθαλμολογικό Ελλάδος"

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα παιδιά στο φάσμα του αυτισμού, σύνδρομο Asperger και διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές εμφανίζουν συχνά οφθαλμολογικά προβλήματα που μπορεί να επηρεάζουν τη γενικότερη συμπεριφορά και ψυχοκινητική τους ανάπτυξη. Πιο συχνά, είναι τα διαθλαστικά σφάλματα σε ποσοστό περίπου 50%, με συχνότερα την υπερμετρωπία και τον αστιγματισμό, ενώ στα παιδιά με σ. Asperger η μυωπία ήταν η συχνότερη. Το 15% περίπου των παιδιών εμφανίζει στραβισμό, με συχνότερο τύπο την εξωτροπία, ενώ πάνω από το 50% των παιδιών εμφανίζει ανεπάρκεια στη σύγκλιση και διαταραχή στις ομαλές οφθαλμικές κινήσεις. Σπανιότερα εμφανίζουν νυσταγμό (1%). Ένα 4% των ασθενών εμφανίζουν ανατομικές ανωμαλίες των οπτικών νεύρων.

ΣΚΟΠΟΣ /ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι οφθαλμολογικές εκδηλώσεις είναι συχνότερες σε ασθενείς στο αυτιστικό φάσμα από ότι στο γενικό παιδικό πληθυσμό και για το λόγο αυτό είναι απαραίτητη η παιδοοφθαλμολογική αξιολόγηση.

Ωστόσο, ο παιδοοφθαλμικός έλεγχος δεν είναι εύκολος σε αυτή την ομάδα ασθενών. Το να γνωρίζει εκ των προτέρων το παιδί τι συμβαίνει κατά τη διάρκεια μιας παιδοοφθαλμολογικής εξέτασης, βοηθάει πολύ, τόσο το ίδιο, τους γονείς του, αλλά και τον ίδιο/α το/την ιατρό να επικοινωνήσει μαζί του καλύτερα.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το έντυπο της Makaton σε ότι αφορά στην παιδοοφθαλμολογική εξέταση, βοηθάει πολύ σε αυτό. Μέσα από αυτό, ο μικρός ασθενής γνωρίζει τα βήματα της εξέτασης και δεν τον/την αγχώνει το άγνωστο.

ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΑΚΑΤΟΝ ΣΤΗΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΑΦ

Κωνσταντίνος Αραποστάθης, DDS, MSc, PhD, Παιδοδοντίατρος, Αναπληρωτής Καθηγητής ΑΠΘ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επικοινωνία μεταξύ οδοντίατρου και ασθενή είναι καθοριστικός παράγοντας για την επίτευξη κατάλληλης συνεργασίας στο οδοντιατρικό περιβάλλον με σκοπό την ολοκλήρωση οποιαδήποτε μορφής θεραπείας.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η γνώση και η αντίληψη καταστάσεων στα άτομα με επικοινωνιακές διαταραχές προωθείται ευκολότερα μέσω της οπτικής πληροφόρησης και χρήση φωτογραφιών από φυσικές καταστάσεις στο οδοντιατρείο και τις οδοντιατρικές πράξεις. Για το σκοπό αυτό λοιπόν δημιουργήθηκε ένα εγχειρίδιο όπου χρησιμοποιήθηκαν φωτογραφίες και τα σύμβολα του γλωσσικού προγράμματος ΜΑΚΑΤΟΝ για να εξυπηρετήσουν την λήψη των πληροφοριών από άτομα με επικοινωνιακές διαταραχές που είναι ικανά να αναγνωρίζουν σύμβολα και να λαμβάνουν πληροφορία από αυτά.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού με σύμβολα και νοήματα Μάκατον για χρήση από παιδιά με

επικοινωνιακές διαταραχές και όλους τους συνδιαλλεγόμενους για την ομαλή συνεργασία του μικρού ασθενή με τον/την παιδοδοντίατρο.

ΜΑΚΑΤΟΝ PEER TUTORS: ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΜΕ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Παρασκευή Μεράβογλου, MSc, Λογοθεραπεύτρια, Υπεύθυνη Λογοπεδικής Υπηρεσίας, ΙΠΑΠ Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Βάια Αρσενοπούλου, Λογοθεραπεύτρια, Υπεύθυνη Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, ΙΠΑΠ Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Γεώργιος Γληνέλης B.A., M. Sc. (Med Psych.), Ψυχολόγος, ΙΠΑΠ Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Εισαγωγή. Παρουσιάζεται ένα πιλοτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης ομηλικών για την ανάπτυξη της καθημερινής αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε ενήλικες με μέτριες γνωστικές διαταραχές και τους συνομηλικούς τους με σοβαρές επικοινωνιακές δυσκολίες χρησιμοποιώντας νοήματα και σύμβολα ΜΑΚΑΤΟΝ. Οι ομάδες έχουν μεικτή σύνθεση: νέοι με νοητικές αναπτυξιακές διαταραχές ή/και διαταραχές του αυτιστικού φάσματος.

Σκοπός του προγράμματος ήταν να ευαισθητοποιήσει τους πρώτους σε θέματα επικοινωνίας και να δημιουργήσει περισσότερες ευκαιρίες αλληλεπίδρασης ανάμεσα στις δύο ομάδες.

Μεθοδολογία. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε στο ΙΠΑΠ Θεοτόκος, ένα πλαίσιο εκπαίδευσης και θεραπείας παιδιών, εφήβων και ενηλίκων με νοητικές αναπτυξιακές διαταραχές και διαταραχές του αυτιστικού φάσματος. Συμτείχαν 13 ενήλικες ηλικίας 27-35 ετών. Η ομάδα με μέτριες γνωστικές διαταραχές εκπαιδεύτηκε στη χρήση νοημάτων και συμβόλων ΜΑΚΑΤΟΝ και σε βασικά ζητήματα της επικοινωνίας, όπως τις διαφορετικές μορφές επικοινωνίας, τις προουποθέσεις και στρατηγικές για αποτελεσματικότερη επικοινωνία. Η παρακολούθηση βιντεοσκοπημένων συνεδριών βοήθησε τους ενήλικες- υποστηρικτές ομοτίμων (peer tutors) να συνειδητοποιήσουν ποιες συμπεριφορές συντελούν στην λειτουργική επικοινωνία. Επίσης τους βοήθησε να εντοπίζουν ευκολότερα τις αμυδρές επικοινωνιακές προσπάθειες των συνεκπαιδευομένων τους.

Αποτελέσματα. Μέσω της ανάλυσης βίντεο υπήρχε αύξηση στις ανταποκρίσεις και στη χρήση νοημάτων/συμβόλων από την πλευρά των ενηλίκων με σοβαρές επικοινωνιακές δυσκολίες. Οι ενήλικοι υποστηρικτές ομηλικών παρουσίασαν αύξηση της αυτοεκτίμησης. Για την ανάλυση των αποτελεσμάτων επιλέχθηκε το μη παραμετρικό εργαλείο Wilcoxon για εξαρτημένα δείγματα (πριν-μετά καταστάσεις) επειδή δεν είναι τόσο ευαίσθητο στο πλήθος του δείγματος, με άλλα λόγια, δίνει φερέγγυα αποτελέσματα και σε μικρά δείγματα όπως αυτό της παρούσης μελέτης. Παρόλα αυτά είμαστε και πάλι επιφυλακτικοί.

Σάββατο 11:30 13:00

Κεντρική Ομιλία 02 | Αναγνώστου Ε.

Συντονιστής: **ΦΡΑΝΣΙΣ Κ.**

K02. Η ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΙΣ ΝΕΥΡΟΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ, ΑΠΟ ΤΑ ΓΟΝΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ **ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ Ε.**

Η ΕΤΕΡΟΓΕΝΕΙΑ ΣΤΙΣ ΝΕΥΡΟΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ, ΑΠΟ
ΤΑ ΓΟΝΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ Ε.

ΠΑΙΔΟΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ TORONTO UNIVERSITY

Σάββατο 14:00 15:30

Γλωσσικά Θέματα

Συντονιστής: **ΒΟΓΙΝΔΡΟΥΚΑΣ Ι.**

073. Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΑΡΑΒΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ (STANDARD MODERN ARABIC) ΩΣ ΣΗΜΑΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΓΙΑ ΥΨΗΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΣΕ ΑΔΙΑΓΝΩΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΦΟΙΤΟΥΝ ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ **ΦΡΑΝΣΙΣ Κ., ALSHAMMARI Ν., ALSULAIHIM Ν., ALRASHIDI F., RIDHA Η., EL DARDERI Μ., AL-HASSAN Μ., ΤΕΡΖΗ Α.**

069. ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΥΨΗΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ **ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ε.**

117. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΠΡΟΦΙΛ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟ ΜΕ ΥΨΗΛΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ **ΚΟΝΔΡΑΣ Ν., ΣΠΑΝΟΥ Α., ΒΟΓΙΝΔΡΟΥΚΑΣ Ι.**

077. ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ **ΤΣΑΚΑΛΗ Α., ΗΛΙΑΔΟΥ Β.**

112. ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ) ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ. **ΖΕΥΚΙΑ Η Χ.**

135. ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ: ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΑ **ΒΕΛΙΟΠΟΥΛΟΥ Φ.**

Γνωσιακή Συμπεριφορική Ψυχοθεραπεία και ΔΑΦ

Συντονίστρια: **ΤΑΓΚΟΥΛΗ Ε.**

ΓΙΟΥΡΟΥΚΟΥ Ε., ΜΠΟΥΣΙΟΥ Μ., ΧΑΤΖΗΠΑΤΕΡΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ Κ., ΠΟΡΦΥΡΗΣ Γ., ΣΟΦΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Κ..

119. ΓΝΩΣΙΑΚΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ: ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΓΝΩΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΤΗΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

119. ΓΝΩΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ: ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ, ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

119. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΙΑΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗΣ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

119. ΕΝΣΥΝΕΙΔΗΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

119. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΓΣΘ: ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΙΑΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΑΡΑΒΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ (STANDARD MODERN ARABIC) ΩΣ ΣΗΜΑΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΓΙΑ ΥΨΗΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΣΕ ΑΔΙΑΓΝΩΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΦΟΙΤΟΥΝ ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

ΦΡΑΝΣΙΣ Κ.^{1,2}, ALSHAMMARI N.¹, ALSULAIHIM N.³, ALRASHIDI F.¹, RIDHA H.¹, EL DARDERI M.¹, AL-HASSAN M.⁴, TERZH A.²

1ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΥΤΙΣΜΟΥ, ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΚΟΥΒΕΪΤ 2ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ 3ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΚΟΥΒΕΪΤ 4ΤΜΗΜΑ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΡΕΝΤΙΝΓΚ

Εισαγωγή. Σε «διγλωσσικά» περιβάλλοντα, τα παιδιά με ΔΑΦ τείνουν να χρησιμοποιούν στις καθημερινές τους συναλλαγές την επίσημη γλώσσα (καθαρεύουσα) πιο συχνά από τα νευροτυπικά. Το φαινόμενο έχει πιστοποιηθεί στα αραβικά γλωσσικά περιβάλλοντα και υπάρχουν ανεκδοτικές αναφορές και για άλλα αντίστοιχα περιβάλλοντα.

Σκοπός. Υποθέσαμε ότι αυτό το χαρακτηριστικό μπορεί να αποτελεί μια σημαία κινδύνου για τον εντοπισμό αδιάγνωστων παιδιών με ΔΑΦ υψηλής λειτουργικότητας με ρέουσα ομιλία.

Μεθοδολογία. Σε μια μελέτη κοορτής παρατήρησης, έγινε διαλογή μέσω των νηπιαγωγών, όλων των παιδιών με πρώτη γλώσσα τα αραβικά, με ρέουσα ομιλία που φοιτούν σε τυπικά νηπιαγωγεία σε 2 από τα 5 διαμερίσματα του Κουβέιτ. Τα παιδιά που εντοπίστηκαν αξιολογήθηκαν για τη χρήση της SMA μέσω ηχογραφημένων δομημένων δοκιμασιών σε υπολογιστή διάρκειας 30 λεπτών. Οι επιβεβαιωμένες περιπτώσεις αξιολογήθηκαν περεταίρω για το βαθμό έκθεσης τους στην SMA, το λεκτικό IQ (PPVT-R), και την παρουσία ΔΑΦ (Social Communication Questionnaire και ADOS-2),

Αποτελέσματα. Έγινε διαλογή στο σύνολο των νηπιαγωγείων των περιοχών στόχου (No=52) και σε 5314 παιδιά. Οι δάσκαλοι υπέδειξαν 20 παιδιά (0,37%) που χρησιμοποιούσαν την SMA στις καθημερινές συναλλαγές τους, από τα οποία πήραμε άδεια για αξιολόγηση σε 8 παιδιά (40%). Από τα 8 αυτά παιδιά το ένα δεν είχε ρέουσα γλώσσα (είχε ήδη διάγνωση ΔΑΦ) και από τα υπόλοιπα 7 τα 5 κατηγοριοποιήθηκαν ως ΔΑΦ (71.4%).

Συζήτηση. Η χρήση της επίσημης γλώσσας από μικρά παιδιά στις καθημερινές τους συναλλαγές είναι ένα σπάνιο φαινόμενο. Η υψηλή πιθανότητα αυτών των παιδιών να παρουσιάζουν ΔΑΦ, καθιστά το φαινόμενο ως μια σημαντική ένδειξη κινδύνου και περεταίρω σχετικής αξιολόγησης. Αυτό ιδιαίτερα για εκείνα τα παιδιά που η υψηλή τους λειτουργικότητα συσκοτίζει τη διάγνωση με αποτέλεσμα αυτή να καθυστερεί σημαντικά. Η επιβεβαίωση των αποτελεσμάτων και σε άλλα διγλωσσικά περιβάλλοντα (η ομάδα μας μελετά το φαινόμενο στην Κύπρο), μπορεί να διευκρινίσει τον τρόπο με τον οποίο τα ικανά παιδιά με ΔΑΦ αποκτούν γλώσσα.

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΥΨΗΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ε¹
ΠΙΔΙΩΤΗΣ

Οι περισσότερες έρευνες σχετικά με τις αφηγηματικές ικανότητες παιδιών με αυτισμό, συγκρίνουν τα παιδιά με αυτισμό με τυπικής ανάπτυξης ή άλλες αναπτυξιακές διαταραχές. Στο βαθμό που γνωρίζουμε δεν υπάρχουν μελέτες που εξετάζουν την ικανότητα παραγωγής αφηγηματικού λόγου μεταξύ αυτιστικών παιδιών. Ο αφηγηματικός λόγος στην προσχολική ηλικία σχετίζεται άμεσα με την κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη και με την ακαδημαϊκή επίδοση. Η γνώση της αναπτυξιακής εξέλιξης του αφηγηματικού λόγου θα δώσει δεδομένα για μετέπειτα έρευνα και τον καθορισμό θεραπευτικών στόχων κατά την προσχολική περίοδο. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσουμε την ύπαρξη αναπτυξιακής εξέλιξης της παραγωγής αφηγηματικού λόγου κατά την προσχολική ηλικία σε παιδιά με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας. Εξετάσαμε 96 παιδιά με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας σε τρεις ηλικιακές ομάδες, 4-, 5-, και 6- ετών.

Κάθε ηλικιακή ομάδα αποτελούνταν από 32 παιδιά. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της αναδιηγήσης δύο διαφορετικών ιστοριών και εξετάσαμε τα αφηγήματα τους σε επίπεδο μακροδομής όσο και μακροδομής. Παράλληλα οι συμμετέχοντες εξετάστηκαν ως προς γνωστικές, γλωσσικές δεξιότητες και τη θεωρία του νου. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα μας δεν παρατηρήθηκε αναπτυξιακή εξέλιξη ως προς την μικροδομή του αφηγήματος. Τα παιδιά της ηλικίας των έξι ετών είχαν σημαντικά μεγαλύτερο μήκος αφηγήματος, χρησιμοποιούσαν περισσότερες πληροφορίες στο αφήγημα τους σε σχέση με τις μικρότερες ηλικιακές ομάδες. Παρ' όλα αυτά τα εξάχρονα είχαν σημαντική δυσκολία στο να οργανώσουν τον αφηγηματικό τους λόγο. Επίσης αν και οι δεξιότητες της θεωρίας του νου ήταν σημαντικά καλύτερες στα εξάχρονα δεν μπόρεσαν να τις χρησιμοποιήσουν έτσι ώστε να αποδώσουν την «συναισθηματικής κατάσταση» των χαρακτήρων και να εισάγουν τους κύριους χαρακτήρες της ιστορίας με σαφήνεια. Συμπερασματικά σε παιδιά με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας κατά την προσχολική περίοδο η σημαντικότερες δυσκολίες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του αφηγηματικού λόγου και αποτελούν βασικούς στόχους θεραπευτικής παρέμβασης σχετίζονται με παραμέτρους της μακροδομής.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΠΡΟΦΙΛ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟ ΜΕ ΥΨΗΛΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ

ΚΟΝΔΡΑΣ Ν¹, ΣΠΑΝΟΥ Α, ΒΟΓΙΝΔΡΟΥΚΑΣ Ι
ΠΙΑΤΡΕΙΟ Α. ΣΠΑΝΟΥ

Εισαγωγή

Η προσθήκη της Διαταραχής Κοινωνικής Επικοινωνίας (ΔΚΕ) ως διαγνωστική κατηγορία στο DSM-5 και η αλλαγή των διαγνωστικών κριτηρίων για τη Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος έχει αυξήσει το ερευνητικό ενδιαφέρον ως προς τα διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά αυτών των δύο κατηγοριών.

Σκοπός

Η ποιοτική ανάλυση και η σύγκριση των γλωσσικών δυσκολιών που παρουσιάζουν παιδιά σχολικής ηλικίας με ΔΚΕ και Αυτισμό με Υψηλό Γλωσσικό και Γνωστικό Προφίλ (ΑμεΥΓΓΠ).

Μεθοδολογία

Στη μελέτη συμμετείχαν 30 άτομα, ηλικίας 8-15 ετών. Χορηγήθηκε η ADOS-III, το ερωτηματολόγιο Συνδρόμου Asperger συμπληρώθηκε από τους γονείς και εκτιμήθηκε το νοητικό δυναμικό με την Κλίμακα Νοημοσύνης Wechsler, ώστε να επιτευχθεί διαφοροδιάγνωση και να αποκλειστεί η συννοσηρότητα με νοητική υστέρηση. Το Πρωτόκολλο Λογοπεδικής Αξιολόγησης Σχολικής Ηλικίας χορηγήθηκε ώστε να εξεταστούν οι γλωσσικές και ακαδημαϊκές τους ικανότητες.

Αποτελέσματα

Η ομάδα ΑμεΥΓΓΠ παρουσίασε δυσκολία σε πληθώρα γλωσσικών και ακαδημαϊκών δοκιμασιών, χωρίς να υπάρχει απόλυτη ομοιογένεια. Η ποιοτική ανάλυση έδειξε πως η επίδοση επηρεάστηκε λόγω του ελλείμματος σε γνωστικές διεργασίες, όπως η αφηρημένη σκέψη, η εξαγωγή συμπεράσματος και η εύρεση του σημαντικού. Στην ομάδα ΔΚΕ, κάποιοι εμφάνισαν δυσκολία σε ορισμένες δοκιμασίες που απαιτούσαν αφηρημένη σκέψη, ενώ αρκετοί είχαν καλή επίδοση στην πλειοψηφία των δοκιμασιών. Διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά παρουσιάστηκαν στη συμπεριφορά κατά τη συζήτηση. Η ομάδα ΑμεΥΓΓΠ παρουσίασε δυσκολία στην κατάλληλα συντονισμένη βλεμματική επαφή, την κατάλληλη συμπεριφορά και την έναρξη συζήτησης, ενώ η ΔΚΕ στην επικοινωνιακή πρόθεση και την αντίληψη της κατάστασης του συνομιλητή.

Συζήτηση

Οι γλωσσικές δυσκολίες της ΔΚΕ φάνηκαν λιγότερο διάχυτες συγκριτικά με της ομάδας ΑμεΥΓΓΠ. Οι δυσκολίες των δύο ομάδων, πιθανόν, να έχουν ως κοινή συνιστώσα το πραγματολογικό επίπεδο της γλώσσας και την αφηρημένη σκέψη. Ωστόσο, οι πραγματολογικές δυσκολίες της ΑμεΥΓΓΠ είναι σοβαρότερες. Οι αλληλοκαλύψεις και η φύση των δυσκολιών ανάμεσα στις δύο κλινικές ομάδες χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης.

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΤΣΑΚΑΛΗ Α., ΗΛΙΑΔΟΥ Β.-Μ.

ΠΜΣ «ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ», ΤΜΗΜΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εισαγωγή: Τα περισσότερα από τα παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) έχουν κάποιο βαθμό αισθητηριακής δυσλειτουργίας. Αυτό μπορεί να σχετίζεται με διαταραχές επεξεργασίας ακουστικών, οπτικών, αισουσαίων και/ή απτικών ερεθισμάτων. Πρόσφατες μελέτες αντιμετώπισαν τη Διαταραχή Ακουστικής Επεξεργασίας (ΔΑΕ) ως την πιο σοβαρά επηρεασμένη στη ΔΑΦ, συνειδητοποιώντας τη σημασία και τον αντίκτυπό της στον αυτισμό, τόσο σε διαγνωστικό όσο και σε θεραπευτικό πλαίσιο.

Σκοπός αυτής της παρουσίασης είναι να παρέχει μια ολοκληρωμένη ανασκόπηση των μελετών που σχετίζονται με τη ΔΑΦ και τη ΔΑΕ και να εξετάσει τη σχέση μεταξύ αυτών υπό το πρίσμα των πρόσφατων ερευνών.

Μεθοδολογία: Πραγματοποιήθηκε αναζήτηση της βιβλιογραφίας, την τελευταία δεκαετία, στην αγγλική γλώσσα, στις ηλεκτρονικές βάσεις "Pubmed", "Google scholar" και "Scopus". Χρησιμοποιήθηκαν οι συνδυασμένοι όροι "autistic spectrum disorder" και "(central) auditory processing disorder".

Αποτελέσματα: Η ανασκόπηση αποκάλυψε ότι υπάρχουν λίγες μελέτες αναφορικά με τη σχέση ΔΑΦ και ΔΑΕ, στις περισσότερες από τις οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί ηλεκτροφυσιολογικές μετρήσεις. Από την άλλη, υπάρχει ακόμη έλλειψη μελετών που διερευνούν την ΔΑΕ σε παιδιά με αυτισμό μέσω εξετάσεων συμπεριφοράς.

Συζήτηση. Για τα άτομα με ΔΑΦ, η ικανότητα ακριβούς επεξεργασίας και ερμηνείας ακουστικών πληροφοριών είναι συχνά δύσκολη. Οι ανωμαλίες είναι ποικίλες και κυμαίνονται από την άτυπη αντίληψη χαρακτηριστικών χαμηλού επιπέδου (τόνος και ένταση) έως την επεξεργασία πιο περίπλοκων ακουστικών πληροφοριών, όπως η προσωδία. Αυτά τα άτομα είναι πιο πιθανό να παρουσιάσουν ελλείμματα κατά τη σύνθετη επεξεργασία ακουστικών πληροφοριών, τα οποία είναι πιο σοβαρά για λεκτικά ερεθίσματα ομιλίας παρά για μη λεκτικά. Επιπλέον, παρατηρείται βελτίωση στις δεξιότητες ακοής σε παιδιά με ΔΑΦ μετά την ακουστική εκπαίδευση. Πιστεύεται ότι η πολυπλοκότητα των συμπεριφορικών δοκιμασιών για τη ΔΑΕ δικαιολογούν την έλλειψη μελετών σε παιδιά με ΔΑΦ. Ωστόσο, αυτές οι εξετάσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν σε παιδιά με υψηλής λειτουργικότητας αυτισμό, παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τη φύση και την έκταση της διαταραχής και τις αλλοιωμένες δεξιότητες ακοής, προκειμένου να προταθεί ένα πρόγραμμα παρέμβασης. Συμπερασματικά, περαιτέρω μελέτες είναι απαραίτητες προκειμένου να διευκρινιστεί η σχέση μεταξύ ΔΑΦ και ΔΑΕ, ειδικά στα παιδιά, που εξαρτώνται από την ανατομική και λειτουργική ακεραιότητα της ακουστικής οδού για μια ικανοποιητική γλωσσική ανάπτυξη.

ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ) ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΖΕΥΚΙΛΗ Χ.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΛΟΓΟΠΑΘΟΛΟΓΩΝ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Εισαγωγή: Η Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) είναι μία πολυδιάστατη διαταραχή που επηρεάζει άμεσα τόσο το αυτιστικό άτομο όσο και την οικογένειά του (Cidav et al., 2012). Οι αντιλήψεις των γονέων σχετικά με κάποιους παράγοντες (π.χ αίτια αυτισμού) βρέθηκε να επενεργεί στη διαχείριση της καθημερινότητας (Brewton et al., 2021).

Σκοπός: Η διερεύνηση των αντιλήψεων και γνώσεων των γονέων σχετικά με τον αυτισμό και των γλωσσικών, επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων των αυτιστικών παιδιών.

Μεθοδολογία: Το δείγμα αποτελείται από 42 γονείς αυτιστικών παιδιών, ηλικίας 3-12 ετών. Συμπληρώθηκε από εκείνους ένα ερωτηματολόγιο 19 κλειστών ερωτήσεων. Έπειτα, διενεργήθηκαν ημι-δομημένες συνεντεύξεις, σχετικά με τις απόψεις τους για τη ΔΑΦ και τις γλωσσικές, επικοινωνιακές και κοινωνικές δεξιότητες των αυτιστικών παιδιών τους. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της Θεματικής Ανάλυσης.

Αποτελέσματα: Ως αίτια του αυτισμού αναφέρθηκαν η κληρονομικότητα, προγεννητικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες. Τα αρχικά συμπτώματα που εντόπισαν ήταν καθυστέρηση ομιλίας, μη απόκριση στο όνομα, ιδιόρρυθμη συμπεριφορά, ελλιπής βλεμματική επαφή, αισθητηριακές δυσκολίες και επαναλαμβανόμενα μοτίβα. Ανέφεραν πως τα αυτιστικά παιδιά επικοινωνούν τις ανάγκες τους κυρίως μέσω κλάματος, φωνοποιήσεων, εξ' επαφής επικοινωνιακά μοντέλα, ομιλία. Σχετικά με τις κοινωνικές δεξιότητες, αναφέρθηκαν δυσκολίες στην προσαρμογή σε νέα περιβάλλοντα, στην επίλυση προβλήματος, στην αλληλεπίδραση με συνομηλίκους. Άλλοτε αλληλεπιδρούν καλά και άλλοτε απορρυθμίζονται και αποσύρονται. Ο εκφραστικός λόγος παρουσιάζει ποικιλομορφία, δυσκολία στη χρήση α' προσώπου και αντωνυμιών και κατάλληλου χρωματισμού φωνής.

Συζήτηση: Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας συμφωνούν με αντίστοιχες έρευνες (Sivagnanarandian & Raju, 2021). Διαπιστώθηκε η ανάγκη για περαιτέρω ενημέρωση των γονέων σχετικά με τη φύση του αυτισμού και της εμπλοκής τους στη θεραπευτική παρέμβαση. Επιπλέον, επιβεβαιώνεται η σημαντικότητα της πρώιμης παρέμβασης. Τέλος, τα ευρήματα παρέχουν στους θεραπευτές σημαντική πληροφόρηση για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των θεραπευτικών τους παρεμβάσεων. Προτείνεται περαιτέρω έρευνα.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ: ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

ΒΕΛΙΟΠΟΥΛΟΥ Φ.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΛΟΓΟΠΑΘΟΛΟΓΩΝ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ (ΣΕΛΛΕ)

Εισαγωγή: Τις προηγούμενες δεκαετίες η έρευνα προσανατολίστηκε στη διερεύνηση και μελέτη των διάφορων τομέων ανάπτυξης στον αυτισμό ως μεμονωμένες οντότητες. Σύμφωνα με τα νέα δεδομένα, κάθε δεξιότητα αλληλεπιδρά και συνδέεται με την άλλη ως κρίκοι της ίδιας αλυσίδας (Hwang & Lee, 2022). Σε πρώιμη ηλικία τα αυτιστικά παιδιά παρουσιάζουν αισθητικοκινητικές δυσκολίες, οι οποίες συσχετίζονται τόσο με τα σημασιολογικά όσο και τα πραγματολογικά ελλείμματα (Jennifer et al., 2017; Bedford et al., 2014; Yen-Tzu Wu et al., 2021).

Σκοπός: Ο σκοπός της παρούσας ομιλίας είναι να συγκεντρώσει τις ερευνητικές προσπάθειες που έχουν γίνει και να αναδείξει τη σύνδεση της αισθητικοκινητικής ανάπτυξης τόσο με την επικοινωνία και την κοινωνική συνδιαλλαγή όσο και με την ανάπτυξη της σημασιολογίας, της πραγματολογίας και της γλωσσικής δεξιότητας.

Μεθοδολογία: Εν προκειμένω, παρουσιάζονται, μετά από βιβλιογραφική ανασκόπηση, επιδημιολογικές έρευνες και μελέτες που συσχετίζουν την αισθητικοκινητική και γλωσσική ανάπτυξη τόσο σε τυπικό όσο και σε αυτιστικό αναπτυσσόμενο πληθυσμό.

Αποτέλεσμα: Με τις υπάρχουσες μελέτες και έρευνες αποδεικνύεται η συσχέτιση της πρώιμης κινητικής ανάπτυξης με τις μεταγενέστερες πραγματολογικές, σημασιολογικές και γλωσσικές δεξιότητες. Διαφαίνεται πως τα αναπτυξιακά κινητικά ορόσημα είναι σημαντικοί δείκτες για τις μεταγενέστερες κινητικές δεξιότητες και για την ευρύτερη κοινωνικο-γνωστική και γλωσσική ανάπτυξη. Επιπροσθέτως, υπάρχει ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της αισθητικοκινητικής ανάπτυξης και των δυσκολιών στην επικοινωνία και την κοινωνική συνδιαλλαγή. Αυτά δύναται να επηρεάσουν τη σοβαρότητα των συμπτωμάτων (Gowen & Hamilton, 2013).

Συζήτηση: Ανακεφαλαιώνοντας, αξίζει να σημειωθεί πως η αισθητικοκινητική ανάπτυξη των αυτιστικών παιδιών επηρεάζει αρκετούς τομείς ανάπτυξης όπως και το γλωσσικό προφίλ τους. Υπογραμμίζεται η ανάγκη για την παρακολούθηση της γενικότερης ανάπτυξης των παιδιών με στόχο τη μελλοντική έρευνα αυτής της διασύνδεσης.

ΓΝΩΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

ΓΙΟΥΡΟΥΚΟΥ Ε¹, ΜΠΟΥΣΙΟΥ Μ², ΧΑΤΖΗΠΑΤΕΡΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ Κ³, ΠΟΡΦΥΡΗΣ Γ⁴, ΣΟΦΙΑ-ΝΟΠΟΥΛΟΥ Κ⁵

1ΙΔΙΩΤΗΣ, 2ΚΕΝΤΡΟ ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ ΕΞΕΛΙΞΗ, 3DEREE COLLEGE, THE AMERICAN COLLEGE OF GREECE, 4ΣΥΝΔΕΣΙΣ - ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ, 5ΙΔΙΩΤΗΣ

Οι ανάγκες των ατόμων με ΔΑΦ αλλάζουν καθώς τα άτομα μεγαλώνουν. Αντίστοιχα αλλάζουν κι οι θεραπευτικές και υποστηρικτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται για την καλύτερη προσαρμογή τους στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της ζωής. Στην βιβλιογραφία δίνεται έμφαση στην σημασία της πρώιμης παρέμβασης και στις τεχνικές της. Λιγότερη γνώση έχουμε για παρεμβάσεις που μπορεί να στηρίξουν το άτομο με αυτισμό σε βάθος χρόνου, από την προεφηβική περίοδο και μέχρι την ενήλική ζωή.

Πέρα από τις ρυθμίσεις στο περιβάλλον που ευνοούν την προσαρμογή του ατόμου, συνιστώνται εξατομικευμένες παρεμβάσεις που ανταποκρίνονται στις εκάστοτε ανάγκες. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι η λογοθεραπευτική ή/και εργοθεραπευτική παρέμβαση. Αντίστοιχα, ψυχοθεραπευτικές παρεμβάσεις μπορεί να είναι χρήσιμες για την διαχείριση προβλημάτων την καθημερινής ζωής και την ενίσχυση δεξιοτήτων.

Δεδομένου ότι τα παιδιά και οι ενήλικες με αυτισμό συχνά παρουσιάζουν αγχώδεις διαταραχές και διαταραχές της διάθεσης, η Γνωσιακή Συμπεριφοριστική θεραπεία (ΓΣΘ) αποτελεί μία καλά τεκμηριωμένη θεραπεία που ενδείκνυται σε παιδιά, εφήβους και ενήλικες με ΔΑΦ υψηλής λειτουργικότητας. Πέρα από την διαχείριση και την ρύθμιση συναισθηματικών ιδιομορφιών, η ΓΣΘ μπορεί να αποτελεί ένα εργαλείο για την ενίσχυση δεξιοτήτων, την κατανόηση του εαυτού και των ιδιομορφιών προσφέροντας ένα πλαίσιο υποστήριξης και επίλυσης προβλημάτων.

Η παρούσα πρόταση αφορά στην παρουσίαση των ιδιαίτερων γνωστικών χαρακτηριστικών των αυτιστικών ατόμων και τον τρόπο που αυτά τα χαρακτηριστικά επηρεάζουν την θεραπευτική διαδικασία. Στα πλαίσια της πρότασης θα παρουσιαστούν οι προσαρμογές και ο τρόπος εφαρμογής της ΓΣΘ στις ανάγκες και τις ιδιομορφίες της ΔΑΦ. Επιπλέον, θα συζητηθούν οι δυσκολίες και οι προκλήσεις που συναντά ο θεραπευτής κατά την θεραπευτική διαδικασία. Θα παρουσιαστεί η εφαρμογή της τεχνικής του mindfulness και τέλος θα παρουσιαστεί η εμπειρία των αυτιστικών ανθρώπων που έχουν κάνει ΓΣΘ, μιας κι η πληροφορία από τους ίδιους τους χρήστες του εργαλείου δεν μπορεί παρά να εμπλουτίσει την γνώση και να συμβάλλει στην καλύτερη εφαρμογή των γνωσιακών και συμπεριφορικών τεχνικών.

ΕΚΘΕΣΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

Η παρούσα πρόταση αποτελεί μια ολοκληρωμένη παρουσίαση της ΓΣΘ σε άτομα με ΔΑΦ. Περιλαμβάνει παρουσιάσεις που αφορούν τα ιδιαίτερα γνωστικά χαρακτηριστικά του αυτισμού και τον τρόπο που μπορεί να επηρεάσουν την θεραπευτική διαδικασία, τις προσαρμογές και τον τρόπο εφαρμογής της ΓΣΘ σε άτομα με αυτισμό, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο θεραπευτής κατά την διάρκεια της θεραπευτικής διαδικασίας και την εφαρμογή του mindfulness ως μια από τις σημαντικότερες δεξιότητες στην θεραπευτική διαδικασία.

Τέλος, προτείνεται να παρουσιαστούν αφηγήσεις και καταγραφές ατόμων με αυτισμό που έχουν κάνει ΓΣΘ, προκειμένου να αποτυπωθεί η εμπειρία των ίδιων των ατόμων που λαμβάνουν την υπηρεσία. Σκοπός αυτής της παρουσίασης είναι η ανάδειξη του οφέλους και η διερεύνηση των περιορισμών στην ΓΣΘ ως εργαλείου υποστήριξης ατόμων με ΔΑΦ.

ΓΝΩΣΙΑΚΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ: ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΓΝΩΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΤΗΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο της Διαταραχής του Αυτιστικού Φάσματος, οι γνωστικές δυσλειτουργίες παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ερμηνεία και την κατανόηση της κλινικής εικόνας και της συμπεριφοράς. Τρεις γνωστικές θεωρίες εξετάζουν τα ιδιαίτερα γνωστικά χαρακτηριστικά του αυτισμού: η πρώτη θεωρία, διατυπώνεται από τους Baron-Cohen, Leslie, και Frith (1985) και αφορά τις ιδιαιτερότητες στην ανάπτυξη της Θεωρίας του Νου. Η δεύτερη θεωρία, η υπόθεση της αδύναμης κεντρικής συνοχής, διατυπώνεται από τις Frith και Happé (Frith, 1989; Frith & Happé 1994) και αφορά στις ιδιαιτερότητες της επεξεργασίας πληροφοριών που χαρακτηρίζει τον αυτιστικό νου. Η τρίτη γνωστική θεωρία αφορά την υπόθεση της ελλειμματικής εκτελεστικής δυσλειτουργίας (Rumsey, 1985).

Πέρα από την περιγραφή των γνωστικών ιδιαιτεροτήτων, οι γνωστικές θεωρίες διερευνούν πως η διαφορετική γνωστική λειτουργία μπορεί να συνδέεται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αυτισμού. Οι γνωστικές θεωρίες προσφέρουν επομένως ένα ερμηνευτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο συγκεκριμένα γνωστικά χαρακτηριστικά συνδέονται με συγκεκριμένες συμπεριφορές και δυσκολίες του αυτισμού και αποτελούν την βάση πάνω στην οποία στηρίζεται η παρέμβαση και η υποστήριξη των αυτιστικών ατόμων.

Στην παρούσα ομιλία παρουσιάζονται τα γνωστικά χαρακτηριστικά που χρειάζεται να λαμβάνονται υπόψη στην εφαρμογή της Γνωσιακής Συμπεριφορικής Ψυχοθεραπείας σε αυτιστικούς θεραπευόμενους. Ενδεικτικά θα γίνει αναφορά στις ιδιαιτερότητες που αφορούν την ενσυναίσθηση, την κατανόηση κοινωνικών καταστάσεων, την αναγνώριση των συναισθημάτων του εαυτού, την ανελαστικότητα της σκέψης και τον κυριολεκτικό τρόπο επεξεργασίας, καθώς και στον τρόπο που αυτές οι ιδιαιτερότητες μπορεί να περιπλέξουν την θεραπευτική διαδικασία.

ΓΝΩΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ: ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ, ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ.

Η Γνωσιακή Συμπεριφοριστική θεραπεία (ΓΣΘ) αποτελεί μία καλά τεκμηριωμένη θεραπεία για τις διαταραχές διάθεσης, ειδικά τις αγχώδεις διαταραχές, την κατάθλιψη και την διαχείριση θυμού σε παιδιά, εφήβους και ενήλικες με ΔΑΦ υψηλής λειτουργικότητας. Σύμφωνα με την Lorna Wing (1981), οι γνωσιακές τεχνικές έχουν μια λογική που είναι προσφιλής στα άτομα με ΔΑΦ. Μέσα από την ΓΣΘ, το άτομο με ΔΑΦ μαθαίνει να χρησιμοποιεί τη νοητική του ικανότητα και τη λογική για να διαχειριστεί τις σκέψεις του, τα συναισθήματά του και τις αντιδράσεις του. Ωστόσο, η τροποποίηση της ΓΣΘ είναι απαραίτητη για την αποτελεσματικότητα της θεραπείας για τα άτομα με ΔΑΦ (Attwood, Scarpa 2013). Όποιος ψυχολόγος αποπειραθεί να χρησιμοποιήσει την ΓΣΘ με άτομα με ΔΑΦ, θα πρέπει (1) να ξέρει καλά τις αρχές της συγκεκριμένης θεραπείας (2) να γνωρίζει καλά τον αυτισμό (3) να ξέρει επίσης ποιες τροποποιήσεις θα χρειαστούν, ανάλογα με το εξατομικευμένο προφίλ του κάθε ατόμου και (4) να έχει κλινική εμπειρία με αυτιστικά άτομα (NICE, 2017). Στο συνέδριο θα παρουσιαστούν προσαρμογές στις τεχνικές της ΓΣΘ, αλλά και τρόποι πλαισίωσης της θεραπείας, της σχέσης και του τρόπου λειτουργίας της προς το θεραπευόμενο αυτιστικό άτομο. Επίσης, θα επισημανθεί η αναγκαιότητα ρυθμίσεων στο περιβάλλον

της θεραπείας. Θα γίνει αναφορά στο ρόλο του μέντορα που μπορεί να αναλάβει ο θεραπευτής για το αυτιστικό άτομο, προκειμένου να κατανοεί και να υποστηρίζει τις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες ενός αυτιστικού ατόμου (Attwood, 2007). Η μακροχρόνια ψυχοθεραπεία αυτού του είδους επιτρέπει στο αυτιστικό άτομο να κατανοήσει, να διαχειριστεί και να προετοιμαστεί για τα βασικά γεγονότα της ζωής του. Τέλος, θα παρουσιαστεί η αναγκαιότητα να βγει η ΓΣΘ από τη συνθήκη της ατομικής συνεδρίας και να συνδεθεί με τομείς της ζωής του ατόμου με ΔΑΦ προκειμένου να γενικευθούν οι δεξιότητες, και να εκπαιδευτούν οι εμπλεκόμενοι προκειμένου να συμμετέχουν στην υποστήριξη του αυτιστικού ατόμου.

119 | 3

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΙΑΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗΣ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

Παρόλο που η Γνωσιακή Συμπεριφοριστική θεραπεία (ΓΣΘ) αποτελεί μία καλά τεκμηριωμένη θεραπεία για τις διαταραχές διάθεσης, ειδικά τις αγχώδεις διαταραχές, την κατάθλιψη και την διαχείριση θυμού σε παιδιά, εφήβους και ενήλικες με ΔΑΦ υψηλής λειτουργικότητας, στην πράξη ο θεραπευτής συχνά συναντά προκλήσεις κατά την διάρκεια της θεραπευτικής διαδικασίας.

Σκοπός της παρουσίασης είναι η ανάδειξη των προκλήσεων κατά την θεραπευτική διαδικασία. Θα συζητηθούν συγκεκριμένα παραδείγματα για τον τρόπο που τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αυτισμού μπορεί να επηρεάζουν την εφαρμογή συγκεκριμένων τεχνικών παρέμβασης.

Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η ανελαστικότητα της σκέψης και πως αυτή μπορεί να εμποδίζει την διαδικασία της γνωσιακής αναδόμησης. Τυπικά ο θεραπευόμενος εκπαιδεύεται ώστε να εντοπίζει, να αμφισβητεί και τελικά να τροποποιεί το περιεχόμενο των αυτόματων αρνητικών σκέψεων, ωστόσο άτομα με ΔΑΦ μπορεί να δυσκολεύονται να σκεφτούν δεδομένα που αντικρούουν την σκέψη τους ή ακόμα περισσότερο, να δυσκολεύονται να σκεφτούν μια εναλλακτική ή πιο λειτουργική εκτίμηση μιας κατάστασης. Αντίστοιχα, η ανελαστικότητα μπορεί να κάνει τον θεραπευόμενο επιφυλακτό ή και αρνητικό να εφαρμόσει συμπεριφορικές τεχνικές όπως είναι τα συμπεριφορικά πειράματα.

Στην παρουσίαση θα συζητηθούν στρατηγικές διαχείρισης των προκλήσεων και θα αναδειχθεί η σημασία της θεραπευτικής σχέσης.

119 | 4

ΕΝΣΥΝΕΙΔΗΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

Τα τελευταία είκοσι χρόνια το γνωσιακό - συμπεριφοριστικό μοντέλο διανθίστηκε με νέες ψυχοθεραπευτικές παρεμβάσεις που δεν επικεντρώνονται στο τι σκέφτεται το άτομο, όπως συμβαίνει στην παραδοσιακή Γνωσιακή-Συμπεριφοριστική Θεραπεία (ΓΣΘ), αλλά πώς εκείνο ζει τη ζωή του (Weznel, 2017). Κεντρικές έννοιες γύρω από τις οποίες θεμελιώνονται αυτές οι παρεμβάσεις (γνωστές ως 3ο κύμα) είναι η έννοια της ενσυνειδητότητας (mindfulness) και εκείνη της αποδοχής (acceptance). Τα προγράμματα που βασίζονται στην ενσυνειδητότητα εκπαιδεύουν τους συμμετέχοντες να εστιάζουν την προσοχή τους στην παρούσα στιγμή, να παρατηρούν και να αποδέχονται τα συναισθήματα, τις σκέψεις, τις σωματικές αισθήσεις και τις πράξεις, χωρίς επικριτική στάση (Kabat-Zinn, 1994).

Μέσα από την σύγχρονη βιβλιογραφική ανασκόπηση, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιαστούν οι εφαρμογές της ΓΣΘ με βάση την Ενσυνειδητότητα στη Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), καθώς ολοένα περισσότερες έρευνες δείχνουν ότι οι θεραπείες που βασίζο-

νται στην ενσυνειδητότητα επηρεάζουν θετικά τα παιδιά και τους ενήλικες με ΔΑΦ, καθώς και τους φροντιστές τους με ποικίλους τρόπους. Καταγράφονται ενδιαφέρουσες θετικές ενδείξεις βελτίωσης των νευρογνωσιακών ελλειμμάτων της ΔΑΦ, όπως η κεντρική συνοχή, η θεωρία του νου και οι εκτελεστικές λειτουργίες (Poquérusse et al., 2020) και βελτίωση της συμπεριφοράς και της κοινωνικής επικοινωνίας (Singh et al. 2006, 2011, 2014). Επιπρόσθετα, οι παρεμβάσεις που βασίζονται στην ενσυνειδητότητα έχουν ενδεχομένως μακροπρόθεσμες θετικές επιδράσεις στα επίπεδα άγχους και στην ψυχολογική ευημερία των γονέων παιδιών με ΔΑΦ, παράλληλα με τη βελτίωση της συμπεριφοράς του παιδιού τους. Τέλος, φαίνεται οι παρεμβάσεις ενσυνειδητότητας να δίνουν υποσχέσεις για τη διαχείριση της ψυχολογικής δυσφορίας σε ενήλικες με ΔΑΦ υψηλής λειτουργικότητας (Sizoo and Kuiper 2017), βοηθώντας ακόμη και τη συναισθηματική ρύθμιση με την πάροδο του χρόνου (Kier et al. 2015). Η ενσυνειδητότητα αποτελεί υποσχόμενη παρέμβαση σε πληθυσμούς με ΔΑΦ, ωστόσο απαιτούνται περισσότερες έρευνες για να καθοριστεί η ακριβής αποτελεσματικότητά της για τα άτομα με ΔΑΦ και τις οικογένειες τους.

119 | 5

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΓΣΘ: ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΙΑΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Στην παρουσίαση θα συζητηθούν παραδείγματα εφαρμογής της ΓΣΘ. Οι προκλήσεις στην εφαρμογή της ΓΣΘ στον αυτισμό ανοίγουν τον δρόμο για έναν διάλογο με τους ίδιους τους θεραπευόμενους που λαμβάνουν την υπηρεσία. Ζητήθηκε από αυτιστικά άτομα να καταθέσουν την εμπειρία τους στην ΓΣΘ, με σκοπό την ανάδειξη των τεχνικών και των διεργασιών που τα άτομα έκριναν ως βοηθητικές και αποτελεσματικές, διερευνώντας ταυτόχρονα τους περιορισμούς μέσα από την καταγραφή των ίδιων των αυτιστικών ατόμων.

Σάββατο 16:00 17:30

Κεντρική Ομιλία 03 | Τσιμπλή Ι.

Συντονιστής: **ΒΟΓΙΝΔΡΟΥΚΑΣ Ι.**

Κ03. Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΣΕ ΜΟΝΟΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ **ΤΣΙΜΠΛΗ Ι.**

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΣΕ ΜΟΝΟΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΔΙΓΛΩΣΣΑ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΤΣΙΜΠΛΗ Ι.¹, ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ Ε., ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ε.

¹ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ, CAMBRIDGE UNIVERSITY

Οι περισσότερες μελέτες γλωσσικής ανάπτυξης σε νευροτυπικά και μη-νευροτυπικά παιδιά παρουσιάζουν συγχρονικά δεδομένα εστιάζοντας σε διαφορετικά φαινόμενα γλωσσικής συμπεριφοράς. Τα αναπτυξιακά (διαχρονικά) δεδομένα όμως προσφέρουν τη δυνατότητα να εξετάσουμε την πορεία της γλώσσας σε διαφορετικά ηλικιακά στάδια του παιδιού και ποσοτικά και ποιοτικά. Η ομιλία θα επικεντρωθεί σε αναπτυξιακά δεδομένα από τη συντακτική κατανόηση στον προφορικό λόγο (DVIQ, Stavrakaki & Tsimpli 2000) καθώς και από το εκφραστικό λεξιλόγιο (Βογινδρούκας κ.α. 2009) της ελληνικής σε μονόγλωσσα και δίγλωσσα αυτιστικά παιδιά που εξετάστηκαν σε τρεις ηλικίες (8, 10 και 12 ετών).

Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε ασυμμετρία στην επίδοση της συντακτικής κατανόησης σε σχέση με το εκφραστικό λεξιλόγιο, η οποία φαίνεται να προέρχεται από τη διγλωσσία καθώς και το κοινωνικο-οικονομικό υπόβαθρο του παιδιού. Συγκεκριμένα τα μονόγλωσσα παιδιά υπερέιχαν των δίγλωσσων στο εκφραστικό λεξιλόγιο, ενώ τα δίγλωσσα παιδιά υπερέιχαν στη συντακτική κατανόηση. Η ανάλυση λαθών του τεστ λεξιλογίου επίσης δείχνει διαφορές ανάμεσα στις κατηγορίες που χαρακτηρίζουν τα δίγλωσσα και τα μονόγλωσσα παιδιά, συγκεκριμένα, τα μονόγλωσσα παράγουν περισσότερους νεολογισμούς και οπτικά λάθη από τα δίγλωσσα παιδιά, ενώ τα τελευταία χαρακτηρίζονται από υψηλότερα ποσοστά σημασιολογικών-πραγματολογικών και φωνολογικών λαθών σε σχέση με τα μονόγλωσσα.

Τα δεδομένα στηρίζουν την άποψη ότι η διγλωσσία, ως δείκτης γλωσσικής εμπειρίας, αντισταθμίζει τις επιπτώσεις του χαμηλού κοινωνικο-οικονομικού υπόβαθρου στις γλωσσικές ικανότητες, ειδικότερα στην συντακτική κατανόηση. Η ανάπτυξη του εκφραστικού λεξιλογίου φαίνεται να είναι ταχύτερη στα δίγλωσσα απ' ό,τι στα μονόγλωσσα παιδιά, με τη διαφορά μεταξύ των δύο ομάδων να μειώνεται αισθητά στο 12ο έτος της ηλικίας.

Σάββατο 17:45 19:15

Εκπαίδευση

Συντονίστρια: **ΚΕΝΤΙΚΕΛΕΝΗ Α.**

095. ΒΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ **ΔΡΟΣΙΝΟΥ ΚΟΡΕΑ Μ.**

012. ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΧΗ:ΕΝΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ (ΜΟΟС) ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ **ΚΟΣΣΥΒΑΚΗ Α., SHALEV L., MEVORACH C., ΤΖΟΝΑΚΑ Ζ., ΡΑΧΑΝΙΩΤΗ Ε.**

108. ΜΙΑ ΚΟΝΣΤΡΟΥΞΙΟΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ **ΧΥΔΙΡΟΓΛΟΥ Α., ΚΑΝΔΥΛΑΚΗ Α.**

022. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ (ΕΙΔΙΚΟ/ΤΥΠΙΚΟ) ΣΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ) **ΜΠΑΡΔΟΥ Κ., ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ Μ.**

102. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: "ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ" **ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Α, ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Μ**

134. ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΑΦ ΧΑΜΗΛΗΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19 **ΚΟΥΡΑΣΤΗ Π.**

Κοινωνική Επικοινωνία

Συντονίστρια: **ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ε.**

ΧΕΛΑΣ Ε., ΚΟΝΔΡΑΣ Ν., ΣΑΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ Η., ΚΑΛΟΥΔΗ Β..

130. ΤΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (ΑΠΚΕ) Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ - ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ

130. ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΥΣ

130. Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

130. ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ ΜΕΣΩ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

ΒΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ.

ΔΡΟΣΙΝΟΥ ΚΟΡΕΑ Μ¹
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Βήματα προς την ενηλικίωση φοιτητών με αυτισμό.

Στην θεωρητική βάση, είναι γνωστό ότι τα άτομα με αυτισμό αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες και το ίδιο ισχύει και μεταξύ των φοιτητών πανεπιστημίου. Αυτές οι δυσκολίες χαρακτηρίζονται ως σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές και μπορεί να έχουν μακροπρόθεσμες συνέπειες, όπως η εγκατάλειψη του πανεπιστημίου και η ανεργία. Η κατανόηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές με αυτισμό μπορεί να βοηθήσει τα ιδρύματα να υποστηρίξουν καλύτερα αυτήν την ομάδα, επιτρέποντας παράλληλα στους ίδιους να αναπτύξουν μικρά βήματα προς την ενηλικίωση μέσω των ευκαιριών που προσφέρει η τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στην μεθοδολογία συναντήσαμε δέκα πέντε φοιτητές με αυτισμό σε συνέχεια των στοχευμένων ατομικών δομημένων ενταξιακών παρεμβάσεων ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης που λάμβαναν στο Πανεπιστήμιο. Αυτοί συμμετείχαν σε ημιδομημένες συνεντεύξεις και συζητήσεις σχετικά με τις μεταγνωστικές δεξιότητες και τις εμπειρίες υποστήριξης τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στο πλαίσιο της υλοποίησης της Πράξης «Υποστήριξη Παρεμβάσεων Κοινωνικής Μέριμνας Φοιτητών του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, με Κωδικό ΟΠΣ 5045556» λήφθηκαν δέκα τρία [13] πρωτόκολλα απαντήσεων από [δέκα άνδρες και τρεις γυναίκες με ΜΟ ηλικίας 25,8 χρόνων]. Από το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου συμπληρώθηκαν δύο πρωτόκολλα από έναν άνδρα και μία γυναίκα με ΜΟ ηλικίας 23,2 χρόνων]. Οι συνεντεύξεις υποβλήθηκαν σε θεμελιώδη θεματική ανάλυση.

Στα αποτελέσματα από τις συζητήσεις και τις συνεντεύξεις των φοιτητών με αυτισμό, τρία βασικά θέματα εντοπίστηκαν που νοηματοδοτήθηκαν στην παρούσα μελέτη ως μικρά βήματα προς την ενηλικίωση. Οι σχέσεις με τους άλλους[1], η ανεξαρτησία στην λήψη αποφάσεων[2] και η υποστήριξη στην ατομική μέθοδο μελέτης τους[3]. Ενώ καθένα από αυτά περιελάμβανε θετικά και αρνητικά στοιχεία, οι σχέσεις περιεγράφησαν ότι συνέδεαν όλα τα δεδομένα των μεταγνωστικών δεξιοτήτων που οδηγούν στην ενηλικίωση. Όταν οι σχέσεις με τους καθηγητές και τους συμφοιτητές ήταν υποστηρικτικές, οι σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες δήλωναν ότι "δεν υπήρχαν". Αλλά όταν χαρακτηρίζονταν από στιγματιστικές συμπεριφορές, οι φοιτητές αντιμετώπιζαν πολύ μεγαλύτερες δυσκολίες στο πανεπιστήμιο.

ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΧΗ: ΕΝΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ (ΜΟΟС) ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΚΟΣΣΥΒΑΚΗ Λ¹, SHALEV L², MEVORACH C¹, TZONAKA Z³, ΡΑΧΑΝΙΩΤΗ Ε⁴

1ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΒΙΡΜΙΝΓΧΑΜ, 2ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΤΕΛ ΑΒΙΒ, 3ΡΑΛΛΕΙΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ, 420 ΚΕΔΑΣΥ Α΄ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εισαγωγή: Οι δυσκολίες στην προσοχή, αν και δεν ανήκουν στα διαγνωστικά χαρακτηριστικά της Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), εμφανίζονται με μεγάλη συχνότητα και ένταση στα άτομα με αυτισμό. Επίσης πληθώρα ερευνητικών μελετών καταδεικνύουν ότι τα διάφορα είδη προσοχής (πχ επιλεκτική, παρατεταμένη και προσοχή ελέγχου) συνδέονται με τη μάθηση και τις ακαδημαϊκές επιδόσεις στα άτομα με αυτισμό.

Στόχοι: Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση ενός διαδικτυακού προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και επαγγελματιών υγείας με θέμα «Προσοχή και Αυτισμός». Το πρόγραμμα δίνει έμφαση στην χρήση μιας δωρεάν εφαρμογής, για την εκπαίδευση της προσοχής, το CPAT (Computerised Progressive Attention Training), αλλά δεν περιορίζεται σε αυτό. Η ανάπτυξη του βασίστηκε σε μία σειρά ερευνητικών μελετών με την τελευταία να χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (πρόγραμμα Erasmus+).

Μέθοδοι: Ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από 674 εκπαιδευτικούς και επαγγελματίες υγείας που ασχολούνται με τον αυτισμό σε 4 χώρες (Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία και Ισραήλ). Επιπρόσθετα, εκπαιδευτικοί από σχολεία σε αυτές τις χώρες εκπαιδεύτηκαν και εφαρμόσαν το CPAT για περισσότερα από δύο χρόνια με σκοπό να παράσχουν ανατροφοδότηση. Τα παραπάνω δεδομένα λήφθηκαν υπόψη για τη δημιουργία του διαδικτυακού προγράμματος επιμόρφωσης, το οποίο ενσωματώνει θεωρητικές γνώσεις και πρωτόκολλα εφαρμογής του CPAT μέσω μιας πληθώρας εκπαιδευτικού υλικού, όπως γραπτά άρθρα, βίντεο, συζητήσεις και ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών.

Αποτελέσματα: Το πρόγραμμα επιμόρφωσης έχει δημοσιευθεί σε 4 γλώσσες και περισσότεροι από 2500 εκπαιδευτικοί το έχουν ήδη ολοκληρώσει και έχουν καταθέσει εξαιρετικά θετικά σχόλια για την ποιότητά του. Η συγκεκριμένη εργασία θα παρουσιάσει την ελληνική έκδοση του προγράμματος και αποτελέσματα από την πιλοτική εφαρμογή του με Έλληνες επαγγελματίες.

Συζήτηση: Το πρόγραμμα επιμόρφωσης μαζί με την εφαρμογή CPAT μπορεί να αξιοποιηθεί και στην Ελλάδα ως ένα πολύ χρήσιμο ερευνητικά τεκμηριωμένο εργαλείο για την αξιολόγηση της προσοχής σε άτομα με αυτισμό αλλά και την κατάρτιση παρεμβάσεων με σκοπό τη βελτίωση αυτής.

ΜΙΑ ΚΟΝΣΤΡΟΥΞΙΟΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.

ΧΥΔΙΡΟΓΛΟΥ Λ¹, ΚΑΝΔΥΛΑΚΗ Α¹

ΙΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ/ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΜΙΑ ΚΟΝΣΤΡΟΥΞΙΟΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.

Εισαγωγή: Ο λόγος του αυτισμού μέσα από μια κονστρουξιονιστική προσέγγιση σκιαγραφείται ανάμεσα στην πολιτισμικά κυρίαρχη μεταφορά του αυτισμού ως «ασθένεια» και την αναδυόμενη «αντί-αφήγηση» αυτής, ως «διαφορά». Στο πλαίσιο αυτό έχουν αναπτυχθεί επιπλέον μεταφορές που αναπαριστούν τον αυτισμό διαχρονικά διαμορφώνοντας την κοινή γνώμη και τις πολιτικές, θεσμικές και εκπαιδευτικές πρακτικές.

Σκοπός: Η παρούσα εισήγηση αποτελεί μέρος μιας εκτενέστερης μελέτης για τη βιογραφική πορεία γονέων αυτιστικών παιδιών. Σκοπός της πρώτον, είναι η παρουσίαση των επικρατέστερων μεταφορών για τον αυτισμό και τη γονεϊκότητα και δεύτερον, η ανάδειξη τους στις αφηγήσεις των γονέων. Η μελέτη επικεντρώνεται στις προκλήσεις που γεννούνται για τη σχολική κοινωνική εργασία

Μεθοδολογία: Η έρευνα αντλεί από την ποιοτική μεθοδολογία και χρησιμοποιεί τη βιογραφική αφηγηματική συνέντευξη με δέκα γονείς αυτιστικών παιδιών που αφηγούνται το «διαγνωστικό ταξίδι». Η ανάδειξη του προσωπικού νοήματος της αφήγησης επιτυγχάνεται μέσα από την ανάλυση δεδομένων υπό το πρίσμα της αφηγηματικής προσέγγισης.

Αποτελέσματα: Αναδεικνύονται μεταφορές που αντικατοπτρίζουν τη νοηματοδότηση για τον αυτισμό και τη γονεϊκότητα μέσα από το προσωπικό βίωμα των μετεχόντων, τις μεταβαλλόμενες στάσεις απέναντι στον αυτισμό και τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους, οι γονείς προσπάθησαν να τον κατανοήσουν και να τον εξηγήσουν.

Συζήτηση: Οι μεταφορές παρότι ενίοτε επιβάλλουν στιγματιστικά ηθικά πλαίσια, δύνανται επίσης να αποτελέσουν και ένα χρήσιμο εργαλείο για τη σχολική κοινωνική εργασία και τη συμβουλευτική γονέων. Η χρήση των μεταφορών από τους γονείς αποτελεί μια πρόκληση για τους επαγγελματίες που συνεργάζονται μαζί τους σε ένα πλαίσιο συμβουλευτικής υποστήριξης. Από μια αφηγηματική οπτική, μέσω της γλώσσας και των ιστοριών δομείται η κατανόηση του κόσμου. Η αποδοχή της μεταφοράς ως γνήσιας μορφής εμπειρίας και επικοινωνίας των ανθρώπων, θα μπορούσε να προσφέρει ένα μέσο για την καλύτερη κατανόηση των εμπειριών των γονέων.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ (ΕΙΔΙΚΟ/ΤΥΠΙΚΟ) ΣΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ)

ΜΠΑΡΔΟΥ Κ.-Τ., ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ Μ.
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Οι μαθητές/τριες με ΔΑΦ (Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος) καθίστανται πιο συχνά αποδέκτες/τριες συμπεριφορών εκφοβισμού. Και αυτό οφείλεται τόσο στις δυσκολίες που παρουσιάζουν σε επίπεδο κοινωνικής επικοινωνίας όσο και στη δυσκολία διαχείρισης των συναισθημάτων τους. Επιπροσθέτως, η δυσκολία αποκρυπτογράφησης της μη λεκτικής συμπεριφοράς των συνομηλίκων τους, η μη ανεπτυγμένη τους ικανότητα να αντιλαμβάνονται την μεταφορική χρήση της γλώσσας, καθώς και η στερεοτυπική συμπεριφορά τους μπορούν να τους καταστήσουν ακόμα πιο ευάλωτους σε φαινόμενα σχολικού εκφοβισμού. Η επιλογή του σχολικού πλαισίου, φαίνεται να διαδραματίζει επίσης, έναν κρίσιμο ρόλο στην πιθανή θυματοποίηση του παιδιού που βρίσκεται στο φάσμα. Σε σύγκριση με τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης, τα παιδιά με αυτισμό, που φοιτούν σε γενικό σχολικό πλαίσιο και έρχονται καθημερινά σε επαφή με παιδιά τυπικής ανάπτυξης, εκφοβίζονται σε ένα μεγαλύτερο ποσοστό. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των εμπειριών μαθητών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) και των γονιών τους, αναφορικά με την ύπαρξη φαινομένων σχολικού εκφοβισμού σε σχέση με τον τύπο σχολείο στο οποίο φοιτούν (γενικό/ειδικό). Για τη επίτευξη του σκοπού της έρευνάς μας χρησιμοποιήθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις μέσω skype έξι (6) γονέων και των παιδιών τους από διάφορες περιοχές της Ελλάδας, τα οποία είχαν διαγνωσθεί με ΔΑΦ. Οι ηλικίες των παιδιών κυμαίνονταν από δεκατριών (13) έως δεκατεσσάρων (14) ετών και τέσσερα (4) παιδιά φοιτούσαν σε ειδικό και δύο (2) παιδιά φοιτούσαν σε γενικό σχολείο. Η ανάλυση των συνεντεύξεων έγινε με τη χρήση θεματικής ανάλυσης από την οποία προέκυψαν 3 βασικά θέματα: 1) Ο ρόλος του εκπαιδευτικού πλαισίου, 2) ο βαθμός ικανοποίησης από το σχολικό πλαίσιο 3) η δυσκολία σύναψης φιλικών σχέσεων. Τα τρία αυτά θέματα αντιπροσωπεύουν τους καθοριστικούς παράγοντες που σύμφωνα με τα βιώματα των γονέων και των παιδιών τους μπορεί να οδηγήσουν σε φαινόμενα σχολικού εκφοβισμού. Μέσα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων διαφάνηκε η επίδραση που έχει η ύπαρξη ενός ασφαλούς και προστατευτικού πλαισίου στη μείωση του σχολικού εκφοβισμού σε παιδιά με ΔΑΦ. Τα αποτελέσματα αυτά μπορούν να βοηθήσουν στη χάραξη πολιτικών και προγραμμάτων παρέμβασης για την αντιμετώπιση του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού σε μαθητές/τριες με ΔΑΦ.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: “ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΙΤΙΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ”

ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Α¹, ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Μ²

1ΕΤΑΙΡΙΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ & ΕΦΗΒΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ - ΕΨΥΠΕΑ, 2ΣΣΜΕΑΕ

Εισαγωγή: Οι Δυσκολίες Σίτισης (ΔΣ) και οι διαταρακτικές συμπεριφορές παιδιών με ΔΑΦ κατά τα γεύματα αποτελούν πηγή προβληματισμού και ανησυχίας των γονέων, καθώς επηρεάζουν την καθημερινή λειτουργία των οικογενειών τους. Δεδομένου ότι η οικογένεια αποτελεί το πρώτο κοινωνικό περιβάλλον μάθησης, κρίνεται απαραίτητο να προωθεί κατάλληλα πρότυπα υγιεινής διατροφής και κοινωνικά αποδεκτών συμπεριφορών κατά τη διάρκεια των γευμάτων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διαρκούς εκπαίδευσης από καταρτισμένους ειδικούς.

Σκοπός: Η παρουσίαση του συμβουλευτικού-εκπαιδευτικού προγράμματος “Ανακαλύπτοντας τις ΔΣ παιδιών με ΔΑΦ”, για γονείς.

Μεθοδολογία: Το πρόγραμμα δημιουργήθηκε στα πλαίσια της διαρκούς υποστήριξης και εκπαίδευσης γονέων παιδιών με ΔΑΦ και αφορά την τριτοβάθμια πρόληψη. Υλοποιήθηκε το διάστημα Ιανουάριος – Μάρτιος 2023, σε έξι συναντήσεις (τρεις για κάθε ομάδα γονέων) διάρκειας δύομισι ώρες/συνάντηση, μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας. Σκοπός του η παροχή θεωρητικών γνώσεων για τις ΔΣ των παιδιών και στρατηγικών προσεγγίσεων για τον κατάλληλο χειρισμό των οικογενειακών γευμάτων.

Συμμετέχοντες: Γονείς 20 παιδιών με ΔΑΦ, που πληρούσαν τα κριτήρια του DSM-V, δέχονταν θεραπευτική παρέμβαση στο Κέντρο Ημέρας και εμφάνιζαν ΔΣ όπως αυτές εκτιμήθηκαν από τα ερωτηματολόγια BAMBΙ, CEBI και CFFQ. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης χορηγήθηκε ερωτηματολόγιο σχεδιασμένο να διερευνήσει τις στάσεις και τις γνώσεις αναφορικά με τις ΔΣ των παιδιών και τις προσδοκίες από την εκπαίδευση που λάμβαναν.

Αποτελέσματα: Το 87% των συμμετεχόντων δεν είχε προηγούμενη γνώση για τις ΔΣ. Το 70% ανέφεραν ότι οι ΔΣ των παιδιών τους επηρεάζουν σε μέτριο βαθμό την καθημερινότητά τους. Επίσης αισθάνονταν άγχος (80%) και θλίψη (16,4%) για τις παρούσες ΔΣ και τέλος αισιοδοξούσαν (27,2%) ότι αυτές θα μειωθούν μετά την εκπαίδευση. Είναι αξιοσημείωτο ότι 93% των γονέων δήλωσαν ότι βοηθήθηκαν από τη συγκεκριμένη εκπαίδευση.

Συμπεράσματα: Οι γονείς κατάφεραν να ερμηνεύσουν τις δυσκολίες και τις συμπεριφορές των παιδιών τους και να υιοθετήσουν νέες στάσεις και προσεγγίσεις με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη υγιούς σχέσης των παιδιών με το φαγητό.

ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΑΦ ΧΑΜΗΛΗΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19

ΚΟΥΡΑΣΤΗ Π¹

ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ

Εισαγωγή: Το ξαφνικό ξέσπασμα της πανδημίας covid-19 στις αρχές του 2020 είχε ως αποτέλεσμα την παύση των διαζώσης προγραμμάτων του Κέντρου Ημέρας εφήβων και νεαρών ενηλίκων με ΔΑΦ χαμηλής και μέσης λειτουργικότητας για ένα διάστημα 2 περίπου μηνών. Το διάστημα αυτό η θεραπευτική ομάδα του Κ.Η. διεξήγαγε διαδικτυακές συνεδρίες σε εβδομαδιαία βάση. Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων παρουσιάζει σοβαρά ελλείμματα στις δεξιότητες κοινωνικής επικοινωνίας και πολύ μικρή εξοικείωση με την τεχνολογία και την αυτόνομη χρήση της.

Σκοπός: Σκοπός της εργασίας είναι να αξιολογήσουμε αναδρομικά τη χρήση και την επίδραση των διαδικτυακών συνεδριών στους εξυπηρετούμενους και τις οικογένειες τους κατά τη διάρκεια της περιόδου καραντίνας αλλά κυρίως κατά την επιστροφή τους στο καθημερινό πρόγραμμα του Κ.Η.

Μεθοδολογία: Μελετήσαμε τη συχνότητα, τη διάρκεια και το είδος των συνεδριών για το διάστημα της καραντίνας και τα συσχετίσαμε με τυχόν δυσκολίες προσαρμογής που εμφάνισαν οι εξυπηρετούμενοι μας κατά την επάνοδο τους στο καθημερινό πρόγραμμα του Κ.Η.

Αποτελέσματα: Διαδικτυακές συνεδρίες σε συστηματική βάση υλοποιήθηκαν για 7 (46,6%) εξυπηρετούμενους για ένα διάστημα 2 μηνών. Η συχνότητα των συνεδριών καθορίστηκε στις 2 ή 3 φορές την εβδομάδα και είχε μέση διάρκεια 30 λεπτά. Το περιεχόμενο των συνεδριών αφορούσε δεξιότητες καθημερινής ζωής και δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και αλληλεπίδρασης. Στις συνεδρίες συμμετείχαν και οι γονείς/φροντιστές, οι οποίοι επικοινωνούσαν διαδικτυακά με τους θεραπευτές. Οι εξυπηρετούμενοι που παρακολουθούσαν εξ' αποστάσεως συνεδρίες σε συστηματική βάση κατά τη διάρκεια της καραντίνας εμφάνισαν λιγότερες δυσκολίες στην προσαρμογή τους όταν επέστρεψαν στο καθημερινό πρόγραμμα του Κ.Η σε σύγκριση με αυτούς που δεν συμμετείχαν συστηματικά στο πρόγραμμα.

Συζήτηση: Η συμβολή των εξ' αποστάσεως συνεδριών στην ομαλή επάνοδο των εξυπηρετούμενων στην καθημερινότητα του Κ.Η. αναδεικνύει τον σημαντικό ρόλο που μπορεί να παίξει η τεχνολογία στην διατήρηση της θεραπευτικής σχέσης σε αντίξοες συνθήκες ακόμα και για άτομα που παρουσιάζουν ελλείμματα στη λεκτική επικοινωνία αλλά και στην αυτόνομη χρήση της τεχνολογίας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: Η ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΓΟΝΕΙΣ

ΧΕΛΑΣ Ε¹, ΚΟΝΔΡΑΣ Ν¹, ΣΑΣΜΑΤΖΟΓΛΟΥ Η¹, ΚΑΛΟΥΔΗ Β¹
 ΊΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Στη παρούσα τράπεζα δύναται να γίνει πιο κατανοητή η σημασία της κοινωνικότητας στο τομέα της επικοινωνίας και της χρήσης της γλώσσας στο φάσμα των αναπτυξιακών διαταραχών.

Η επικοινωνιακή χρήση της γλώσσας με πραγματολογικό υπόβαθρο είναι η από τα σημαντικότερα ορόσημα στην ανάπτυξη των παιδιών καθώς και η εξέλιξη αυτής καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής αποτελεί σημαντικό πυρήνα για τις γνωσιακές και εκπαιδευτικές δεξιότητες.

Στη τράπεζα με τίτλο, «Κοινωνική Επικοινωνία: Η κατανόηση και η αντιμετώπιση από ειδικούς και γονείς», παρουσιάζονται αποτελέσματα και αναλύσεις για τη καλύτερη κατανόηση της κοινωνικής επικοινωνίας και τη χρήση θεραπευτικών παρεμβάσεων για την εξέλιξή της.

Στις ομιλίες της τράπεζας παρουσιάζεται η χρήση αξιολογητικών εργαλείων, θεραπευτικών παρεμβάσεων και ο ρόλος του θεραπευτή και του γονέα στη παρέμβαση. Η χρήση αξιολογητικού εργαλείου στοχεύει στη πιο ολοκληρωμένη παρουσίαση κοινωνικών δεξιοτήτων και αδυναμιών στους γονείς καθώς και στην ιεράρχηση των αναγκών των παιδιών από τους θεραπευτές θέτοντας τη κοινωνικότητα στο επίκεντρο. Οι δυσκολίες στην κοινωνική επικοινωνία απαιτούν θεραπευτικές παρεμβάσεις με νατουραλιστική φιλοσοφία που συνάδει με την τυπική εξέλιξη και η χρήση αυτών από θεραπευτές αναλύεται στη θεματική τράπεζα. Τέλος η σημαντικότητα της εμπλοκής του γονέα, με την κατάλληλη ψυχοεκπαίδευση δίνει πολύ πιο σημαντικά και στις περισσότερες περιπτώσεις πιο άμεσα αποτελέσματα.

Όλα τα παραπάνω συζητούνται στη τράπεζα μέσα από ερευνητικά δεδομένα και βιβλιογραφικές αναφορές.

Έκθεση Σκοπιμότητας

Με τις παρούσες συνθήκες ατομικών συνεδριών θεραπείας στις αναπτυξιακές διαταραχές η ανάγκη καλύτερης επικοινωνίας μεταξύ ειδικών και γονέων κρίνεται απαραίτητη. Επιπλέον η καλύτερη ενημέρωση των γονέων αναφορικά με την σημασία των δυσκολιών, την ιεράρχηση αυτών και την καλύτερη δική τους συμμετοχή στην θεραπευτική παρέμβαση είναι αναγκαία. Στη παρούσα τράπεζα αναλύονται όλα τα παραπάνω θέματα παρουσιάζοντας με την σειρά τη σημασία της αξιολόγησης και της σωστής ενημέρωσης, κατόπιν της αρτιότερης θεραπευτικής παρέμβασης βασισμένη στην τυπική ανάπτυξη με τη συνδυαστική ψυχοεκπαίδευση των γονέων για την καλύτερη καθημερινή συνύπαρξη μέσα στην οικογένεια και με το άτομο με τις κοινωνικές δυσκολίες.

130 | 1

ΤΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (ΑΠΚΕ) Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ _ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η αξιολόγηση της κοινωνικής επικοινωνίας είναι από τις πιο προκλητικές διεργασίες για τους ειδικούς λόγω της πληθώρας πληροφοριών που πρέπει να συλλεχθούν και να αναλυθούν αλλά και για τους γονείς λόγω της δυσκολίας κατανόησης των κοινωνικών ελλειμμάτων ή της χρήσης της γλώσσας χωρίς κοινωνική βάση.

ΣΚΟΠΟΣ: Παρουσιάζεται η χρήση του Αναπτυξιακού Προφίλ Κοινωνικής Επικοινωνίας (ΑΠΚΕ)

ως αξιολογητικό εργαλείο. Το ΑΠΚΕ είναι ένα εργαλείο συλλογής αξιολογητικών δεδομένων που βοηθά στην καλύτερη επικοινωνία μεταξύ ειδικού και γονέα, βοηθώντας στην καλύτερη αντίληψη των δυσκολιών του παιδιού με διαταραχή κοινωνικής επικοινωνίας.

Η συμπλήρωση του ΑΠΚΕ γίνεται με τη χρήση ερωτηματολογίων ειδικά σχεδιασμένων αλλά και με τη συλλογή δεδομένων από σταθμισμένα εργαλεία δημιουργώντας ένα προφίλ των δυσκολιών του ατόμου μέσα από την απάντηση ερωτήσεων βασισμένων στην τυπική αναπτυξιακή πορεία.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Το ΑΠΚΕ μέσα από τη διαδικτυακή εφαρμογή που υπάρχει έχει τη δυνατότητα να συγκρίνει τα αποτελέσματα των προφίλ των παιδιών σε διαφορετικές χρονικές στιγμές και αναλόγως με την χρονολογική ηλικία. Η χρήση αυτή καθώς και η σύγκριση με τον τυπικό πληθυσμό χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία και σύγκριση των προφίλ των αξιολογήσεων.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Το ΑΠΚΕ χορηγήθηκε σε 15 παιδιά με δυσκολίες κοινωνικής επικοινωνίας, με επιβεβαιωμένη διάγνωση πριν και μετά τη παρέμβαση με τη χρήση νατουραλιστικών παρεμβάσεων. Δημιουργήθηκε το προφίλ κάθε παιδιού πριν την έναρξη της παρέμβασης και ύστερα από το πέρας 20 συνεδριών. Τα προφίλ των παιδιών και στις δύο συλλογές των αξιολογητικών δεδομένων συμπληρώθηκαν με την παρουσία και κοινή απόφαση των γονέων.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Από τα αποτελέσματα φάνηκε η δυνατότητα εύρεσης κοινωνικών διαφορών κυρίως στους πυρηνικούς τομείς του ΑΠΚΕ. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται και αναλύονται βάση των προφίλ των παιδιών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Γονείς, Κοινωνική Επικοινωνία, Κοινωνικές δεξιότητες, Αξιολόγηση, Αναπτυξιακό Προφίλ Κοινωνικής Επικοινωνίας

130 | 2

ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΥΣ

Καθώς η συνειδητοποίηση και η κατανόηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αυτισμό στην κοινωνική επικοινωνία έχει αυξηθεί σημαντικά, έχουν αναδυθεί νατουραλιστικές προσεγγίσεις με ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα. Μία από αυτές που έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον είναι η Εντατική Αλληλεπίδραση (ΕΑ). Ωστόσο, δεν έχει αναγνωριστεί ακόμα ως επιστημονικά τεκμηριωμένη πρακτική.

Η παρούσα μετά-ανάλυση σκοπεύει να εκτιμήσει την αποτελεσματικότητα της ΕΑ ως προς τις δεξιότητες κοινωνικής επικοινωνίας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αυτισμό, καθώς και την επίδραση της προσέγγισης στους ειδικούς.

Η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε μέσω βάσεων δεδομένων χρησιμοποιώντας ως λέξεις-κλειδιά, εντατική αλληλεπίδραση, και συνώνυμα των εννοιών αυτισμός και παρέμβαση. Στη μελέτη συμπεριλήφθηκαν 16 άρθρα που εξυπηρετούν τους ερευνητικούς σκοπούς. Ερευνητικές μελέτες που δεν είχαν ως δείγμα άτομα με αυτισμό αποκλείστηκαν, όπως επίσης και μελέτες που δεν είχαν δημοσιευθεί σε ακαδημαϊκά περιοδικά.

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι συμμετέχοντες αύξησαν την επιθυμία τους για κοινωνική αλληλεπίδραση αναπτύσσοντας σημαντικά τις θεμελιώδεις αρχές της επικοινωνίας, μείωσαν τις στερεοτυπικές συμπεριφορές, ενώ κάποιες μελέτες ανέφεραν μείωση του επιπέδου άγχους μετά την έναρξη της παρέμβασης. Περαιτέρω αλλαγές ήταν πως οι συμμετέχοντες αύξησαν τη συχνότητα που χαμογελούσαν, το συναισθηματικό τους σθένος, απέκτησαν καλύτερη αίσθηση του εαυτού τους και την αίσθηση πως μπορούν να επηρεάσουν το περιβάλλον τους. Η επίδραση της προσέγγισης στους ειδικούς ήταν ικανοποιητικά θετική με την πλειοψηφία να απολαμβάνει την εφαρμογή της και να παρατηρεί την αποτελεσματικότητά της. Ωστόσο, υπήρχαν ειδικοί που δεν ένιωσαν άνετα κατά την εφαρμογή και είχαν ανησυχίες ως προς τη σωματική εγγύτητα με τους συμμετέχοντες.

Τα ευρήματα έδειξαν πως η ΕΑ είναι μία αποτελεσματική προσέγγιση με θετική επίδραση σε

όσους εμπλέκονται. Ωστόσο, η μεθοδολογία των ερευνών ποικίλλει και η ποιότητά τους είναι αμφισβητήσιμη. Φαίνεται πως το πλήρες αντίκτυπο της είναι δύσκολο να αποτυπωθεί εντός των αυστηρών παραμέτρων της τρέχουσας εμπειρικής μεθοδολογίας της έρευνας λόγω της φύσης της.

Λέξεις-κλειδιά

Αυτισμός, Εντατική Αλληλεπίδραση, Παρέμβαση, Μετά-Ανάλυση, Κοινωνική Επικοινωνία

130 | 3

Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η Διαταραχή του Αυτιστικού Φάσματος συχνά αποτελεί μια δυσνόητη κατάσταση για τους γονείς. Το γεγονός ότι η συμπτωματολογία μπορεί να ποικίλει, τους οδηγεί συχνά σε άγχος και αδυναμία να αλληλεπιδράσουν με τα παιδιά τους.

ΣΚΟΠΟΣ: Στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια να διερευνηθεί η αποτελεσματικότητα ενός ψυχοεκπαιδευτικού προγράμματος στην εντατική αλληλεπίδραση σχετικά με τη βελτίωση της κατανόησης των γονέων για την κοινωνική επικοινωνία, αλλά και την ικανότητα τους να αλληλεπιδράσουν με τα παιδιά τους χρησιμοποιώντας την προσέγγιση της Εντατικής Αλληλεπίδρασης.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Για να διερευνηθούν οι τομείς αντίληψης της κοινωνικής επικοινωνίας χορηγήθηκε το ερωτηματολόγιο «Αναπτυξιακό προφίλ Κοινωνικής Επικοινωνίας Α.Π.Κ.Ε». Επίσης, δόθηκαν ειδικά σχεδιασμένα ερωτηματολόγια που ελέγχουν την ικανότητα των γονέων να αντιλαμβάνονται τις αρχές της Εντατικής Αλληλεπίδρασης, αλλά και τις τεχνικές με τις οποίες μπορούν να παρέμβουν οι γονείς.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Η Πειραματική ομάδα αποτελείται από 10 γονείς παιδιών στο Φάσμα του αυτισμού, με επιβεβαιωμένη διάγνωση. Σε αυτή την ομάδα εφαρμόστηκε το πρόγραμμα Ψυχοεκπαίδευσης, το οποίο πραγματοποιήθηκε σε 6 συναντήσεις βιωματικού χαρακτήρα. Η ομάδα ελέγχου ήταν 10 γονείς παιδιών στο Φάσμα του Αυτισμού, οι οποίοι δεν παρακολούθησαν το πρόγραμμα Ψυχοεκπαίδευσης. Οι γονείς και από τις δύο ομάδες κλήθηκαν να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ: Από την προκαταρκτική ανάλυση των δεδομένων διαπιστώνεται πως κατά την έναρξη του προγράμματος ψυχοεκπαίδευσης υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφορά και στις δύο ομάδες ως προς την εκτίμηση των δεξιοτήτων των παιδιών από το ερωτηματολόγιο ΑΠΚΕ συγκριτικά με τους θεραπευτές. Στη λήξη του προγράμματος παρατηρείται στατιστικά σημαντική συσχέτιση των απόψεων της ερευνητικής ομάδας σε σχέση με τους θεραπευτές, έναντι της ομάδας ελέγχου. Επιπλέον διαπιστώνεται ότι η ερευνητική ομάδα κατά τη λήξη του προγράμματος ψυχοεκπαίδευσης, κατανόησε τις αρχές της εντατικής αλληλεπίδρασης συγκριτικά με την ομάδα ελέγχου, στην οποία δε παρατηρήθηκε διαφορά στις απαντήσεις πριν και μετά το πρόγραμμα. Τέλος, στατιστικά σημαντική διαφορά εντοπίζεται στην ικανότητα των γονέων της ερευνητικής ομάδας, να παίζουν και να κατανοούν τη συμπεριφορά των παιδιών τους, εφαρμόζοντας Εντατική Αλληλεπίδραση.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Αυτισμός, Ψυχοεκπαίδευση, Γονείς, Εντατική Αλληλεπίδραση, Κοινωνική Επικοινωνία, Κοινωνικές δεξιότητες

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ ΜΕΣΩ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες, παρατηρείται αυξανόμενο ενδιαφέρον προς τις θεραπευτικές παρεμβάσεις στον αυτισμό οι οποίες στοχεύουν στην ενίσχυση της κοινωνικής επικοινωνίας μέσω της εκπαίδευσης γονέων κι εφαρμογής των θεραπευτικών προγραμμάτων από τους γονείς.

Σκοπός της παρούσας μετά-ανάλυσης είναι να διερευνήσει την αποτελεσματικότητα των θεραπευτικών προγραμμάτων τα οποία εφαρμόζονται από εκπαιδευμένους γονείς (ΘΠΓ) εκτός του κλινικού πλαισίου, ως προς την κοινωνική επικοινωνία. Επίσης, να εκτιμήσει παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα αυτών.

Η αναζήτηση στη βάση δεδομένων πραγματοποιήθηκε με συνδυασμούς των όρων (και συνωνύμων) «αυτισμός», «κοινωνική επικοινωνία» και «παρέμβαση μέσω γονέων». Τα κριτήρια συμπερίληψης των 21 άρθρων ήταν να αφορούν σε παιδικό πληθυσμό, έως και σχολικής ηλικίας, με διάγνωση ΔΑΦ, να έχουν δημοσιευθεί σε ακαδημαϊκά περιοδικά από το 2000 έως και σήμερα, στην αγγλική γλώσσα και να μελετούν την εφαρμογή κι αποτελεσματικότητα μεθόδων θεραπευτικής παρέμβασης οι οποίες εφαρμόζονται από γονείς (αποκλειστικά ή παράλληλα με άλλες άμεσες θεραπείες που λάμβαναν τα παιδιά από ειδικούς).

Τα αποτελέσματα έδειξαν βελτίωση στην κοινωνική επικοινωνία, τη γλώσσα, τη σοβαρότητα των συμπτωμάτων, την κοινωνικότητα, την γνωστικότητα, καθώς και εδραίωση και γενίκευση των κερτημένων της θεραπείας. Επίσης, παρατηρήθηκε βελτίωση στην ψυχοσυναισθηματική κατάσταση των γονιών και την ποιότητα της αλληλεπίδραση παιδιού – γονέα, στοιχεία που συνετέλεσαν στην ενίσχυση της συνολικότερης λειτουργικότητας του οικογενειακού συστήματος.

Αν και η θετική επιρροή των ΘΠΓ ως προς την κοινωνική επικοινωνία και τη συνοχή της οικογένειας αποτέλεσε κοινό εύρημα των μελετών, ωστόσο η έκταση της επιρροής τους εκτιμήθηκε από σημαντική έως και περιορισμένη, κυρίως λόγω μεθοδολογικών περιορισμών και της μεγάλης ετερογένειας του μελετώμενου πληθυσμού. Συζητούνται παράμετροι οι οποίες φαίνεται να επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των ΘΠΓ, όπως, η φύση της θεραπείας στην οποία εκπαιδεύονται οι γονείς, οι δεξιότητες κοινωνικής επικοινωνίας στις οποίες στοχεύει η παρέμβαση, η δομή κι εντατικότητα του θεραπευτικού μοντέλου, παράμετροι που αφορούν στους ίδιους τους γονείς (κοινωνικοοικονομική και ψυχοσυναισθηματική κατάσταση, ιδιοσυγκρασία, ακρίβεια κλπ).

Κυριακή 09:30 11:00

Προγράμματα παρέμβασης

Συντονίστρια: **ΚΟΣΥΒΑΚΗ Λ.**

032. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΦΗΒΩΝ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ **ΒΙΤΑΝΙΔΗ Α., ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Ε.**

093. ΓΟΝΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΩΣ ΣΥΝΘΕΡΑΠΕΥΤΕΣ: Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ **ΦΛΩΡΟΥ Ε., ΠΑΛΑΙΟΔΗΜΟΥ Ε., ΣΑΚΕΛΛΑΡΗ Μ., ΚΟΥΜΑΝΙΩΤΗ Ε., ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Α., ΠΑΠΑΔΑΚΗ Ε., ΤΡΟΥΠΟΥ Α., ΚΟΛΟΣΙΩΝΗ Δ., ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α., ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Μ., ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Α., ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ Α.**

061. Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ **ΤΣΙΡΙΓΩΤΗ Α., ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ Μ.**

027. Η ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΚΛΙΝΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ-ΦΡΟΝΤΙΣΤΕΣ ΟΠΩΣ ΜΕΤΡΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ADOS-2 AND VINELAND: ΕΝΑ ΔΕΙΓΜΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ RARE- ID, ΤΗΣ 1ΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ ΓΕΝΕΤΙΚΩΝ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΩΝ- ΦΑΙΝΟΤΥΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ (ΔΑΦ) **ΜΠΟΥΡΙΚΑΣ Λ., ΣΓΟΥΡΟΜΑΛΛΗ Μ., ΣΚΑΛΟΥΜΠΑΚΑΣ ΧΡ.**

041. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΔΕΞΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗ ΦΥΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ **ΚΕΛΛΑΡΑΚΗ Δ., ΚΟΥΡΤΕΣΗΣ Θ., ΜΑΝΙΑΔΑΚΗ Κ., ΚΑΜΠΑΣ Α.**

036. ΑΠΟ ΜΟΝΑΔΑ ΣΕ ΟΜΑΔΑ: Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ SHERBORNE DEVELOPMENTAL MOVEMENT (SDM) ΣΕ ΟΜΑΔΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΕ ΧΑΜΗΛΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ **ΣΟΥΡΛΑΝΤΖΗ Π., ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Γ.**

Στοματική Υγεία στα άτομα με ΔΑΦ

Συντονιστές: **ΣΟΦΙΑΝΟΥ Α. | ΑΓΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Α**

ΑΓΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Α., ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Τ., ΙΑΤΡΟΥ Γ., ΓΡΙΜΠΑΒΙΩΤΗΣ Α., ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ Ν.

070. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΑΦ

070. ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΣΤΟ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΕΙΟ

070. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΓΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ: ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

070. ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ, ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

070. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΤΟΜΕΑΚΗΣ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ: “ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ”

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΦΗΒΩΝ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

ΒΙΤΑΝΙΔΗ Α, ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Ε
ΙΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΦΗΒΩΝ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

Το θέατρο από την αρχαιότητα είναι σπουδή της ζωής. Με την αναπαράσταση μυθικών και φανταστικών γεγονότων διερευνάται η πραγματικότητα. Η σεξουαλικότητα, αναπτυξιακό ορόσημο για όλους, κατέχει σημαντικό ρόλο στη συνολική αυτογνωσία και την ποιότητα ζωής. Μύθοι σχετικά με τη σεξουαλικότητα στα άτομα με ΔΑΦ εξακολουθούν να υφίστανται, όπως περιορισμένο ενδιαφέρον για τη σεξουαλικότητα ή είναι υπερσεξουαλικά, ή είναι αποκλειστικά ετεροφυλόφιλοι. Οι σύγχρονες έρευνες επιβεβαιώνουν τη θετική επίδραση του θεάτρου στην εκπαίδευση.

Η παρούσα εργασία εξετάζει το θέατρο σαν εργαλείο που υποκαθιστά τη δυσκολία νοητικών αναπαραστάσεων και χρησιμοποιεί τρόπους διόρθωσης και επαναπροσδιορισμού. Η προσπάθεια αυτή αναδεικνύει ότι οι αρχές και το περιεχόμενό του θεατρικού παιχνιδιού είναι κατάλληλα για εφήβους και νέους στο Φάσμα του Αυτισμού, προσφέροντας ένα διασκεδαστικό μέσο καλλιέργειας των κοινωνικών δεξιοτήτων.

Με την χρήση θεατροπαιδαγωγικών τεχνικών, στηριζόμενοι στα οφέλη της Ομάδας Κοινωνικών Δεξιοτήτων εφήβων σε σταθερή δομή, διεξάγουμε ομαδικές εβδομαδιαίες συναντήσεις 36 που ακολουθούν τις θεματικές ενότητες του PSR- Εφηβεία, τη Σεξουαλική ευεξία και τις Σχέσεις. Την μικτή ομάδα αποτελούν 5 έφηβοι και νέοι ενήλικες στο Φάσμα του Αυτισμού, με αποκλεισμό τη βαριά νοητική υστέρηση. Το θέατρο ως στρατηγική παρέμβασης αναπαριστά καταστάσεις που αφορούν την εφηβεία και τις αλλαγές που επέρχονται σε αυτήν, δραματοποιούν τη Φροντίδα και Έκθεση του σώματος, θέτει θέματα για το σεξ, τη νομοθεσία, το φύλο, τα δικαιώματα. Η συλλογή των δεδομένων προκύπτει από ημι-δομημένες συνεντεύξεις και χρήση ερωτηματολογίων αυτοσυμπλήρωσης.

Αναδεικνύονται τα οφέλη της εμπλοκής του θεάτρου ως κίνητρο για αναπαραστάσεις. Με την αποτίμηση της εργασίας, επιδιώκουμε εμπλουτισμό της εμπειρικής έρευνάς μας. Οι συμμετέχοντες αδημονούν για τις συναντήσεις και δημιουργούν σενάρια για την προσέγγιση θεμάτων που τους απασχολούν. Σε ρόλους, ελεύθεροι εκφράζονται και κάνουν διορθωτικές αλλαγές στις κοινωνικές αναπαραστάσεις.

Το θέατρο εμπλέκει τους εφήβους στο Φάσμα του Αυτισμού σε διαδικασία μάθησης. Οι εναλλαγές ρόλων δύνανται να τους προετοιμάσουν για μελλοντικές αλλαγές ρουτίνας και αντιμετώπισουν κοινωνικές προκλήσεις.

ΓΟΝΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΩΣ ΣΥΝΘΕΡΑΠΕΥΤΕΣ: Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ

ΦΛΩΡΟΥ ΕΙΡ.¹, ΠΑΛΑΙΟΔΗΜΟΥ Ε.¹, ΣΑΚΕΛΛΑΡΗ Μ.¹, ΚΟΥΜΑΝΙΩΤΗ Ε.¹, ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΥ Α.¹, ΠΑΠΑΔΑΚΗ Ε.¹, ΤΡΟΥΠΟΥ Α.¹, ΚΟΛΟΣΙΩΝΗ Δ.³, ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α.¹, ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ Μ.², ΓΥΦΤΟΓΙΑΝΝΗ ΑΙΚ.¹, ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ Α.¹

1ΕΤΑΙΡΙΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ-ΕΨΥΠΕΑ 2ΕΕΠ ΣΜΕΑΕ 3ΔΔΕ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ ΕΕΕΕΚ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ

Εισαγωγή: Μελέτες αξιολόγησης της στάσης των γονιών προς τα παιδιά τους με ΔΑΦ και της συνεργασίας τους με τους θεραπευτές πρώιμης παρέμβασης, είναι ελάχιστες, τόσο στην ελληνική όσο και στην ξένη βιβλιογραφία.

Σκοπός: Σκοπός της έρευνας ήταν η αξιολόγηση από τους θεραπευτές της στάσης των γονέων προς τα παιδιά τους, το επίπεδο συνεργασίας με τους θεραπευτές και η σύγκριση των παραμέτρων αυτών με τα αποτελέσματα της θεραπείας.

Μέθοδος: Στην έρευνα συμμετείχαν 178 γονείς 89 παιδιών (72 αγόρια) με ΔΑΦ που δέχθηκαν εντατική πρώιμη παρέμβαση σε Κέντρο Ημέρας για Αναπτυξιακές Διαταραχές. Η διεπιστημονική ομάδα συμπλήρωσε ερωτηματολόγια ξεχωριστά για τη μητέρα και τον πατέρα. Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε από όλη την ομάδα σε καθορισμένες ώρες μία φορά την εβδομάδα. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης οι δοκιμασίες CARS, RAVEN, VINELAND των 89 παιδιών (μέσος όρος ηλικίας 40 μηνών ή 3,33 ετών).

Αποτελέσματα: Οι γονείς των παιδιών με ΔΑΦ αντιμετώπιζαν αρκετές δυσκολίες στη διαχείριση του ρόλου τους στην καθημερινότητα. Οι πατέρες είχαν δυσκολίες στην κατανόηση των προβλημάτων του παιδιού τους και μη ρεαλιστικές προσδοκίες. Η στάση των μητέρων προς το παιδί τους και η συνεργασία με τους θεραπευτές ήταν πιο εποικοδομητική σε σύγκριση με εκείνη των πατέρων. Οι μητέρες είχαν δυσκολία κυρίως στη διαχείριση της συμπεριφοράς του παιδιού καθώς επίσης και στη σίτιση.

Συζήτηση: Η εμπλοκή των γονέων στο θεραπευτικό πρόγραμμα των παιδιών τους κρίνεται απαραίτητη στο πλαίσιο της πρώιμης παρέμβασης για τη ΔΑΦ αλλά προϋποθέτει κατάλληλη εκπαίδευση και υποστήριξη. Η κατανόηση των δυσκολιών του παιδιού από τη μητέρα, η κατάλληλη διαχείριση της σίτισης και η εργασία στο σπίτι είναι στατιστικά σημαντικά για την ικανοποιητική έκβαση της θεραπείας.

Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΤΣΙΡΙΓΩΤΗ Α., ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ Μ.
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τα παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κοινωνική επικοινωνία και παρουσιάζουν περιορισμένα, επαναληπτικά πρότυπα συμπεριφοράς. Η Μουσικοθεραπεία φαίνεται να έχει ευεργετικές επιδράσεις στον τομέα της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας. Στόχος της παρούσας συστηματικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων Μουσικοθεραπείας σε σχέση με την ανάπτυξη της κοινωνικής επικοινωνίας των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας με ΔΑΦ. Για τον σκοπό αυτό έγινε αναζήτηση και μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας που έχει δημοσιευτεί την τελευταία δεκαετία σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές.

Η αναζήτηση έγινε στις βάσεις δεδομένων Web of Science, SpringerLink, PsycINFO και ERIC και, σύμφωνα με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και αποκλεισμού, επιλέχθηκαν τελικά 12 έρευνες από τις 167 που βρέθηκαν αρχικά. Για την συστηματική ανάλυση των αποτελεσμάτων ορίστηκαν οι εξής κατηγορίες: α) Αυτοσχεδιαστική Μουσικοθεραπεία, β) κοινή προσοχή και βλεμματική επαφή, γ) θεραπευτική σχέση, δ) μίμηση, ε) κατανόηση και αλληλεπίδραση, στ) γλώσσα και κοινωνικο-συναισθηματική προσαρμογή. Τα αποτελέσματα της Ανασκόπησης ήταν μικτά, καθώς φαίνεται η Μουσικοθεραπεία να έχει θετική επίδραση στην βελτίωση της κοινωνικής επικοινωνίας των παιδιών με ΔΑΦ, αλλά δεν μπορεί να εξαχθεί ένα γενικό συμπέρασμα σχετικά με τον βαθμό αποτελεσματικότητάς της συγκριτικά με τις βασικές, συνήθεις θεραπείες που λαμβάνουν τα παιδιά. Μελλοντικά προτείνεται περαιτέρω έρευνα στο συγκεκριμένο πεδίο, ιδίως στην Αυτοσχεδιαστική Μουσικοθεραπεία, και εστίαση στην ανάπτυξη κοινής μεθοδολογικής πρακτικής, αναφορικά με το δείγμα που επιλέγεται και τα εργαλεία μέτρησης.

Η ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΚΛΙΝΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ-ΦΡΟΝΤΙΣΤΕΣ, ΟΠΩΣ ΜΕΤΡΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ADOS-2 AND VINELAND: ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ RARE-ID, ΤΗΣ 1ΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΕΝΕΤΙΚΩΝ-ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΩΝ-ΦΑΙΝΟΤΥΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΑΥΤΙΣΜΟΥ (ΔΑΦ)

ΜΠΟΥΡΙΚΑΣ Λ.¹, ΣΓΟΥΡΟΜΑΛΛΗ Μ.², ΣΚΑΛΟΥΜΠΑΚΑΣ ΧΡ.³

1ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ 2HABILIS ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΦΗΒΟ 3ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΑΙΔΙΩΝ & ΕΦΗΒΩΝ, ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΠΑΙΔΩΝ «Π. & Α. ΚΥΡΙΑΚΟΥ»

Οι κλινικοί επαγγελματίες στη Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) τονίζουν τη σημασία της εστίασης στις προσαρμοστικές ικανότητες των παιδιών με ΔΑΦ, αντί να βασίζονται αποκλειστικά σε μετρήσεις IQ για να περιγράψουν τις ικανότητές τους.

Παρομοίως, η σύγχρονη βιβλιογραφία υποδεικνύει, ότι μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση των ικανοτήτων του ατόμου σε τομείς όπως η κοινωνική αλληλεπίδραση, η επικοινωνία (εκφραστική, προσληπτική και γραπτή), το παιχνίδι και οι δραστηριότητες της καθημερινής ζωής, είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη αποτελεσματικών πλάνων αποκατάστασης. Αυτή η προσέγγιση λαμβάνει υπόψη τις μοναδικές δυνατότητες, τα δυνατά σημεία και τις προκλήσεις κάθε ατόμου με ΔΑΦ και παρέχει μια πιο ολιστική οπτική των ικανοτήτων του. Μια συνήθης πρακτική είναι η χορήγηση κλιμάκων αυτό-αναφοράς στους γονείς για τον προσδιορισμό των επιπέδων ικανότητας στους προαναφερθέντες τομείς. Ωστόσο, το πρόβλημα με αυτή την προσέγγιση είναι η προκατάληψη και το στοιχείο της υποκειμενικότητας που καταγράφεται από τους γονείς/φροντιστές.

Για να αντιμετωπίσουμε αυτό το ζήτημα, στο πλαίσιο του Rare-ID, μιας σύμπραξης ερευνητικών και κλινικών οντοτήτων που εργάζεται για τη δημιουργία της πρώτης ελληνικής βάσης γενετικών-συμπεριφορικών-φαινοτυπικών δεδομένων για τη ΔΑΦ, χορηγήσαμε σε κάθε συμμετέχοντα, τόσο κλίμακες κλινικής αναφοράς (ADOS-2), όσο και μέτρα αναφοράς φροντιστή (Vineland). Στόχος αυτής της προσέγγισης ήταν να προσδιοριστεί κατά πόσον οι φροντιστές τείνουν να υπερεκτιμούν, ή να υποτιμούν, κρίσιμες προσαρμοστικές ικανότητες.

Τα αποτελέσματά, σε ένα προκαταρκτικό σύνολο δεδομένων 32 συμμετεχόντων, επιδεικνύουν υψηλούς συντελεστές συσχέτισης μεταξύ των υπο-κλιμάκων των ADOS-2 και Vineland. Επίσης, συγκρίνουμε τα αποτελέσματα που έδωσαν οι κλινικοί και οι φροντιστές, αναφέροντας στατιστικούς δείκτες t-test για τη μέση διαφορά μεταξύ αυτών των ομάδων.

Τα ευρήματά μας επιδιώκουν να καταδείξουν την πιθανή μεροληψία που ενυπάρχει στις αξιολογήσεις αναφοράς φροντιστών και κατά πόσον αυτές αποτελούν αξιόπιστη πηγή αναφοράς ικανοτήτων, οδηγώντας σε μια εξατομικευμένη και με ακρίβεια, ατζέντα αποκατάστασης.

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΔΕΞΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗ ΦΥΣΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

ΚΕΛΑΡΑΚΗ Δ.¹, ΚΟΥΡΤΕΣΗΣ Θ.², ΜΑΝΙΑΔΑΚΗ Κ.³, ΚΑΜΠΑΣ Α.¹
1ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ

2Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας

3Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Η ΚΕ αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην ανάπτυξη των παιδιών και συμβάλλει, αφενός στην βελτίωση της ποιότητας της κίνησης και συνεπώς σε παραγωγή πιο στοχευμένων και αποτελεσματικών κινήσεων, αφετέρου είναι σημαντική παράμετρος που ρυθμίζει την ΦΔ η οποία με τη σειρά της είναι σημαντική για την υγεία.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει την επίδραση προγράμματος Ψυχοκινητικής Παρέμβασης (ΨΥΠ) στην Κινητική Επιδεξιότητα (ΚΕ) και τη Φυσική Δραστηριότητα (ΦΔ) παιδιών με διάγνωση Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ). Το δείγμα αποτέλεσαν 6 παιδιά ηλικίας 7 έως 10 ετών με μέσο όρο ηλικίας 8,5 έτη, που φοιτούν στο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο Ζακύνθου.

Το πρόγραμμα ΨΥΠ εφαρμόστηκε εκτός σχολικού προγράμματος ομαδικά, μετά από έγγραφη γονική συναίνεση, από τον Νοέμβριο του 2021 έως τον Νοέμβριο του 2022, με συχνότητα εφαρμογής 3 φορές/εβδομάδα και διάρκεια ανά συνεδρία 50 λεπτά. Για τις ανάγκες του πειράματος μετρήθηκαν τρεις φορές με διαφορά 6 μηνών, η ΚΕ με τη σύντομη έκδοση της δέσμης Bruininks-Oseretsky Test-2 που αποτελείται από 14 δοκιμασίες και η ΦΔ με το επιταχυνσιόμετρο Fitbit-Flex-2. Ωστόσο από το σύνολο των μεταβλητών που προέκυψαν, χρησιμοποιήθηκαν, το συνολικό ακατέργαστο σκορ της ΚΕ και ο ημερήσιος χρόνος σε μέτρια έως έντονη ΦΔ (ΜΕΦΔ) που κατέγραψε το επιταχυνσιόμετρο. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με μη παραμετρική στατιστική και συγκεκριμένα με το τεστ Friedman για επαναλαμβανόμενες μετρήσεις.

Τα αποτελέσματα έδειξαν σημαντική βελτίωση των τιμών της ΚΕ από μέτρηση σε μέτρηση, ενώ όλες οι συγκρίσεις μεταξύ των μετρήσεων (1η-2η-3η), παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές. Αναφορικά με την ΜΕΦΔ τα αποτελέσματα έδειξαν ότι δεν υπήρχε επίδραση της ΨΥΠ σε καμία από τις συγκρίσεις που πραγματοποιήθηκαν. Φαίνεται ότι η ΨΥΠ διάρκειας 12 μηνών μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την κινητική επιδεξιότητα παιδιών με ΔΑΦ, ωστόσο δε φαίνεται να επηρεάζει βραχυπρόθεσμα την ΦΔ.

ΑΠΟ ΜΟΝΑΔΑ ΣΕ ΟΜΑΔΑ: Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ SHERBORNE DEVELOPMENTAL MOVEMENT (SDM) ΣΕ ΟΜΑΔΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΕ ΧΑΜΗΛΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

ΣΟΥΡΛΑΝΤΖΗ Π., ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ Γ.

Ι.Π.Α.Π. «Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ»

Σε πρωινό τμήμα πρώιμης παρέμβασης παιδιών με Νευροαναπτυξιακές Διαταραχές (ΝΔ), εφαρμόζεται η μέθοδος Sherborne. Πρόκειται για μία αισθητικοκινητική μέθοδο που βασίζεται στα τυπικά στάδια της ανάπτυξης και στοχεύει στην επικοινωνία και την κοινωνική αλληλεπίδραση μέσω της κίνησης.

Σκοπός της εργασίας αποτελεί η παρουσίαση της μεθόδου Sherborne ως ένα εργαλείο στην καθημερινή πρακτική παιδιών με ΝΔ που ενισχύει το δέσιμο της ομάδας και την κατανόηση/διαχείριση διαφορετικών προφίλ συμπεριφορών. Ακόμα θα παρουσιαστούν οι προκλήσεις που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος καθώς και οι πρακτικές λύσεις ανάλογα με το δυναμικό των ατόμων που συμμετείχαν.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν κυρίως παιδιά με ΝΔ από 3 έως 6 ετών. Πριν από την έναρξη της ομάδας Sherborne πραγματοποιήθηκε ξεχωριστή αξιολόγηση για τον κάθε συμμετέχοντα με την κλίμακα Παρατήρησης της Συμπεριφοράς (Bogdanowicz, 2007) και κλινικές δοκιμασίες από τα αξιολογικά εργαλεία PDMS, BOT2 και Map. Οι τομείς που ορίστηκε να εστιάσουμε ήταν της επικοινωνίας, των κοινωνικών και των αισθητικοκινητικών δεξιοτήτων. Πραγματοποιήθηκαν εβδομαδιαίες συναντήσεις διάρκειας 45 λεπτών, με συχνότητα 1 φορά την εβδομάδα σε χρονικό διάστημα 7 μηνών. Η επαναξιολόγηση και η επανασχεδίαση των συναντήσεων έγινε με τη χρήση βίντεο.

Μέσω των αξιολογικών εργαλείων που χορηγήθηκαν στην αρχή, στη μέση και στο τέλος του προγράμματος καταγράφηκαν σημαντικές αλλαγές στην εικόνα σώματος, την αυτορρύθμιση, το επίπεδο λειτουργικότητας και την αλληλεπίδραση. Η τήρηση συγκεκριμένης δομής στη μέθοδο ενίσχυσε την αυθόρμητη και συχνότερη αναπαραγωγή κινητικών εμπειριών που σχετίζονταν με κάποιου είδους σχέση/επαφή. Επίσης, παρατηρήθηκε η προσαρμογή μερικών μαθημένων συμπεριφορών στο σχολικό περιβάλλον.

Η Sherborne φαίνεται να βοηθάει τα παιδιά με ΝΔ στους τομείς που αποκλίνουν όπως η κοινωνική συναλλαγή, η επικοινωνία (λεκτική/ μη λεκτική), το παιχνίδι και η αισθητηριακή επεξεργασία με μόνο εργαλείο το ανθρώπινο σώμα.

ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΣΕ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΑΦ. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ.

ΑΓΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Α¹, ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Τ², ΙΑΤΡΟΥ Γ³, ΓΡΙΜΠΑΒΙΩΤΗΣ Α³, ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ Ν³
 1ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟ ΑΘΗΝΩΝ, 2ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΟΔΟΝΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, 3ΤΜΗΜΑ
 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ

Εισαγωγή: Η διατήρηση καλής στοματικής υγείας είναι θεμελιώδης για την καλή γενική υγεία του ατόμου. Ωστόσο η ύπαρξη ΔΑΦ οδηγεί σε ιδιαιτερότητες και προκλήσεις τόσο για τις καθημερινές ρουτίνες στοματικής υγιεινής όσο και για την θεραπεία στο οδοντιατρείο. Αποτέλεσμα αυτών είναι τα άτομα με ΔΑΦ να έχουν περισσότερα προβλήματα με το στόμα τους.

Σκοποί: Σκοπός του στρογγυλού τραπέζιου είναι η παρουσίαση των ιδιαιτεροτήτων και των προβλημάτων στοματικής υγείας σε άτομα με ΔΑΦ και οι λύσεις που μπορούν να οδηγήσουν σε αποτελεσματική πρόληψη και θεραπεία.

Μεθοδολογία: Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, κλινική παρατήρηση, καλές κλινικές πρακτικές, πιστοποιημένες θεραπευτικές μέθοδοι, αξιολογικά εργαλεία, ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις γονέων.

Αποτελέσματα: Τα άτομα με ΔΑΦ αντιμετωπίζουν προβλήματα όπως τερηδόνα, ουλίτιδα, τραυματισμούς των δοντιών, ορθοδοντικές ανωμαλίες κ.α. Τα προβλήματα αυτά μπορούν να προληφθούν όταν υπάρχει από νωρίς κατάλληλη φροντίδα στο σπίτι και προληπτικές επισκέψεις στο οδοντιατρείο. Η εκπαίδευση των ατόμων και η εφαρμογή πρακτικών για βελτίωση της αυτονομίας, της λειτουργικότητας και των δεξιοτήτων προσωπικής φροντίδας της στοματικής τους υγιεινής απαιτούν ειδικές προσεγγίσεις που έχουν πολύ καλά αποτελέσματα. Στα άτομα με ΔΑΦ η οδοντιατρική φροντίδα είναι εφικτή από οδοντιάτρους που έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση και εμπειρία χρειάζεται όμως και την υποστήριξη ειδικών θεραπειών για την προετοιμασία τους και την προσαρμογή τους σε στρεσογόνες καταστάσεις και περιβάλλοντα.

Συζήτηση: Η συνεργασία των γονέων/φροντιστών, οδοντιάτρων, εργοθεραπευτών και ειδικών ψυχικής υγείας, μπορεί να οδηγήσει στα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα και στην βελτίωση ποιότητας ζωής των οικογενειών που έχουν άτομα με ΔΑΦ. Η σωστή φροντίδα του στόματος των ατόμων με ΔΑΦ απαιτεί ενημέρωση, έγκαιρη έναρξη και εξειδικευμένη προσέγγιση και με αυτούς τους στόχους πραγματοποιείται το πρόγραμμα διατομεακής διεπιστημονικής συνεργασίας: “Προαγωγή της στοματικής υγείας στα άτομα με αυτισμό”

ΕΚΘΕΣΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

Η διατήρηση καλής στοματικής υγείας είναι θεμελιώδης για την καλή γενική υγεία του ατόμου. Ωστόσο η ύπαρξη ΔΑΦ οδηγεί σε ιδιαιτερότητες και προκλήσεις τόσο για τις καθημερινές ρουτίνες στοματικής υγιεινής όσο και για την θεραπεία στο οδοντιατρείο. Αποτέλεσμα αυτών είναι τα άτομα με ΔΑΦ να έχουν περισσότερα προβλήματα με το στόμα τους. Προκειμένου να είναι αποτελεσματική η προετοιμασία των ατόμων με ΔΑΦ για τις οδοντιατρικές επισκέψεις αλλά και για μπορούν να εφαρμόζουν καθημερινές καλές πρακτικές που αφορούν την στοματική υγεία θα πρέπει να υπάρχει σωστή ενημέρωση και συνεργασία των γονιών/φροντιστών, οδοντιάτρων, εργοθεραπευτών και ειδικών ψυχικής υγείας.

Στο στρογγυλό τραπέζι θα γίνει παρουσίαση των ιδιαιτεροτήτων και των προβλημάτων στοματικής υγείας σε άτομα με ΔΑΦ και οι λύσεις που μπορούν να οδηγήσουν σε αποτελεσματική πρόληψη και θεραπεία με τεκμηριωμένο επιστημονικά τρόπο, ώστε οι συμμετέχοντες στο συνέδριο, ειδικοί και μη, να έχουν σφαιρική ενημέρωση για το σημαντικό αυτό θέμα που επηρεάζει την ποιότητα ζωής των ατόμων με ΔΑΦ και των οικογενειών τους.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΑΦ

Εισαγωγή: Τα παιδιά και οι ενήλικες με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος, αντιμετωπίζουν προβλήματα και προκλήσεις που αφορούν στη στοματική τους υγεία. Σε κάποιες περιπτώσεις τα προβλήματα αυτά είναι παρόμοια με εκείνα συνομηλίκων ατόμων τυπικής ανάπτυξης, ενώ σε άλλες είναι διαφορετικά και επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις ΔΑΦ.

Σκοποί: Στόχος της παρουσίασης αυτής είναι η περιγραφή των προβλημάτων στοματικής υγείας των ατόμων με ΔΑΦ, ο εντοπισμός των προκλήσεων που αυτά αντιμετωπίζουν και αποτελούν εμπόδια για την εφαρμογή ικανοποιητικής και αποτελεσματικής οδοντιατρικής πρόληψης και θεραπείας.

Μεθοδολογία: Ανασκόπηση βιβλιογραφίας.

Αποτελέσματα: Η τερηδόνα και η ουλίτιδα είναι οι πιο συχνές νόσοι του στόματος και προσβάλλουν παιδιά και ενήλικες. Εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις συνήθειες στοματικής υγιεινής, διατροφής και από την εφαρμογή προληπτικής φροντίδας. Γενικά φαίνεται ότι η καθημερινή στοματική υγιεινή αποτελεί πρόκληση για τα άτομα με ΔΑΦ, ωστόσο με την σωστή προσέγγιση μπορεί να γίνει αποτελεσματικά. Πολύ συνηθισμένες επίσης είναι οι παραλειπουργικές συνήθειες που αφορούν την περιοχή του στόματος και μπορούν να επηρεάσουν την κατάσταση των δοντιών, των ούλων και να οδηγήσουν σε ορθοδοντικά προβλήματα. Τέτοιες συνήθειες είναι ο βρυγμός, η προώθηση της γλώσσας, το δάγκωμα των χειλιών ή άλλων αντικειμένων, το μάσημα των μαλλιών, το «σκάλισμα» των ούλων με τα νύχια ή άλλα αντικείμενα. Ένα άλλο συχνό πρόβλημα είναι οι τραυματισμοί στην περιοχή του προσώπου και στα δόντια. Αυτοί συμβαίνουν συχνότερα σε ασθενείς με ΔΑΦ επειδή έχουν πολλές φορές σοβαρές διαταραχές συμπεριφοράς, αυτοτραυματισμούς αλλά και αλλοιωμένο μυϊκό συντονισμό. Άλλα προβλήματα είναι η καθυστέρηση στην ανατολή (φύτρωμα) των δοντιών και οι ορθοδοντικές ανωμαλίες που απαιτούν θεραπευτική παρέμβαση.

Συζήτηση: Από τα παραπάνω προβλήματα ένα σημαντικό μέρος μπορεί να προληφθεί όταν υπάρχει από νωρίς κατάλληλη φροντίδα στο σπίτι και προληπτικές επισκέψεις στο οδοντιατρείο, ενώ κάποια χρειάζονται θεραπευτικές παρεμβάσεις.

ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΑΦ ΣΤΟ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΕΙΟ

Εισαγωγή: Η αποτελεσματική φροντίδα της στοματικής υγείας βασίζεται σε ένα εξατομικευμένο προληπτικό πρόγραμμα ανάλογο με τις ανάγκες και ιδιαιτερότητες κάθε ατόμου. Αυτό, στα άτομα με ΔΑΦ έχει ακόμα μεγαλύτερη σημασία, διότι υπάρχουν συνήθως ειδικές συνθήκες που πρέπει να ληφθούν υπόψιν.

Σκοποί: Στόχος της ομιλίας αυτής είναι η παρουσίαση των ιδιαιτεροτήτων της προσέγγισης των ατόμων με ΔΑΦ για την παροχή φροντίδας στο οδοντιατρείο.

Μεθοδολογία: Ανασκόπηση βιβλιογραφίας και κλινική εμπειρία.

Αποτελέσματα: Η πρώτη επίσκεψη στο οδοντιατρείο είναι συνήθως για γνωριμία με τον ασθενή και την οικογένεια και ιδανικά γίνεται και οδοντιατρική εξέταση, προσδιορισμός των οδοντιατρικών αναγκών και της δυνατότητας για συνεργασία. Κατά την επίσκεψη αυτή, ο οδοντίατρος θα ενημερώσει για το προληπτικό πρόγραμμα που θα πρέπει να ακολουθηθεί στο σπίτι. Σε κάποιες περιπτώσεις, θα ολοκληρωθούν όλα τα παραπάνω, σε κάποιες, μέρος αυτών και τέλος σε κάποιες άλλες μπορεί να διαπιστωθεί, ότι δεν υπάρχει δυνατότητα συνεργασίας και θα πρέπει να ακολουθηθεί άλλη διαδικασία (πχ γενική αναισθησία). Οι γονείς/φροντιστές καλό θα είναι να

ενημερώσουν για όλες τις επιφυλάξεις τους και να λύσουν όλες τις απορίες τους γιατί μόνο έτσι θα εδραιωθεί μια σωστή σχέση, που θα οδηγήσει σε επιτυχή αποτελέσματα. Η πρώτη επίσκεψη του παιδιού στον Παιδοδοντίατρο ιδανικά πρέπει να γίνεται μετά από την ανατολή του πρώτου δοντιού και όχι αργότερα από τα πρώτα του γενέθλια.

Σε άτομα που μπορούν να συνεργαστούν, γίνεται στο οδοντιατρείο προληπτική φροντίδα αλλά και θεραπεία εφόσον αυτό είναι δυνατό. Σε άτομα που δεν μπορούν να συνεργαστούν η οδοντιατρική αντιμετώπιση μπορεί να συνδυαστεί με φαρμακολογικές μεθόδους ελέγχου της συμπεριφοράς, ώστε να ανακουφιστούν συμπτώματα ευερεθιστότητας, δυσφορίας, αυτοτραυματισμού, επιθετικότητας. Πολύ βαριά περιστατικά ΔΑΦ, με σοβαρές οδοντιατρικές ανάγκες, μπορεί να καταλήξουν σε θεραπεία υπό γενική αναισθησία.

Συζήτηση: Στα άτομα με ΔΑΦ η οδοντιατρική φροντίδα είναι εφικτή από οδοντιάτρους που έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση και εμπειρία.

070 | 3

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ ΓΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ: ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Εισαγωγή: Τα άτομα με ΔΑΦ έχουν υψηλότερο κίνδυνο από το γενικό πληθυσμό να εμφανίσουν προβλήματα στοματικής υγείας λόγω πληθώρας παραγόντων, όπως πλημμελής στοματική υγιεινή, αυξημένη συχνότητα οδοντικών τραυματισμών και δυσκολία επίσκεψης στον οδοντίατρο. Η κατάλληλη προετοιμασία του ατόμου με αυτισμό για ο,τιδήποτε νέο και πρωτόγνωρο θα συναντήσει, το οποίο μπορεί να προκαλέσει αναστάτωση ή να πυροδοτήσει ανεπιθύμητες ή/και επώδυνες συμπεριφορές, χρειάζεται να προσεγγιστεί σφαιρικά και με σεβασμό στις εξατομικευμένες ανάγκες και δυνατότητες του.

Σκοποί: Σκοπός της παρούσας εργασίας, είναι να αναδείξει αποτελεσματικές προσεγγίσεις για την προετοιμασία του ατόμου με αυτισμό για επίσκεψη στο οδοντιατρείο και εξοικείωση με τη στοματική υγιεινή.

Μεθοδολογία: Έγινε ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και χρήση περιπτώσεων από την κλινική μας πρακτική με άτομα στο φάσμα και τους γονείς τους. Τα θέματα αισθητηριακής επεξεργασίας παρουσιάζονται σε ξεχωριστή εισήγηση.

Αποτελέσματα: Η στοχευμένη υποστήριξη, εκπαίδευση και προετοιμασία του αυτιστικού ατόμου είναι απαραίτητες για την ομαλή εφαρμογή της στοματικής υγιεινής και την παροχή υπηρεσιών οδοντιατρικής φροντίδας. Οι κοινωνικές ιστορίες καθημερινής πρακτικής, κοινωνικής διαβίωσης και πρακτικών υγιεινής, το συμβολικό παιχνίδι, παιχνίδια ρόλων και η χρήση οπτικοποιημένου υλικού χρησιμοποιούνται με επιτυχία στην προετοιμασία και εκπαίδευση παιδιών με αυτισμό: εξασφαλίζουν πρόοδο ως προς τη συμμόρφωση με τις πρακτικές στοματικής υγιεινής, μειώνουν το άγχος ενώ βελτιώνουν τη συνεργασία και την προσβασιμότητα σε υπηρεσίες οδοντιατρικής φροντίδας. Είναι σκόπιμο να αποφεύγεται η χρήση μαλακών ή σακχαρούχων τροφών ως μέσο επιβράβευσης ενώ αναδεικνύεται ο ρόλος των θεραπειών και φροντιστών για την προετοιμασία/ εκπαίδευση των παιδιών με ΔΑΦ.

Συζήτηση: Η προετοιμασία του ατόμου με αυτισμό για την επίσκεψη στον οδοντίατρο και την εφαρμογή στοματικής υγιεινής εντάσσεται στις απαραίτητες υπηρεσίες σφαιρικής υποστήριξης των αναγκών που πρέπει να παρέχονται στα παιδιά με ΔΑΦ και στους φροντιστές τους.

ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΑ ΕΛΛΕΙΜΑΤΑ, ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

Εισαγωγή: Τα αισθητηριακά και γνωστικά ελλείμματα των ατόμων με αυτισμό αποτελούν ένα καθοριστικό παράγοντα που επηρεάζει την προαγωγή της στοματικής υγείας τους καθώς και την προσβασιμότητα τους σε προληπτικές ή θεραπευτικές υπηρεσίες οδοντιατρικής φροντίδας. Αποτελούν τροχοπέδη σε συνηθισμένα καθημερινά έργα όπως το βούρτσισμα δοντιών, η χρήση στοματικού διαλύματος ή οδοντικού νήματος ή η επίσκεψη στον οδοντίατρο. Απτικά, στοματοαισθητηριακά ελλείμματα, υπεραποκρίσεις ή υποαποκρίσεις σε σχέση με το άγγος, τη θερμότητα, τη γεύση, την υφή, το φως ή τον ήχο καθιστούν δύσκολη ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, πρακτικά αδύνατη την προαγωγή της στοματικής υγείας των ατόμων με αυτισμό.

Σκοποί: Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει αποτελεσματικές προσεγγίσεις για τη διαχείριση των αισθητηριακών και γνωστικών ελλειμμάτων των ατόμων με αυτισμό, που εμποδίζουν την εφαρμογή της στοματικής υγιεινής και την πρόσβαση σε αποτελεσματική οδοντιατρική φροντίδα. Μέσω αυτών ο στόχος είναι η βελτίωση σε κλινικό/θεραπευτικό επίπεδο, η βελτίωση της καθημερινότητας των φροντιστών, καθώς και η αύξηση της λειτουργικότητας και της αυτονομίας των ατόμων στο φάσμα του αυτισμού.

Μεθοδολογία: Ανασκοπήσαμε τη βιβλιογραφία και χρησιμοποιήσαμε παραδείγματα από την κλινική μας πρακτική, πιστοποιημένες θεραπευτικές μεθόδους, αξιολογητικά εργαλεία, ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις γονέων.

Αποτελέσματα: Για την προετοιμασία του ατόμου με αυτισμό για την επίσκεψη στο οδοντιατρείο και για την εξοικείωση με δραστηριότητες στοματικής υγιεινής χρησιμοποιούνται εντός της κλινικής πρακτικής ερωτηματολόγια αισθητηριακού προφίλ, οπτικοποιημένα προγράμματα (Teacch), χρήση timer, απτική και ακουστική απευαισθητοποίηση και περιβαλλοντικές προσαρμογές.

Συζήτηση: Τα αποτελέσματα των προαναφερόμενων πρακτικών είναι άκρως ενθαρρυντικά: Συντελούν στη βελτίωση της εργονομίας, της αυτονομίας και της λειτουργικότητας των ατόμων τόσο στην καθημερινή ζωή και υγιεινή όσο και στις οδοντιατρικές παρεμβάσεις που απαιτούνται. Η πρόοδος αυτή συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αυτισμό και των φροντιστών τους.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΤΟΜΕΑΚΗΣ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ: “ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ”

Εισαγωγή: Τα άτομα με αυτισμό εμφανίζουν χαμηλότερο επίπεδο στοματικής υγείας σε σύγκριση με τους νευροτυπικούς. Η εκπαίδευση και προετοιμασία του ατόμου από κατάλληλα εκπαιδευμένους επαγγελματίες και φροντιστές και η παροχή οδοντιατρικών υπηρεσιών από ενημερωμένους και καταρτισμένους οδοντιάτρους περιορίζουν τους παρατηρούμενους φραγμούς ως προς τη στοματική υγιεινή και οδοντιατρική φροντίδα.

Σκοποί: η προαγωγή της στοματικής υγείας και υγιεινής των ατόμων με ΔΑΦ.

Μεθοδολογία: Συστήθηκε διεπιστημονική ομάδα με μέλη από τους: Εργαστήριο Παιδοδοντιατρικής Οδοντιατρική Σχολή ΕΚΠΑ, Ελληνική Οδοντιατρική Ομοσπονδία-Επιτροπή Πρόληψης και Προαγωγής Στοματικής Υγείας, Ελληνική Παιδοδοντική Εταιρεία, Ελληνική Εταιρεία Νοσοκομειακής Οδοντιατρικής, Ελληνική Εταιρεία Αναπτυξιακών Παιδιάτρων, Ιατρείο Αυτισμού- Παιδοψυχι-

ατρική κλινική ΕΚΠΑ Νοσοκομείο Αγία Σοφία, Κέντρο Παιδιού και Εφήβου ΑμΚε- Τμήμα Επιστημονικής Τεκμηρίωσης και Εκπαίδευσης. Ανασκοπήσαμε τη βιβλιογραφία, χαρτογραφήσαμε την παροχή οδοντιατρικών υπηρεσιών σε άτομα με αυτισμό και αξιοποιήσαμε την κλινική εμπειρία των μελών της ομάδας.

Αποτελέσματα: Καταχωρήσαμε στην ιστοσελίδα autismar.gr τους οδοντίατρους που εξυπηρετούν άτομα με αυτισμό. Βρίσκεται σε εξέλιξη η δημιουργία τριών ψηφιακών εγχειριδίων: για την προετοιμασία του ατόμου με ΔΑΦ για την επίσκεψη στον οδοντίατρο και την εξοικείωση του με τη στοματική υγιεινή, προς χρήση από 1)επαγγελματίες, 2)τα ίδια τα άτομα με ΔΑΦ ή τους φροντιστές τους και 3)για την ενημέρωση των οδοντιάτρων σχετικά με τις ιδιαιτερότητες των ατόμων με αυτισμό ως προς την επικοινωνία και τη συμπεριφορά, αντίστοιχα. Έχει ξεκινήσει ο σχεδιασμός μελέτης για την καταγραφή των γνώσεων, στάσεων, δεξιοτήτων των οδοντιάτρων/τελειόφοιτων, φροντιστών, επαγγελματιών ψυχικής υγείας για την παροχή οδοντιατρικών υπηρεσιών σε άτομα με αυτισμό, θα ακολουθήσει μελέτη αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων.

Συζήτηση: Τα αποτελέσματα του Προγράμματος θα αναδείξουν τη σημασία και τις ιδιαιτερότητες της στοματικής υγείας για τα άτομα με ΔΑΦ και θα αυξήσουν την πρόσβαση των εμπλεκόμενων μερών: των ίδιων, των φροντιστών τους, των επαγγελματιών ψυχικής υγείας και των οδοντιάτρων σε διαθέσιμους πόρους για ενημέρωση και εκπαίδευση.

Κυριακή 11:30 13:00

Εργαστήριο 01 | Τσιμπλή Ι.

E01. Ο ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΣΙΜΠΛΗ Ι. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ Ε., ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ε

Εργαστήριο 02 | Αναγνώστου Ε.

E02. ΨΥΧΟΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ ΣΤΙΣ ΝΕΥΡΟΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΜΕΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ (ΕΒΡ) ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ Ε.

Ο ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΤΣΙΜΠΛΗ Ι'. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ Ε., ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Ε

1 ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ, CAMBRIDGE UNIVERSITY

Το εργαστήριο θα εστιάσει στην ανάδειξη της συμβολής του αφηγηματικού λόγου στην αξιολόγηση των γλωσσικών και ευρύτερων γνωστικών ικανοτήτων μονόγλωσσων και δίγλωσσων παιδιών με αυτισμό.

Οι ομιλίες του εργαστηρίου θα παρουσιάσουν εργαλεία εκμείευσης αφηγηματικού λόγου, τρόπους κωδικοποίησης και ερμηνείας μικροδομικών (συντακτικής πολυπλοκότητα, λεξιλογική ποικιλία), και μακροδομικών χαρακτηριστικών (δομική πολυπλοκότητα, όροι Θεωρίας του Νου), και μετρήσεις της ικανότητας αφηγηματικής κατανόησης (αλληλουχία γεγονότων, αιτιακές και χρονικές σχέσεις μεταξύ των γεγονότων, εξαγωγή συμπερασμών) σε μονόγλωσσα και δίγλωσσα αυτιστικά παιδιά. Επίσης, το εργαστήριο θα περιλαμβάνει διαδραστικές ασκήσεις με πραγματικά εμπειρικά δεδομένα από αφηγήσεις παιδιών που θα κωδικοποιηθούν ως προς τη μικροδομή και μακροδομή τους από ομάδες του ακροατηρίου του εργαστηρίου υπό την καθοδήγηση των ομιλητριών.

ΨΥΧΟΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ ΣΤΙΣ ΝΕΥΡΟΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΜΕΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ
(EBP)

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ Ε.

ΠΑΙΔΟΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗΣ TORONTO UNIVERSITY

Κυριακή 13:00 14:30

Εργαστήριο 03 | Σπηλιάδης Α.

Ε03. ΔΥΣΦΟΡΙΑ ΦΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΕ ΕΝΑ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΠΟΣΤΗ-
ΡΙΞΗΣ ΣΠΗΛΙΑΔΗΣ Α.

ΔΥΣΦΟΡΙΑ ΦΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΕ ΕΝΑ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

ΣΠΗΛΙΑΔΗΣ Α.

ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ (MSC), ΣΥΣΤΗΜΙΚΟΣ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ (MSC) GREAT ORMOND STREET HOSPITAL

Μέσω διαδραστικών ασκήσεων και πραγματικών κλινικών περιστατικών (μαγνητοσκοπημένα με γραπτή συναίνεση), θα διερευνηθούν οι πιθανοί τρόποι σύνδεσης και παρέμβασης με νέα άτομα με διπλή διάγνωση δυσφορίας φύλου (ή ασυμφωνίας φύλου) και ΔΑΦ αλλά και άλλες συνυπάρχουσες δυσκολίες.

Παρασκευή 14:30 15:00

Παρουσίαση Αναρτημένων Εργασιών

- 015.** ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΥΤΙΣΜΟ [ΤΖΑΜΠΑΖΑΚΗ Ζ.](#)
- 020.** Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΑΡΩΓΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΑΥΤΙΣΜΟΥ [ΒΙΤΑΝΙΔΗ Α., ΝΑΝΟΣ Α.](#)
- 040.** Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΜΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ [ΜΑΥΡΑΝΤΩΝΑΚΗΣ Α., ΣΑΡΚΙΡΗ Ι., ΚΑΤΣΑΟΥΝΟΥ Β.](#)
- 065.** ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΙΠΠΑΣΙΑΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ [ΤΣΟΥΡΟΥΠΑΚΗ Ε., ΤΣΑΝΗ Α., ΑΛΕΥΡΙΑΔΟΥ Α.](#)
- 078.** ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ [ΑΝΔΡΕΟΥ Γ., ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ Β., ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ Β.](#)
- 082.** ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΤΥΠΟΥΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ, ΤΙΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ [ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ Μ., HOWARD J.](#)
- 089.** ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ [ΤΣΟΥ Υ., ΚΟΝΆCS L., ΛΟΥΛΟΥΜΑΡΗ Α., STOCKMANN L., BLIJD-HOOGEWYS E., ΚΟΥΤΑΜΑΝΙΣ Α., RIEFFE C.](#)
- 099.** ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΡΟΥΣ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΥΨΗΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ [ΚΕΝΤΙΚΕΛΕΝΗ Α., ΗΛΙΑ Μ.](#)
- 122.** ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΓΥΡΩ ΜΟΥ. ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ [ΓΚΙΩΣΗΣ Ι.](#)
- 127.** ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΖΩΟΥ (ΘΔΖ) ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ [ΚΑΡΑΖΙΩΤΗ Ε., ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΡ., ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Π.](#)

«Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ JABTALK ΩΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΕΠΑΥΞΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙ ΣΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ»

ΑΡΜΑΓΑΝΙΔΟΥ Μ¹, ΠΑΠΑΔΟΥΛΑΚΗ Ε
1METROPOLITAN COLLEGE

Εισαγωγή: Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αυξανόμενη χρήση των μέσων υψηλής τεχνολογίας Εναλλακτικής και Επαυξητικής Επικοινωνίας (Ε.Ε.Ε.) και υποστηρίζεται πως η χρήση των tablet στην Ε.Ε.Ε διευκολύνει αρκετά τα άτομα με γνωστικές και νοητικές δυσκολίες (Grigis and Lazzari, 2013). Η Ε.Ε.Ε προτείνεται σε άτομα με καθόλου ή ελάχιστα λειτουργική ομιλία και σε άτομα με γενετικά σύνδρομα, νοητική υστέρηση, αναπτυξιακή απραξία της ομιλίας ή και αυτισμό (Mirenda and Beukelman, 2005).

Σκοπός: Η παρούσα έρευνα διερευνά την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής JABtalk ως μέσο ΕΕΕ, μέσω tablet σε παιδί στο φάσμα του αυτισμού. Η μελέτη αυτή διεξήχθη με σκοπό την ενίσχυση της επικοινωνίας και του προσληπτικού λεξιλογίου του περιστατικού, καθώς και την μείωση τυχόν μη επιθυμητών συμπεριφορών.

Μέθοδος: Πρόκειται για μία πρωτογενή μελέτη περίπτωσης. Το δείγμα αφορά ένα αυτιστικό παιδί ηλικίας 8;08 ετών. Πριν και μετά τη παρέμβαση χορηγήθηκε το αξιολογητικό εργαλείο ABLLS-R (Assessment of Basic Language and Learning Skills). Κατά τη διάρκεια των συνεδριών χρησιμοποιήθηκε ένα tablet Alcatel 1T 10 και η εφαρμογή που χρησιμοποιήθηκε αφορά το JABtalk, η οποία είναι για λογισμικά Android. Η διάρκεια της παρέμβασης ήταν 2 εβδομάδες, με συχνότητα 5 φορές την εβδομάδα και με διάρκεια 45 λεπτά η κάθε συνεδρία.

Αποτελέσματα: Παρατηρήθηκε σημαντική βελτίωση μετά το πέρας της παρέμβασης. Ο συμμετέχων ήταν σε θέση να χρησιμοποιήσει το σύστημα ΕΕΕ. Παρατηρήθηκε βελτίωση στους τομείς Προσληπτικό Λεξιλόγιο (22%), Αιτήματα (6%), ενώ στο τομέα του Παιχνιδιού, Αυθόρμητης Ομιλίας, Κοινωνικής Αλληλεπίδρασης και Ενδολεκτικών δεξιοτήτων παρέμεινε σταθερός.

Συζήτηση: Η αποδοτικότητα της εφαρμογής ως προς το γρήγορο χρονικό διάστημα βελτίωσης και εξέλιξης φάνηκε να επιφέρει θετικά αποτελέσματα. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως υπάρχουν χρήσιμες και σημαντικές βελτιώσεις. Κρίνεται λοιπόν πως πρόκειται για μία αποτελεσματική παρέμβαση ΕΕΕ, η οποία μπορεί να συμβάλλει στην επιστημονική κοινότητα και στο έργο των Λογοθεραπευτών.

“Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΟΥΘΕΝΩΣΗ ΠΟΥ ΒΙΩΝΟΥΝ ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΧΑΜΗΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ”

ΑΡΜΑΓΑΝΙΔΟΥ Μ¹, ΠΟΥΡΝΑΡΑ Μ¹
1METROPOLITAN COLLEGE

Εισαγωγή: Στα αγγλικά ο όρος της επαγγελματικής εξουθένωσης (burnout) μεταφράζεται ως «αναλώνομαι προοδευτικά εκ των ένδον μέχρι του σημείου της απανθράκωσης» (Maslach and Jackson, 1984). Αυτός ο όρος χρησιμοποιήθηκε με σκοπό την περιγραφή των συμπτωμάτων σωματικής και ψυχικής εξουθένωσης σε επαγγελματίες υγείας (Freudenberger, 1974).

Σκοπός: Είναι κοινά αποδεκτό πως το αίσθημα της επαγγελματικής εξουθένωσης αποτελεί ένα συχνό φαινόμενο σε μεγάλο πλήθος επαγγελματιών υγείας. Σκοπός λοιπόν της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθούν τα ποσοστά της επαγγελματικής εξουθένωσης των επαγγελματιών υγείας που εργάζονται με μέσης και χαμηλής λειτουργικότητας αυτιστικά παιδιά στις τρεις διαστάσεις της Maslach (MBI). Επιπρόσθετα, σκοπός ήταν να εξεταστεί για το εάν υπάρχει κάποια σχέση μεταξύ του φύλου και της ειδικότητας και των τριών αυτών διαστάσεων.

Μεθοδολογία: Πραγματοποιήθηκε μια πρωτογενής ποσοτική έρευνα. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 40 επαγγελματίες υγείας τεσσάρων ειδικοτήτων. Η συλλογή του υλικού επιτεύχθηκε διαδικτυακά με τη συμπλήρωση δημογραφικών στοιχείων και του ερωτηματολογίου της επαγγελματικής εξουθένωσης της Maslach (MBI). Τα δεδομένα αναλύθηκαν με την μέθοδο περιγραφικής στατιστικής και με τη δοκιμασία Chi square test.

Αποτελέσματα : Τα ποσοστά επαγγελματικής εξουθένωσης στις τρεις διαστάσεις, ανέδειξαν υψηλά ποσοστά επαγγελματικής εξουθένωσης. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε υψηλή συναισθηματική εξάντληση, χαμηλή προσωπική εκπλήρωση και μέτρια αποπροσωποποίηση. Αναφορικά με τις σχέσεις των τριών διαστάσεων ως το φύλο και την ειδικότητα δεν βρέθηκε κάποια στατιστικά σημαντική σχέση διότι σύμφωνα με τους πίνακες ελέγχου χ^2 παρατηρήθηκε σε όλα πως το $p > 0.05$ και διατηρείται η H_0 υπόθεση.

Συζήτηση: Συμπερασματικά, διαπιστώθηκε πως η επαγγελματική εξουθένωση αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες κινδύνου που υπονομεύει την υγεία των επαγγελματιών υγείας που συμμετέχουν στη παρέμβαση αυτιστικών παιδιών. Αποτελεί πρωτοπόρα έρευνα, που έρχεται να συμβάλλει στην κάλυψη του βιβλιογραφικού κενού που υπάρχει στην ελληνική αλλά και ξένη βιβλιογραφία για αυτό το τόσο σημαντικό θέμα.

GROW4AUTISM: ΑΤΥΠΟ ΔΙΚΤΥΟ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

ΙΑΤΡΟΥ Γ¹, ΣΙΦΝΑΙΟΣ Χ¹, ΣΥΡΟΓΙΑΝΝΗ Α², ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ Κ¹, ΣΠΑΝΤΙΔΑΚΗ Ν¹, ΜΑΥΡΟ-ΕΙΔΗ Ν¹

¹ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ, 2ΕΕΠΑΑ

Εισαγωγή: Στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται πολυάριθμοι μη κερδοσκοπικοί φορείς για την υποστήριξη των δικαιωμάτων των ατόμων με αυτισμό: Σύλλογοι ατόμων η γονέων παιδιών με ΔΑΦ καθώς και πάροχοι υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινωνικής φροντίδας. Παρότι ο σκοπός και οι στόχοι των φορέων είναι συναφείς ή κοινοί, η συνεργασία μεταξύ τους είναι συχνά περιστασιακή, στερούμενη συστηματικού και οργανωμένου χαρακτήρα.

Σκοπός: Η δημιουργία άτυπου δικτύου φορέων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στο πεδίο του αυτισμού, η ενίσχυση της βιωσιμότητάς τους, η δικτύωση και η ανάπτυξη συνεργασιών.

Μεθοδολογία: Αναζητήσαμε μέσω της πλατφόρμας autismar.gr και απευθύναμε πρόσκληση ενημέρωσης και συμμετοχής στο δίκτυο σε συλλόγους ατόμων και γονέων ατόμων με ΔΑΦ και παρόχους υπηρεσιών. Το έργο διήρκεσε 1 έτος.

Αποτελέσματα: Ανταποκρίθηκαν και συμμετείχαν ως μέλη 34 φορείς της κοινωνίας των πολιτών. Το δίκτυο διοργάνωσε 3 εκπαιδευτικά σεμινάρια: α) αναζήτηση και αξιοποίηση πηγών χρηματοδότησης, β) συστηματική και αποτελεσματική προσέλκυση και αξιοποίηση εθελοντών και γ) ανάπτυξη και λειτουργία δομών και υπηρεσιών. Αναπτύχθηκε Ψηφιακός Πρακτικός Οδηγός για γονείς και ανανεώθηκε ο ψηφιακός οδηγός autismar.gr. Η συνολική ικανοποίηση των συμμετεχόντων έγινε με χρήση αξιολογητικών εργαλείων (ερωτηματολογίων), φτάνοντας συνολικά το 8.7/10. Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης του δικτύου, της δικτύωσης και συνεργασίας ανάμεσα στους φορείς.

Συζήτηση: Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα επιτυχημένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο κατάφερε να δικτυώσει φορείς από όλη την Ελλάδα, που δραστηριοποιούνται στο πεδίο του αυτισμού. Το δίκτυο έλαβε υψηλή βαθμολογία ικανοποίησης από τους συμμετέχοντες φορείς, ενώ αποτυπώθηκε έντονα η ανάγκη διατήρησης και συνέχειάς του και των δράσεών του.

ΟΙ ΠΡΩΙΜΕΣ ΧΕΙΡΟΝΟΜΙΕΣ ΩΣ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΕΚΒΑΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ): ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΚΥΛΙΛΗ-ΛΕΣΤΑ Μ.¹, ΒΩΝΙΑΤΗ Λ.¹, ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ Κ.¹
ΤΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Εισαγωγή: Τα παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) παρουσιάζουν επίμονες δυσκολίες στην κοινωνική επικοινωνία και αλληλεπίδραση σε διάφορα πλαίσια, με ειδικές δυσκολίες σε μη-λεκτικές επικοινωνιακές συμπεριφορές όπως η κατανόηση και η χρήση χειρονομιών. Περίπου το ένα τρίτο των παιδιών με ΔΑΦ παρουσιάζουν μειωμένη λεκτική επικοινωνία, ενώ δε έχουν ακόμη εντοπιστεί προβλεπτικοί παράγοντες για το μεταγενέστερο επίπεδο γλωσσικής ανάπτυξης στην ΔΑΦ.

Σκοπός: Αυτή η συστηματική ανασκόπηση σκόπευε να εντοπίσει μέσω της βιβλιογραφίας όλες τις πρώιμες χειρονομίες που προέβλεπαν τη μεταγενέστερη γλωσσική ανάπτυξη σε παιδιά με ΔΑΦ.

Μεθοδολογία: Πραγματοποιήθηκε συστηματική έρευνα βιβλιογραφίας σε τρεις βάσεις δεδομένων χρησιμοποιώντας τις λέξεις, «χειρονομίες» και «γλώσσα» και «διαταραχή αυτιστικού φάσματος». Από τις 1,395 μελέτες που εντοπίστηκαν, 13 προοπτικές μελέτες πληρούσαν τα κριτήρια συμπερίληψης.

Αποτελέσματα: Συνδυάζοντας τα αποτελέσματα των 13ων μελετών με σύνολο 610 παιδιά με ΔΑΦ, διαφάνηκε ότι στις 11 από τις 13 μελέτες υπήρχαν στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα για τις πρώιμες χειρονομίες ως προβλεπτικός παράγοντας του μεταγενέστερου επιπέδου γλώσσας. Στις περισσότερες μελέτες, τα παιδιά με καθυστέρηση στις πρώιμες χειρονομίες μετά την ηλικία του ενός έτους, κατέληξαν με χαμηλότερο γλωσσικό επίπεδο αργότερα. Διαπιστώθηκε επίσης, ότι οι δεικτικές χειρονομίες, κυρίως με χρήση του δείκτη, όπως και οι χειρονομίες της κοινής προσοχής στην αρχή της μελέτης, ήταν πιο συνεπείς στην πρόβλεψη του επιπέδου της μετέπειτα γλωσσικής έκφρασης στις μελέτες, ενώ οι συνολικές χειρονομίες ή το ρεπερτόριο χειρονομιών των παιδιών στην αρχή της μελέτης μπορούσαν να προβλέψουν την γλωσσική αντίληψη των παιδιών με ΔΑΦ στο τέλος της μελέτης, τουλάχιστο 6 μήνες μετά.

Συζήτηση: Αυτή η συστηματική ανασκόπηση παρέχει σημαντικές πληροφορίες για τον τομέα της μη-λεκτικής επικοινωνίας ως ένα σημαντικό τομέα παρακολούθησης, αξιολόγησης και πρώιμης παρέμβασης για τα παιδιά με ΔΑΦ ηλικίας ενός έτους και άνω. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τη σημασία της παρακολούθησης της ανάπτυξης των χειρονομιών των παιδιών με ΔΑΦ για την υποστήριξη της γλωσσικής εξέλιξής τους.

AUTISMAP.GR: Η ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΙΦΝΑΙΟΣ Χ.¹, ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ Ν., ΙΑΤΡΟΥ Γ., ΠΑΠΙΔΑΚΗ Σ., ΒΟΥΡΔΑ Α., ΚΑΡΤΣΑΚΗ Π., ΠΑΡΡΟΣ Π., ΣΠΑΝΤΙΔΑΚΗ Ν.

¹ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ

Εισαγωγή: Η Autismar.gr συνιστά τη μοναδική ιστοσελίδα στην Ελλάδα, αποκλειστικά για τον αυτισμό. Δημιουργήθηκε από το Τμήμα Επιστημονικής Τεκμηρίωσης και Εκπαίδευσης του Κέντρου Παιδιού και Εφήβου τον Μάιο του 2017, απόρροια του ερευνητικού πρωτοκόλλου «Διαθέσιμοι Πόροι για Άτομα με ΔΑΦ στην Ελλάδα». Τον Φεβρουάριο του 2023 η ιστοσελίδα ανανεώθηκε με χρηματοδότηση στα πλαίσια του έργου grow4autism: Δικτύωση – Συνεργασία – Ενδυνάμωση – Βιωσιμότητα από το πρόγραμμα Active citizens fund.

Σκοπός: Η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των αυτιστικών ατόμων, η προαγωγή μιας κοινωνίας ίσων ευκαιριών, αποδοχής και σεβασμού και η διασύνδεση μεταξύ υπηρεσιών και επαγγελματιών που ασχολούνται με τις ΔΑΦ.

Μεθοδολογία: Χαρτογράφηση και παρουσίαση δομών, υπηρεσιών, νομοθεσίας και ενημέρωσης για άτομα με ΔΑΦ και τις οικογένειες τους. Εντοπισμός μη καλυπτόμενων αναγκών, υποστήριξη ανάπτυξης νέων υπηρεσιών και σχεδιασμός νέων προγραμμάτων συνεργαζόμενοι με φορείς που δραστηριοποιούνται σε ανάλογους τομείς. Τέλος, η ιστοσελίδα αξιοποιείται στα πλαίσια δημιουργίας δικτύου φορέων της κοινωνίας των πολιτών που παρέχουν υπηρεσίες στα άτομα με αυτισμό και τις οικογένειες τους.

Αποτελέσματα: Στο διάστημα Μάιος 2017 - Φεβρουάριος 2023, καταχωρήθηκαν περισσότερες από 1500 δομές/υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής φροντίδας, ενώ έχουν καταγραφεί περισσότερες από 350.000 επισκέψεις. Στη δεύτερη τριετία λειτουργίας της ιστοσελίδας (2020-2023) σημειώθηκε αύξηση της επισκεψιμότητας κατά 520% (337.000 έναντι 30.300) με παράλληλη αύξηση των καταχωρημένων δομών κατά 90% (1500 έναντι 800). Τέλος, η ιστοσελίδα βραβεύθηκε στα Hellenic Responsible Business Awards 2021 και στα Bravo Sustainability Awards 2022

Συζήτηση: Στα 6 χρόνια λειτουργίας η ιστοσελίδα σημειώνει συνεχή αύξηση στην επισκεψιμότητα της, απόρροια της τακτικής επικαιροποίησης του περιεχομένου των επιμέρους ενοτήτων αλλά και την προσθήκη καινούργιων. Επιπλέον, ένα πολύ υψηλό ποσοστό των υπαρχουσών δομών και υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας για ΔΑΦ πανελλαδικά έχει καταχωρηθεί. Στόχος για την επόμενη τριετία η ακόμα μεγαλύτερη γνωστοποίηση, χρήση και ανάπτυξη του autismar και η εξασφάλιση της βιωσιμότητας του.

«ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΜΠΛΟΚΗ»: ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΥΤΙΣΜΟΣ

ΘΕΟΔΟΣΟΠΟΥΛΟΥ Σ., ΓΕΝΝΑΤΟΥ Η., ΚΟΝΔΡΑΣ Ν., ΣΠΑΝΟΥ Α., ΒΟΓΙΝΔΡΟΥΚΑΣ Ι.
ΙΑΤΡΕΙΟ Α. ΣΠΑΝΟΥ

Εισαγωγή: Η εργοθεραπευτική πρακτική έχει εξελιχθεί καθιερώνοντας ένα θεωρητικό πλαίσιο, που βασίζεται στα προσωπικά γνωρίσματα του θεραπευόμενου και την ποιότητα ζωής του, εμπλέκοντας τον σε καθημερινά έργα. Ως αποτέλεσμα της συνεχούς προόδου στην κατανόηση των δυσκολιών των ατόμων με αυτισμό, οι επαγγελματίες υγείας καλούνται να σεβαστούν και να προσαρμόσουν στην κλινική πράξη τα ενδιαφέροντα, τα κίνητρα και τις ανάγκες τους. Η κοινωνικότητα στην εργοθεραπευτική πρακτική φαίνεται να αποτελεί την αφετηρία για την ποιοτική εμπλοκή των ατόμων με αυτισμό σε έργα.

Σκοπος: Η παρούσα βιβλιογραφική ανασκόπηση, στοχεύει να εξετάσει αφενός εάν οι εργοθεραπευτές πλαισιώνουν στην κλινική πράξη τις πρώιμες κοινωνικές δεξιότητες, αφετέρου εάν έχουν τη γνώση να αναγνωρίζουν τα σημάδια κοινωνικής εμπλοκής.

Μεθοδολογία: Η παρούσα μελέτη ακολουθεί τη μεθοδολογία μίας βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Η αναζήτηση πραγματοποιήθηκε μέσω βάσης δεδομένων χρησιμοποιώντας ως λέξεις κλειδιά: αυτισμός, εργοθεραπευτική πρακτική, εμπλοκή και κοινωνικότητα. Στη μελέτη συμπεριλήφθηκαν 11 διεθνή άρθρα και 3 βιβλία που εξυπηρετούν τους ερευνητικούς σκοπούς. Ερευνητικές μελέτες που δεν είχαν δημοσιευθεί σε ακαδημαϊκά περιοδικά, αποκλείστηκαν.

Αποτελέσματα: Από τις ερευνητικές μελέτες προέκυψε ότι οι εργοθεραπευτές τείνουν να αναγνωρίζουν και να συμπεριλαμβάνουν στις πρακτικές τους τη σπουδαιότητα της εμπλοκής σε έργα, προκειμένου να επιτύχουν καλύτερη ποιότητα ζωής. Ακόμα, προέκυψε ότι οι επαγγελματίες υγείας κατανοούν ολοένα και περισσότερο τα άτομα με αυτισμό, προσαρμόζοντας την παρέμβασή τους στην κοινωνική λειτουργικότητα. Είναι ανεξερευνήτο πεδίο πώς οι εργοθεραπευτές αντιλαμβάνονται και προσεγγίζουν τις πρώιμες κοινωνικές δεξιότητες στην παρέμβαση τους, προκειμένου να επιτύχουν τη σύνδεση και την εμπλοκή σε έργα με νόημα.

Συζήτηση: Η κατανόηση του αυτισμού, τείνει να οδηγεί τους θεραπευτές στην εφαρμογή νατουραλιστικών προσεγγίσεων αντιμετωπίζοντας το άτομο ολιστικά. Χρήζει περαιτέρω διερεύνησης εάν οι εργοθεραπευτές ως επαγγελματίες με ολιστική οπτική, δημιουργούν το κατάλληλο κοινωνικό πλαίσιο προκειμένου να επιτύχουν σύνδεση, συνεργασία και εμπλοκή κατά τη θεραπευτική πρακτική.

ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕ ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΡΟΤΟ- CKI-LUPSKI: ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α.¹

1ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ ΘΕΡΑΠΑΙΩ ΚΑΙ ΔΙΑΒΑΖΩ

Σκοπός: Στην παρούσα ανάρτηση παρουσιάζεται η εικόνα ενός παιδιού με σύνδρομο Potocki-Lupski. Θα αναλυθούν τα ευρήματα της λογοθεραπευτικής αξιολόγησης εστιάζοντας κυρίως στις πραγματολογικές και γλωσσικές δεξιότητες.

Παρουσίαση περιστατικού: Πρόκειται για κορίτσι ηλικίας 12 ετών. Σύμφωνα με το ψυχοκοινωνικό ιστορικό, καθυστέρησε στην κατάκτηση των αναπτυξιακών ορόσημων. Το τρέχον χρονικό διάστημα παρακολουθεί συνεδρίες με λογοθεραπευτή, εργοθεραπευτή, ψυχολόγο και φυσικοθεραπευτή.

Τι γνωρίζουμε για το σύνδρομο: Το σύνδρομο Potocki-Lupski (PTLS) είναι μια σπάνια χρωμοσωμική ανωμαλία που χαρακτηρίζεται από την παρουσία ενός επιπλέον αντιγράφου ενός μικροσκοπικού μέρους του χρωμοσώματος 17 (διπλασιασμός του 17p11.2). Ο επιπολασμός του συνδρόμου εκτιμάται ότι είναι 1: 25.000 άτομα παγκοσμίως. Οι άνθρωποι με αυτό το χαρακτηριστικό συχνά παρουσιάζουν δυσμορφίες στο πρόσωπο, γενικευμένη αναπτυξιακή καθυστέρηση στα ορόσημα της κίνησης και της ομιλίας, υποτονία, διαταραχή στην έκφραση της γλώσσας, Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας κ.α. Επιπρόσθετα, αρκετά άτομα παρουσιάζουν εικόνα αντίστοιχη με αυτή των ατόμων στο Αυτιστικό Φάσμα.

Λογοθεραπευτική αξιολόγηση: Λόγω της σύνθετης φύσης του περιστατικού και λαμβάνοντας υπόψιν την ηλικία του παιδιού η συλλογή πληροφοριών που αφορούν την κοινωνική επικοινωνία πραγματοποιήθηκε με τη συμπλήρωση του Πραγματολογικού Προφίλ Παιδιών Σχολικής Ηλικίας (Μτφ: Βογινδρούκας, Χελάς, Καλούδη) και με άτυπες δοκιμασίες.

Όσον αφορά το προσδιορισμό του γλωσσικού προφίλ του παιδιού, το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε είναι το Πρωτόκολλο Λογοπεδικής Αξιολόγησης Σχολικής Ηλικίας (ΠΛΑΣΗ) (Βογινδρούκας 2005, Βογινδρούκας Χελάς 2015).

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης ανέδειξαν πραγματολογικά ελλείματα και γενικευμένες γλωσσικές δυσκολίες.

Συμπεράσματα: Λαμβάνοντας υπόψιν την ιδιαιτερότητα του φαινοτύπου των παιδιών με τη συγκεκριμένη διάγνωση καθίσταται αναγκαία η περαιτέρω κλινική έρευνα. Ρόλος του λογοθεραπευτή είναι αρχικώς η λεπτομερής αξιολόγηση των δεξιοτήτων του παιδιού και ο προσδιορισμός των δυσκολιών, και στη συνέχεια, η δημιουργία ενός κατάλληλου προγράμματος παρέμβασης προκειμένου να εξελιχθούν οι περιοχές της ανάπτυξης που αποκλίνουν.

ΟΜΑΔΕΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ: ΜΙΑ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

ΚΑΡΑΖΙΩΤΗ Ε.¹, ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Π.¹

¹ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΖΩΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Στην παρούσα έρευνα γίνεται μια προσπάθεια μελέτης και καταγραφής της πορείας και της εξέλιξης των παιδιών που συμμετείχαν σε ένα πρότυπο πρόγραμμα ομάδων αλληλεπίδρασης και κοινωνικών δεξιοτήτων, σε μια προσπάθεια κατανόησης των παραγόντων που συμβάλλουν στην εξέλιξη και τη διαμόρφωση της κοινωνικότητας και συμπεριφοράς τους.

Μεθοδολογία: Μελετήθηκαν 3 περιπτώσεις παιδιών, με διάγνωση στο φάσμα του αυτισμού, προσχολικής ηλικίας. Ο σχεδιασμός των παρεμβάσεων και η αξιολόγηση των παιδιών πραγματοποιήθηκε από την παιδαγωγό και την ψυχολόγο του προγράμματος, σε 3 διαφορετικούς χρόνους (στην αρχή, τη μέση και το τέλος της χρονιάς). Χρησιμοποιήθηκαν κλίμακες αξιολόγησης και ενσωματώθηκαν πληροφορίες εβδομαδιαίας παρατήρησης. Αξιολογήθηκαν οι επικοινωνιακές, κοινωνικές και γνωστικές ικανότητες των παιδιών καθώς και οι ικανότητες αλληλεπίδρασης και συμπεριφοράς.

Αποτελέσματα: Από την αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι παρουσιάστηκε βελτίωση στους περισσότερους τομείς. Η βελτίωση αν και σχετιζόταν με τις αρχικές δυσκολίες του κάθε παιδιού φάνηκε να επηρεάζεται καθοριστικά από την παρέμβαση, τη συστηματοποιημένη εκπαιδευτική διεργασία, τη βιωματική υλοποίηση κοινωνικών ιστοριών, την αλληλεπίδραση και συνδιαλλαγή στα πλαίσια μιας μικρής ομάδας.

Συμπεράσματα: Η παρέμβαση στον τομέα της αλληλεπίδρασης και των κοινωνικών δεξιοτήτων σε μικρά παιδιά με διαταραχή αυτιστικού φάσματος είναι εξαιρετικά χρήσιμη για την περαιτέρω πορεία και εξέλιξή τους.

Σάββατο 13:00 14:00

Παρουσίαση Αναρτημένων Εργασιών

007. ΑΔΕΛΦΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΑΦ [ΔΕΠΑΣΤΑΣ Χ.](#)

029. ΧΟΡΗΓΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ADOS-2 MODULE 1 ΤΟΣΟ ΓΙΑ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ ΟΣΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ [ΣΓΟΥΡΟΜΑΛΛΗ Μ., ΜΠΟΥΡΙΚΑΣ Λ., ΣΚΑΛΟΥΜΠΑΚΑΣ Χ.](#)

060. ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΟΝΕΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΝΕΑΡΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΔΑΦ [ΠΟΝΗΡΟΥ Μ., ΚΑΠΑΡΗΣ Α., ΓΟΥΛΗ Ι., ΣΙΦΝΑΙΟΣ ΧΡ., ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ Ν., ΚΟΥΡΑΣΤΗ Π., ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ Θ.](#)

079. Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ [ΛΑΚΗ Ε.](#)

087. VIRTUS: ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ [ΛΟΥΛΟΥΜΑΡΗ Α.](#)

123. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕΣΩ ΑΙ [ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ Χ. ΔΗΜΑΚΑΚΟΥ Β., ΜΑΝΩΛΑΚΗ Γ.](#)

136. ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΗ ΒΡΕΦΙΚΗ ΚΑΙ ΝΗΠΙΑΚΗ ΗΛΙΚΙΑ [ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ Μ.](#)

137. AUTISM FRIENDLY SPACES: THE EMPLOYABILITY TWIST - ΧΩΡΟΙ ΦΙΛΙΚΟΙ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ: Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ [ΡΩΜΑΝΟΥ Ο., ΒΑΣΑΛΟΣ Ν.](#)

138. ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ. ΕΣΤΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΞΕΠΕΡΝΑΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ [ΧΑΡΙΣΗ Μ., ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Π.](#)

ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΑ ΚΙΝΗΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΥΤΙΣΜΟ

ΤΖΑΜΠΑΖΑΚΗ Ζ.

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ, ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ, Τ.Ε.Φ.Α.Α

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η ανάπτυξη και εφαρμογή ενός πιλοτικού προγράμματος δομημένου παραδοσιακού παιχνιδιού στο σχολικό διάλειμμα, με στόχο την κινητική συμμετοχή και την κοινωνική ανάπτυξη ενός μαθητή με αυτισμό. Για τα παιδιά με διαταραχές στο φάσμα του αυτισμού, οι ρουτίνες στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα τα οδηγούν στο να αισθάνονται άνετα και να μην έχουν άγχος, αφού είναι εξοικειωμένα με αυτό. Συνεπώς, το διάλειμμα που παραπέμπει σε ένα μη δομημένο πλαίσιο, αποτελεί μία δύσκολη στιγμή γι'αυτά. Στην έρευνα συμμετείχαν 22 μαθητές Δημοτικού Σχολείου 11-12 ετών συμπεριλαμβανομένου και ενός μαθητή με αυτισμό που παρακολουθούσε το τμήμα με παράλληλη στήριξη. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε μια Ομάδα Ελέγχου (n=11) και μια Πειραματική Ομάδα (n=11) στην οποία συμμετείχε και ο μαθητής με αυτισμό. Ο μαθητής με αυτισμό ήταν 12 ετών. Σε σχέση με το μέσο όρο της τάξης το γνωστικό του επίπεδο ήταν μέτριο αλλά υστερούσε κατά πολύ σε κοινωνικές και συμπεριφορικές δεξιότητες. Πραγματοποιήθηκε αρχική αξιολόγηση των μαθητών με το εργαλείο Matson Evaluation of Social Skills with Youngsters-II στην ελληνική του έκδοση, το οποίο κατασκευάστηκε για να αξιολογεί κοινωνικές δεξιότητες παιδιών ηλικίας 4-18 ετών.

Το ερωτηματολόγιο συντίθεται από πενήντα επτά θέματα που κατανέμονται σε τρεις παράγοντες που ερευνούν τρεις διαστάσεις των κοινωνικών δεξιοτήτων: ο πρώτος παράγοντας ονομάζεται «εχθρικότητα», ο δεύτερος «προσαρμοστικότητα/ καταλληλότητα, και ο τρίτος «υπερβολική αυτοπεποίθηση». Οι απαντήσεις δόθηκαν σε πενταβάθμια κλίμακα τύπου Likert, όπου το 1 ανταποκρινόταν στο «διαφωνώ απολύτως» και το 5 στο «συμφωνώ απολύτως». Στη συνέχεια μπήκαν σε εφαρμογή τα τροποποιημένα παραδοσιακά παιχνίδια στη διάρκεια του διαλείμματος. Χρησιμοποιήθηκαν τέσσερα παραδοσιακά παιχνίδια α)κυνηγητό μπάλα β)πυραμίδες γ) μήλα δ) χώρες, τα οποία επιλέχθηκαν από το βιβλίο εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής στο Δημοτικό. Σε διάστημα δυο μηνών και ανά εβδομάδα το κάθε παιχνίδι εναλλάσσονταν. Κάθε παιχνίδι παίζονταν δύο φορές την εβδομάδα και συνολικά το κάθε παιχνίδι παίχτηκε τέσσερις φορές. Στον μαθητή με αυτισμό γινόταν παρατήρηση και καταγραφή της συμπεριφοράς του κατά την διάρκεια των παιχνιδιών μέσω ημερολογίου από την δασκάλα της παράλληλης στήριξης και από την δασκάλα της τάξης. Από την πορεία της έρευνας φάνηκε η θετική διαφοροποίηση των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών της πειραματικής ομάδας. Συγχρόνως, παρατηρήθηκε και η συμβολή του δομημένου παιχνιδιού, κατά την διάρκεια του διαλείμματος, στην ανάπτυξη των κοινωνικών σχέσεων των παιδιών της τάξης τόσο μεταξύ τους όσο και με τον μαθητή με τον αυτισμό. Συμπεραίνεται ότι ένα δομημένο διάλειμμα με τροποποιημένα κινητικά παιχνίδια μπορεί να συμβάλει θετικά στη βελτίωση των κοινωνικών σχέσεων των παιδιών τόσο μεταξύ τους όσο και με τον μαθητή με αυτισμό, αλλά και στη μείωση των ανεπιθύμητων συμπεριφορών που συναντιούνται συχνά στα διαλείματα τόσο του μαθητή με αυτισμό όσο και των υπολοίπων παιδιών.

Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΑΡΩΓΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΑΥΤΙΣΜΟΥ

ΒΙΤΑΝΙΔΗ Α., ΝΑΝΟΣ Α.
NUBIFICUS LTD

Το κοινωνικό χαμόγελο, η κοινωνική επικοινωνία και αλληλεπίδραση είναι πρώιμα σημεία ανίχνευσης για αποκλίνουσες συμπεριφορές από την τυπική ανάπτυξη. Αυτά τα σημεία, διαφοροποιούν ξεκάθαρα τις ΔΑΦ από άλλες αναπτυξιακές δυσκολίες και εμφανίζονται ήδη από τους 6 πρώτους μήνες ζωής του παιδιού.

Η πολυπλοκότητα της διαταραχής και η ηλικιακή διαφοροποίηση των συμπτωμάτων στα αναπτυξιακά ορόσημα, καθιστά δύσκολη και αργοπορημένη την οριστική διάγνωση ΔΑΦ. Η δυνατότητα πρώιμης ανίχνευσης, και κατά συνέπεια πρόληψης, είναι σημαντική τόσο για την αναπλήρωση πιθανών ελλειμμάτων όσο και για τον περιορισμό των συμπτωμάτων του αυτισμού.

Με τη βοήθεια της τεχνολογίας, με χρήση τεχνικών μηχανικής μάθησης και Τεχνητής Νοημοσύνης είναι πλέον εφικτό να ανιχνευτούν συμπεριφορικές αποκλίσεις με σχεδόν την ίδια ακρίβεια ήδη υιοθετημένων μεθόδων (ADOS, ADI-R).

Από το 70% των γονέων που ανησυχούν όταν διακρίνουν ένα φανερό σύμπτωμα, μόνο το 28% απευθύνεται άμεσα σε κάποιον ειδικό. Αξιοποιώντας τα υπάρχοντα εργαλεία, συνδυάζοντας μεθόδους μηχανικής μάθησης, διερευνούμε την ανάπτυξη μιας καινοτόμας μεθόδου πρώιμης ανίχνευσης αυτιστικού κινδύνου, με σκοπό την ευαισθητοποίηση γονέων/φροντιστών και ιατρικού προσωπικού για έγκαιρη ανίχνευση των ελλειμμάτων που παρουσιάζουν βρέφη 6-18 μηνών σε αυτιστικό κίνδυνο.

Το εργαλείο που σχεδιάζουμε βασίζεται σε ένα μοντέλο μηχανικής μάθησης, εκπαιδευμένο με τυπικές συμπεριφορές παιδιών 6-18 μηνών. Τα δεδομένα που εισάγονται στο μοντέλο προκύπτουν από δύο σύντομα ερωτηματολόγια γονέων/φροντιστών και εξειδικευμένου προσωπικού καθώς και από σύντομο οπτικοακουστικό υλικό 1-5 λεπτών. Το σύστημα αναλύει το οπτικοακουστικό υλικό και εξαγεί χαρακτηριστικά συμπεριφοράς με χρήση αλγορίθμων όρασης υπολογιστών. Το εργαλείο αποκρίνεται με μια βαθμονομημένη κλίμακα αξιολόγησης αυτιστικού κινδύνου: 0 αδυναμία αποτελέσματος, 1-3: χαμηλός-υψηλός κίνδυνος.

Ένα εργαλείο διερεύνησης αυτιστικού κινδύνου με χρήση μηχανικής μάθησης βελτιώνει πολλές πτυχές της διάγνωσης ΔΑΦ. Συγκεκριμένα, μειώνεται σημαντικά ο χρόνος αναμονής και το κόστος, εξαλείφονται τα γεωγραφικά όρια πρόσβασης σε εξειδικευμένο προσωπικό, καθίσταται ανώνυμη η διαδικασία, περιορίζοντας τους ενδοιασμούς των γονέων, και βοηθά στην αποδελτίωση δεδομένων που εξυπηρετούν στην καλύτερη κατανόηση του αυτισμού.

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΜΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

ΜΑΥΡΑΝΤΩΝΑΚΗΣ Α., ΣΑΡΚΙΡΗ Ι., ΚΑΤΣΑΟΥΝΟΥ Β.
Ι.Π.Α.Π. Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ

Το πρόγραμμα που θα παρουσιαστεί, υλοποιήθηκε έπειτα από την εκπαίδευση στελεχών του φορέα μας και συγκεκριμένα δύο Κοινωνικών Λειτουργών και μίας Ψυχολόγου/εκπαιδευτριάς στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα ATHENABEGIN το οποίο πραγματεύεται την ευαλωτότητα των ατόμων με νοητική αναπηρία απέναντι στην κακοποίηση και πιο συγκεκριμένα στην ενδοοικογενειακή και στην έμφυλη βία. Προσφέρει εργαλεία και υλικό σε επαγγελματίες για να υποστηρίξουν τα άτομα αυτά. Το υλικό του προγράμματος εμπλουτίστηκε και προσαρμόστηκε στα άτομα με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος μέσης και υψηλής λειτουργικότητας.

Το συγκεκριμένο θέμα είναι πάντα επίκαιρο και σκοπός είναι οι ωφελούμενες/οι μας να αποκτήσουν τις κατάλληλες δεξιότητες ώστε να αναγνωρίσουν και να διαχειριστούν την έμφυλη βία, αν βρεθούν στην θέση αυτή οι ίδιες/οι είτε κάποιο άλλο άτομο από το οικογενειακό – συγγενικό-κοινωνικό τους περιβάλλον.

Τα εργαστήρια ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και πρόληψης υλοποιήθηκαν με δύο τρόπους 1) εργαστήρια με συντονιστές έναν εκπαιδευμένο ειδικό από το πρόγραμμα ATHENABEGIN μαζί με τον /την εκπαιδευτή/τρια ομάδας και 2) εργαστήρια που έγιναν με εκπαίδευση ομηλίκων. Υλοποιήθηκαν 8 εργαστήρια από 5 εβδομαδιαίες συναντήσεις το καθένα διάρκειας 60 λεπτών την περίοδο μεταξύ Ιανουαρίου και Μαρτίου 2023. Οι τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν βιωματικές (παιχνίδι ρόλων, συζήτηση, ερωτήσεις- απαντήσεις, ασκήσεις, καταγισμό ιδεών) σε συνδυασμό με εισήγηση.

Από την υλοποίηση αυτού του προγράμματος, με την βιωματική εκπαίδευση και την επανάληψη επιτεύχθηκε ο σκοπός της ενδυνάμωσης των ωφελουμένων μας και μεταφέρθηκε η γνώση σε άλλους επαγγελματίες του χώρου μας με στόχο να υποστηρίξουν και περισσότερους νέους στο μέλλον. Η εκπαίδευση ομηλίκων προσέφερε διπλό όφελος, στους νέους που είχαν το ρόλο των εκπαιδευτών και σε αυτούς που είχαν τον ρόλο των εκπαιδευομένων. Ενισχύθηκε η αυτοπεποίθησή τους, αισθάνθηκαν χαρά, ικανοποίηση, απέκτησαν θάρρος, διαχειρίστηκαν το άγχος τους στον ρόλο του εκπαιδευτή.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΙΠΠΑΣΙΑΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

ΤΣΟΥΡΟΥΠΑΚΗ Ε., ΤΣΑΝΗ Α., ΑΛΕΥΡΙΑΔΟΥ Α.
ΑΠΘ

Στην παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε μία συστηματική ανασκόπηση σχετικά με τις παρεμβάσεις θεραπευτικής ιππασίας σε παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) και την αποτελεσματικότητά τους στη συνολική λειτουργικότητα των παιδιών με ΔΑΦ. Αρχικά, η εργασία εστιάζει στην αποσαφήνιση των όρων του αυτισμού και της θεραπευτικής ιππασίας, καθώς και στην αλληλεπίδραση των δύο μεταβλητών.

Η μελέτη περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, θεματικές όπως η συννοσηρότητα του αυτισμού με άλλες διαταραχές, τον επιπολασμό, αιτιολογικούς παράγοντες καθώς και τη σημασία της σχέσης παιδιού-αλόγου. Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνηθεί η επίδραση των παρεμβάσεων θεραπευτικής ιππασίας σε παιδιά με ΔΑΦ. Ύστερα από αναζήτηση της βιβλιογραφίας σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (όπως PubMed, Web of Science, Scopus κ.ά), εντοπίστηκαν 557 άρθρα, ενώ μέσω του αποκλεισμού άρθρων και της εξέτασης τίτλων και περιλήψεων, συμπεριλήφθηκαν τελικά 23 παρεμβάσεις θεραπευτικής ιππασίας, από το χρονολογικό έτος 2005 έως 2022, που μελετούσαν την επίδρασή της σε παιδιά με ΔΑΦ. Το δείγμα των συμμετεχόντων αποτελούνταν από 562 παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ), ηλικίας από 6 έως 16 ετών. Τα αποτελέσματα της συστηματικής ανασκόπησης έδειξαν ότι τα παιδιά με αυτισμό που συμμετείχαν στα προγράμματα θεραπευτικής ιππασίας παρουσίασαν υψηλότερη συνολική λειτουργικότητα συγκριτικά με τα παιδιά που δεν είχαν λάβει αντίστοιχη παρέμβαση. Συγκεκριμένα, η ανασκόπηση έδειξε ότι στην πλειονότητα των παρεμβάσεων, η θεραπευτική ιππασία επηρεάζει σε σημαντικότερο βαθμό τις κοινωνικές δεξιότητες των παιδιών με ΔΑΦ. Με βάση τα ενθαρρυντικά αποτελέσματα των μελετών και δεδομένης της περιορισμένης βιβλιογραφίας, αξίζει να μελετηθεί εκτενέστερα η αποτελεσματικότητα της θεραπευτικής ιππασίας, ως εναλλακτικής θεραπευτικής μεθόδου, σε παιδιά με ΔΑΦ.

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΑΝΔΡΕΟΥ Γ., ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ Β., ΑΣΛΑΝΟΓΛΟΥ Β.
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τα παιδιά με Αναπτυξιακή Γλωσσική Διαταραχή (ΑΓΔ) και τα παιδιά με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ) παρουσιάζουν ομοιότητες στη γλωσσική ανάπτυξη, γεγονός που οδήγησε διαχρονικά τους ερευνητές στη διερεύνηση της υπόθεσης ότι μπορεί να υπάρχει κοινός φαινότυπος μεταξύ των δύο διαταραχών. Παράλληλα, ένα σημαντικό ποσοστό ατόμων με ΑΓΔ πληροί τα κριτήρια στον επικοινωνιακό και κοινωνικό τομέα για να λάβει διάγνωση ΔΑΦ. Οι κοινές δυσκολίες που παρατηρούνται στις δύο διαταραχές σε σύγκριση με τα παιδιά τυπικής ανάπτυξης αφορούν τη φωνολογία, το λεξιλόγιο, τη σημασιολογία και τη μορφολογία, καθώς και την πραγματολογική γλώσσα.

Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν 25 παιδιά με ΔΑΦ ηλικίας 6-8 ετών (16 αγόρια και 9 κορίτσια) 25 παιδιά με ΑΓΔ, καθώς και 25 παιδιά τυπικής ανάπτυξης, που αποτελούσαν την ομάδα ελέγχου, εξομοιωμένα ανά ζεύγη σε ό, τι αφορά την ηλικία και το φύλο με σκοπό να συγκριθούν οι δεξιότητές τους ως προς την κοινωνική αλληλεπίδραση και την γενική επικοινωνιακή ικανότητα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τόσο τα παιδιά με ΔΑΦ όσο και τα παιδιά με ΑΓΔ είχαν χαμηλότερες επιδόσεις σε σχέση με τους τυπικής ανάπτυξης ομηλικούς τους, αναδεικνύοντας τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν στις επικοινωνιακές δεξιότητες. Τα παιδιά με ΑΓΔ παρουσίασαν δυσκολίες στη γενική επικοινωνιακή ικανότητα, ενώ τα παιδιά με ΔΑΦ παρουσίασαν ελλείμματα τόσο στη γενική επικοινωνιακή ικανότητα, όσο και στην κοινωνική αλληλεπίδραση. Η κατανόηση του γλωσσικού προφίλ των παιδιών με ΑΓΔ και των παιδιών με ΔΑΦ θα συνδράμει στην κατανόηση των ομοιοτήτων και των διαφορών ανάμεσα στις δύο ομάδες, προσδιορίζοντας με μεγαλύτερη σαφήνεια το γλωσσικό τους προφίλ. Παράλληλα, τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να αξιοποιηθούν προκειμένου να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν αποτελεσματικές παρεμβάσεις για τη βελτίωση των γλωσσικών και των γενικότερων επικοινωνιακών δυσκολιών των παιδιών και των δύο κλινικών ομάδων στην ελληνική γλώσσα.

ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΤΥΠΟΥΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ, ΤΙΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ Μ., HOWARD J.
ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ /PLEI/

Εισαγωγή: Το παιχνίδι αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ανάπτυξης των παιδιών και για αυτό προσελκύει όλο και περισσότερο το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας. Οι απόψεις σχετικά με το αυτιστικό παιχνίδι διχάζονται. Κάποιοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι τα αυτιστικά παιδιά δεν παίζουν, ενώ άλλοι ότι απλά παίζουν διαφορετικά. Παρόλο που έχουν διεξαχθεί κάποιες έρευνες σχετικά με το πώς ορίζουν τα νευροτυπικά παιδιά το παιχνίδι, δεν υπάρχουν έρευνες που να μελετούν τις απόψεις των αυτιστικών παιδιών για το αυτιστικό παιχνίδι (Conn, 2013).

Σκοπός: Σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνήσει τις αντιλήψεις των αυτιστικών παιδιών για το παιχνίδι. Με βάση ποια κριτήρια ορίζουν μία δραστηριότητα ως παιχνίδι και ποιες κατηγορίες παιχνιδιού επιλέγουν.

Μεθοδολογία: Η έρευνα ήταν μικτή (ποιοτική/ποσοτική). Συμμετείχαν 13 αυτιστικά παιδιά ηλικίας 7 έως 11 ετών. Αρχικά, στα παιδιά χορηγήθηκε ερωτηματολόγιο. Ενδεικτικά, ρωτήθηκαν τι παιχνίδια παίζουν συνήθως ή πώς ξέρουν ότι μια δραστηριότητα είναι παιχνίδι. Οι απαντήσεις τους αναλύθηκαν με βάση τη λίστα της Whitebread (2012) που διαχωρίζει πέντε τύπους παιχνιδιών ανάλογα με τις αναπτυξιακές ανάγκες που εξυπηρετούν (π.χ. κινητικό παιχνίδι) και τη λίστα των McInnes & Howard (2013), η οποία περιγράφει τα κριτήρια (π.χ. τοποθεσία, έλεγχο) με τα οποία τα παιδιά διαχωρίζουν αν μία δραστηριότητα είναι παιχνίδι ή όχι.

Αποτελέσματα: Η ανάλυση των ερωτηματολογίων έδειξε ότι τα αυτιστικά παιδιά, σύμφωνα με τη Whitebread (2012), εμφανίζουν ποικιλία στους τύπους και στις κατηγορίες παιχνιδιών που παίζουν (π.χ. κινητικά παιχνίδια, επιτραπέζια). Επιπλέον, σύμφωνα με τους McInnes & Howard (2013), τα αυτιστικά παιδιά είναι σε θέση να διαχωρίσουν πότε μία δραστηριότητα είναι παιχνίδι και πότε όχι.

Συζήτηση: Τα αποτελέσματα ανέδειξαν ότι τα αυτιστικά παιδιά είναι σε θέση να διαχωρίσουν και να κατηγοριοποιήσουν δραστηριότητες παιχνιδιού. Είναι αναγκαία η περαιτέρω ερευνητική εξέταση και ανάλυση της οπτικής τους πάνω στο παιχνίδι.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ: ΜΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΤΣΟΥ Υ^{1,2}, ΚΟΝΆCS L¹, ΛΟΥΛΟΥΜΑΡΗ Α¹, STOCKMANN L⁶, BLIJD-HOOGGEWYS E^{3,7}, ΚΟΥΤΑΜΑΝΙΣ Α⁴, RIEFFE C^{1,5,6}

1UNIT OF DEVELOPMENTAL AND EDUCATIONAL PSYCHOLOGY, INSTITUTE OF PSYCHOLOGY, UNIVERSITEIT LEIDEN, 2DEPARTMENT OF COMPUTER SCIENCE, FACULTY OF SCIENCE, VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM, 3DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY, FACULTY OF BEHAVIORAL AND SOCIAL SCIENCES, UNIVERSITY OF GRONINGEN, 4FACULTY OF ARCHITECTURE & THE BUILT ENVIRONMENT, DELFT UNIVERSITY OF TECHNOLOGY, 5FACULTY OF ELECTRICAL ENGINEERING, MATHEMATICS AND COMPUTER SCIENCE, UNIVERSITY OF TWENTE, 6DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY AND HUMAN DEVELOPMENT, INSTITUTE OF EDUCATION, UNIVERSITY, UNIVERSITY COLLEGE LONDON, 7INTER-PSY

Εισαγωγή: Το σχολείο είναι το βασικό περιβάλλον κοινωνικοποίησης των παιδιών. Ωστόσο, πολλά αυτιστικά παιδιά δυσκολεύονται όταν συμμετέχουν σε κοινωνικές συνδιαλλαγές με συνομηλίκους, συχνά αποκλείονται ή αγνοούνται από μη αυτιστικούς συνομηλίκους και το φυσικό περιβάλλον θα μπορούσε να είναι υπερβολικά διεγερτικό. Απαιτούνται ειδικές παρεμβάσεις ώστε να γίνουν τα σχολεία ένα πιο φιλόξενο μέρος για τα αυτιστικά παιδιά.

Σκοπός: Εξετάστηκαν οι παρεμβάσεις στο σχολείο για την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των αυτιστικών μαθητών. Οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στοχεύουν σε ένα από τα τέσσερα επίπεδα του σχολικού περιβάλλοντος: παρεμβάσεις που αφορούν το ίδιο το αυτιστικό παιδί, τους συνομηλίκους, το προσωπικό ή/και το φυσικό περιβάλλον και αξιολογούν την ποσότητα ή/και την ποιότητα της κοινωνικής ένταξης των αυτιστικών μαθητών ως αποτέλεσμα.

Μεθοδολογία: Η μέθοδος PRISMA χρησιμοποιήθηκε και οι μελέτες που περιλαμβάνονται αφορούν αυτιστικούς συμμετέχοντες σε σχολεία πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, παρεμβάσεις που εφαρμόζονται σε ένα από τα τέσσερα επίπεδα του σχολικού περιβάλλοντος για τη βελτίωση της κοινωνικής ένταξης των αυτιστικών μαθητών, σχεδιασμό που επιτρέπει τη δοκιμή της επίδρασης της παρέμβασης και μια «ισχυρή» ή «επαρκή» μεθοδολογική αξιολόγηση ποιότητας.

Αποτελέσματα: Οι παρεμβάσεις σε επίπεδο παιδιού βελτίωσαν την προσβασιμότητα των σχολικών δραστηριοτήτων, βοηθώντας τους αυτιστικούς μαθητές να αποκτήσουν δεξιότητες για να προσεγγίσουν τους συνομηλίκους, αλλά οι αντιδράσεις των συνομηλίκων προς τον αυτιστικό μαθητή δεν άλλαξαν. Οι παρεμβάσεις σε επίπεδο συνομηλίκων και προσωπικού ενίσχυσαν την ένταξη, αυξάνοντας την αμοιβαιότητα των συνομηλίκων προς τους αυτιστικούς μαθητές μέσω της υποστήριξης συνομηλίκων ή / και σχολικού προσωπικού, αλλά δεν επηρέασαν απαραίτητα τις αντιδράσεις των αυτιστικών μαθητών στους συνομηλίκους ή τη δημιουργία φιλιών. Περιορισμένες παρεμβάσεις έγιναν στο φυσικό περιβάλλον.

Συζήτηση: Απαιτείται μια ολιστική προσέγγιση που μετατοπίζει την εστίαση από τις κοινωνικές δεξιότητες των αυτιστικών παιδιών στην τροποποίηση του ευρύτερου πλαισίου, για την κοινωνική ένταξη των αυτιστικών παιδιών στην σχολική ρουτίνα.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΡΟΥΣ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ, ΥΨΗΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΚΕΝΤΙΚΕΛΕΝΗ Α, ΗΛΙΑ Μ
ISKKA A LIFE PLAN

Η Επαγγελματική αξιολόγηση - προσανατολισμός (Ε.Α.Π.) είναι μια διαδικασία εξαιρετικής σημασίας για τα αυτιστικά άτομα καθώς συμβάλει στη διαμόρφωση ενός συγκεκριμένου πλάνου μετάβασης στην ενήλικη ζωή, που να είναι ρεαλιστική, εφαρμόσιμη αλλά και προσωποκεντρική, και βοηθά να ληφθούν αποφάσεις σχετικά με την εργασιακή αλλά και την εν γένει αποκατάσταση του ατόμου. Αυτό αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση καθώς υπάρχει περιορισμένη έρευνα και αξιολογητικά εργαλεία που να απευθύνονται ειδικά σε αυτιστικά άτομα. Επιπροσθέτως, η ποικιλομορφία των αυτιστικών ατόμων επιτείνει τη δυσκολία ανάπτυξης ενός ενιαίου μοντέλου Ε.Α.Π., που να καλύπτει τις ανάγκες κάθε αυτιστικού ατόμου.

Στόχος αυτής της ανακοίνωσης είναι να παρουσιαστεί ένα σχεδιάγραμμα με τις παραμέτρους που συνθέτουν μια πρόσφορη και εξατομικευμένη Ε.Α.Π. σε νεαρά άτομα με Δ.Α.Φ, κυρίως υψηλής λειτουργικότητας, καθώς και μια σύνθεση συναφών εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εφαρμογή της. Η προσέγγιση γίνεται με δεδομένη τη διάγνωση.

Σύμφωνα με τα δεδομένα της βιβλιογραφίας αλλά και την προσωπική μας εμπειρία, μια εξατομικευμένη Ε.Α.Π. είναι σημαντικό να περιλαμβάνει τρεις βασικούς άξονες. Ο πρώτος άξονας αφορά: α) Την αξιολόγηση των δυνατών και αδύνατων σημείων του ατόμου μέσω μιας αξιολόγησης νοητικού δυναμικού. β) Τη διερεύνηση των προτιμήσεων και των ενδιαφερόντων του ατόμου. γ) Τη διερεύνηση στόχων, επιτευγμάτων και προσδοκιών του ατόμου βάσει οδηγιών. Ο δεύτερος άξονας αφορά την αξιολόγηση των «λεπτών» δεξιοτήτων (soft skills), που επηρεάζουν τη λειτουργικότητα και την απόδοση του ατόμου, ενώ σημαντική έχει αποδειχθεί η λήψη πληροφοριών από το ίδιο το άτομο και διαφορετικούς εμπλεκόμενους κυρίως γονείς και εκπαιδευτικούς. Τέλος, ο τρίτος άξονας αφορά τον συνδυασμό των προσωπικών χαρακτηριστικών με αυτές που απαιτεί το εκάστοτε επάγγελμα, καταλήγοντας σε συνεντεύξεις με τον ίδιο, τους γονείς ή από κοινού.

Παρουσιάζονται τρεις παραδειγματικές περιπτώσεις.

Συμπερασματικά, υπάρχει ιδιαίτερη ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος αλλά και δημιουργίας αξιόπιστων αξιολογητικών εργαλείων που θα διευκολύνουν την επαγγελματική συμβουλευτική και αποκατάσταση των αυτιστικών ατόμων.

ΜΑΘΑΙΝΩ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΓΥΡΩ ΜΟΥ. ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΚΙΩΣΗΣ Ι.
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Λέξεις Κλειδιά:

Κοινωνικές δεξιότητες
Εναλλακτικοί τρόποι εκπαίδευσης
Θέατρο Σκιών
Μαθητές με ελαφρά και μέτρια νοητική κατάσταση
Μαθητές με ΔΑΦ
Κοινωνικές γνώσεις
Αυτορρύθμιση
Ειδική Αγωγή

Λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των μαθητών με ΔΑΦ με ελαφρά και μέτρια νοητική κατάσταση δημιουργήθηκε ένα εγχειρίδιο μέσα από το οποίο οι μαθητές μπορούν να διδαχθούν έννοιες απλές και σύνθετες του περιβάλλοντος τους. Οι μαθητές καθ' όλη την σχολική χρονιά δέχθηκαν διαφοροποιημένη πολυαισθητηριακή διδασκαλία μέσω του συγκεκριμένου μαθήματος. Πιο συγκεκριμένα το βιβλίο αυτό με τίτλο «Μαθαίνω τον κόσμο γύρω μου» δημιουργήθηκε σε απλούστερη μορφή με πολλές εικόνες και μικρά προσεγμένα κείμενα για να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν το περιβάλλον γύρω τους και να μπορέσουν μέσα από δράσεις να κοινωνικοποιηθούν. Στο εγχειρίδιο περιλαμβάνονται οι παρακάτω θεματικές ενότητες: 1. Ανθρώπινο Σώμα, 2. Προσέχω μόνος τον εαυτό μου (αυτόνομη διαβίωση), 3. Προϊόντα του Σούπερ Μάρκετ, 4. Φυτά, 5. Τα ζώα, 6. Επαγγέλματα, 7. Μέσα Μεταφοράς, 8. Κυκλοφορώ με ασφάλεια στην πόλη, 9. Γιορτές της χώρας μου. Για να ενισχυθεί επιπλέον η σχολική καθημερινή διδασκαλία το μάθημα γινόταν με την βοήθεια βίντεο και τραγουδιών όπου κατασκευάστηκαν για κάθε ενότητα του μαθήματος. Πολύ σημαντική στην εκπαιδευτική διαδικασία ήταν η ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση μέσα από το Θέατρο Σκιών (Καραγκιόζης) και των ιστοριών που δομήθηκαν για όλες τις θεματικές του εγχειριδίου. Μέσω του παραπάνω προγράμματος οι μαθητές: 1. Αυξάνουν την κριτική τους ικανότητα, 2. Ενισχύουν το ενδιαφέρον τους για μάθηση και συμμετοχή, 3. Ενθαρρύνονται να συμμετέχουν, να συνεργάζονται να επικοινωνούν, 4. Κατανοούν καλύτερα το περιβάλλον γύρω τους, 5. Μαθαίνουν να επιλύουν μικρά καθημερινά προβλήματα, 6. Μαθαίνουν αυτορυθμιστικές δεξιότητες, 7. Ψυχαγωγούνται και συμμετέχουν ενεργά στην μαθησιακή διαδικασία.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΖΩΟΥ (ΘΔΖ) ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ

ΚΑΡΑΖΙΩΤΗ Ε., ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΡ., ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Π.
ΜΕΡΙΜΝΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η ζωοθεραπεία, δηλαδή η διαμεσολάβηση ενός ειδικά εκπαιδευμένου ζώου στα πλαίσια μιας δομημένης και εστιασμένης παρέμβασης έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα ωφέλιμη για τα παιδιά με διαταραχή στο φάσμα του αυτισμού. Στην παρούσα ερευνα παρουσιάζεται η εφαρμογή της ζωοθεραπείας στα πλαίσια ενός προγράμματος πρώιμης παρέμβασης.

Συγκεκριμένα εφαρμόστηκε ένα δομημένο πρόγραμμα ζωοθεραπείας σε 6 παιδιά που συμμετέχουν σε ένα ημερήσιο πρόγραμμα πρώιμης παρέμβασης, το οποίο υλοποιείται στα πλαίσια ενός παιδικού σταθμού. Κάθε παιδί αξιολογήθηκε ξεχωριστά στην αρχή της παρέμβασης, διαμορφώθηκαν στόχοι και πραγματοποιήθηκε επαναξιολόγηση στο τέλος της παρέμβασης. Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με άμεση παρατήρηση και με τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων.

Θα παρουσιαστούν ο σχεδιασμός του προγράμματος και τα αποτελέσματα από την ανάλυση των παρατηρήσεων και των ερωτηματολογίων. Θα συζητηθεί η σημασία και οι τρόποι ένταξης της ζωοθεραπείας στο σχεδιασμό των προγραμμάτων πρώιμης παρέμβασης.

Λέξεις – κλειδιά: ΔΑΦ, πρώιμη παρέμβαση, ζωοθεραπεία, animal assisted therapy, διεπιστημονική συνεργασία

Κυριακή 11:00 11:30

Παρουσίαση Αναρτημένων Εργασιών

007. ΑΔΕΛΦΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΑΦ [ΔΕΠΑΣΤΑΣ Χ.](#)

029. ΧΟΡΗΓΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ADOS-2 MODULE 1 ΤΟΣΟ ΓΙΑ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ ΟΣΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ [ΣΓΟΥΡΟΜΑΛΛΗ Μ.](#), [ΜΠΟΥΡΙΚΑΣ Α.](#), [ΣΚΑΛΟΥΜΠΑΚΑΣ Χ.](#)

060. ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΟΝΕΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΝΕΑΡΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΔΑΦ [ΠΟΝΗΡΟΥ Μ.](#), [ΚΑΠΑΡΗΣ Α.](#), [ΓΟΥΛΗ Ι.](#), [ΣΙΦΝΑΙΟΣ ΧΡ.](#), [ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ Ν.](#), [ΚΟΥΡΑΣΤΗ Π.](#), [ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ Θ.](#)

079. Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ [ΛΑΚΗ Ε.](#)

087. VIRTUS: ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ [ΛΟΥΛΟΥΜΑΡΗ Α.](#)

123. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕΣΩ ΑΙ [ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ Χ.](#) [ΔΗΜΑΚΑΚΟΥ Β.](#), [ΜΑΝΩΛΑΚΗ Γ.](#)

136. ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΗ ΒΡΕΦΙΚΗ ΚΑΙ ΝΗΠΙΑΚΗ ΗΛΙΚΙΑ [ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ Μ.](#)

137. AUTISM FRIENDLY SPACES: THE EMPLOYABILITY TWIST - ΧΩΡΟΙ ΦΙΛΙΚΟΙ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ: Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ [ΡΩΜΑΝΟΥ Ο.](#), [ΒΑΣΑΛΟΣ Ν.](#)

138. ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ. ΕΣΤΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΞΕΠΕΡΝΑΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ [ΧΑΡΙΣΗ Μ.](#), [ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Π.](#)

ΑΔΕΛΦΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΔΑΦ

ΔΕΠΑΣΤΑΣ Χ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Η αδελφική σχέση είναι συνήθως η μακροβιότερη σχέση στην ζωή του ανθρώπου. Αποτελεί μία μοναδική κι εξαιρετικά σημαντική σχέση, με ουσιαστική επίδραση στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη, στην προσαρμογή, στη διαμόρφωση της προσωπικότητας και στην κοινωνική αλληλεπίδραση. Σήμερα, εκτιμάται ότι περίπου 60 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλον τον κόσμο έχουν ΔΑΦ. Οι έρευνες για τη ΔΑΦ εστιάζουν κυρίως στα ίδια τα άτομα (ιδιαίτέρως στις μικρότερες ηλικίες), στους γονείς (κατά πλειοψηφία στις μητέρες) ενώ συγκριτικά, πολύ λιγότερες είναι οι μελέτες για τα αδέλφια. Αποτέλεσμα αυτού, είναι λιγοστά τα διαθέσιμα στοιχεία για αυτή την ιδιαίτερη ομάδα. Η διαφαινόμενη αύξηση του επιπολασμού της ΔΑΦ τις τελευταίες δεκαετίες φέρνει ως φυσικό επακόλουθο την αύξηση και του αριθμού των αδελφών τους. Τα αδέλφια των ατόμων με ΔΑΦ αναφέρεται βιβλιογραφικά ότι εμφανίζουν 6,1%-24,7% περισσότερες πιθανότητες ανάπτυξης κάποιας διαταραχής σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό, χωρίς ωστόσο η ΔΑΦ να αποτελεί τον μοναδικό επιβαρυντικό παράγοντα. Είναι ομάδα που βιώνει εξαιρετικά στρεσογόνες συνθήκες από την παιδική κιόλας ηλικία ενώ συχνά κατά την ενηλικίωση γίνονται φροντιστές και του ατόμου με ΔΑΦ αλλά και των γονέων. Κρίνεται αναγκαία η μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των γονέων, της επιστημονικής κοινότητας και της πολιτείας για κατάλληλες, εξειδικευμένες και συστηματικές παρεμβάσεις ενίσχυσης κι υποστήριξης αυτής της ομάδας.

Η παρούσα εργασία αποτελεί μέρος της διδακτορικής διατριβής του υποψήφιου διδάκτορα και υποβάλλεται στα πλαίσια των υποχρεώσεών του για δημοσιοποίηση του έργου του.

ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ADOS-2 - MODULE 1 ΤΟΣΟ ΓΙΑ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΥΤΙΣΜΟΥ ΟΣΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

ΣΓΟΥΡΟΜΑΛΛΗ Μ., ΜΠΟΥΡΙΚΑΣ Λ., ΣΚΑΛΟΥΜΠΑΚΑΣ ΧΡ.
ΤΚΕΝΤΡΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ HABILIS

2Ψυχιατρικό τμήμα παιδιών & εφήβων, Νοσοκομείο Παιδων «Π. & Α. Κυριακού»

Η ανάγκη διάγνωσης και παρέμβασης για τον αυτισμό σε όλο και μικρότερη ηλικία δημιούργησε την ανάγκη δημιουργίας σύγχρονων και αξιόπιστων εργαλείων.

Διαχρονικά, έχει δημιουργηθεί πληθώρα αξιολογητικών εργαλείων για την ανίχνευση συμπτωματολογίας του αυτισμού. Τα εργαλεία χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, αυτά που είναι εξειδικευμένα στην ανίχνευση αυτισμού και αυτά που αξιολογούν συγκεκριμένους αναπτυξιακούς τομείς χωρίς να είναι προσανατολισμένα σε κάποια συγκεκριμένη διάγνωση. Η ADOS-2 είναι ένα εργαλείο το οποίο, βάσει της βιβλιογραφίας, χρησιμοποιείται κυρίως στην αξιολόγηση του φάσματος του αυτισμού σε πολύ μεγαλύτερο εύρος ηλικίας, σε σχέση με παρόμοια εργαλεία, καθώς και από άτομα χωρίς λόγο μέχρι και με καθόλα ρέοντα προφορικό λόγο. Πέρα όμως από τη διάγνωση η ADOS-2 προσφέρει τα καλύτερα σημεία για να χτιστεί μια ακριβής ατζέντα αποκατάστασης. Επομένως, σκοπός της παρούσας παρουσίασης είναι να προτείνουμε μια πρωτότυπη πρακτική αποκαταστατικής στοχοθεσίας.

Η ADOS-2 αποτελεί μια ημι-δομημένη, σταθμισμένη αξιολόγηση που αφορά στις δεξιότητες επικοινωνίας, στην κοινωνική αλληλεπίδραση, στην παιγνιώδη και φανταστική χρήση των υλικών και στις περιορισμένου εύρους επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές ατόμων που παραπέμπονται με την υποψία Διαταραχής Αυτιστικού Φάσματος. Αποτελείται από 5 modules (ενότητες) με την κάθε μια να χορηγείται σε αντίστοιχη αναπτυξιακή ή ηλικιακή φάση. Το Module 1 χρησιμοποιείται σε παιδιά 31 μηνών και άνω που δεν μιλούν ή δεν χρησιμοποιούν ακόμα με σταθερότητα φράσεις στην ομιλία τους. Η χορήγηση του αξιολογητικού εργαλείου ADOS-2 - Module 1 σε 32 συμμετέχοντες ηλικίας 31 μηνών έως 15,3 ετών, με αναλογία φύλου 3/1 αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια, πέτυχαμε, πέρα από τη διάγνωση του αυτισμού, στη κατάρτιση ενός εξατομικευμένου προγράμματος παρέμβασης με στόχο την ανάπτυξη του λόγου, της ομιλίας, της επικοινωνίας και της κοινωνικοποίησης.

Η παρούσα παρουσίαση στοχεύει στην αποτύπωση των ωφελημάτων χρήσης του εν λόγω εργαλείου πέρα από την διαγνωστική αξιολόγηση και στην εξατομικευμένη κατάρτιση προγράμματος παρέμβασης σε βαρύνουσας σημασίας λειτουργικούς τομείς.

Λέξεις κλειδιά: ADOS-2 (Autism Diagnostic Observation Schedule, Second Edition), Αυτισμός, Διάγνωση, Παρέμβαση, Λογοθεραπευτές

ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΨΥΧΟΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΟΝΕΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΝΕΑΡΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΔΑΦ

ΠΟΝΗΡΟΥ Μ., ΚΑΠΑΡΗΣ Α., ΓΟΥΛΗ Ι., ΣΙΦΝΑΙΟΣ ΧΡ., ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ Ν., ΚΟΥΡΑΣΤΗ Π., ΚΑΡΑ-ΓΕΩΡΓΟΥ Θ.-Α.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ

Εισαγωγή: Την περίοδο της πανδημίας, στα πλαίσια του προγράμματος “Κανένας μόνος στην πανδημία” το Κέντρο Ημέρας “Στην Αυλή του Κόσμου” ανέλαβε την εκπόνηση προγράμματος κατ’ οίκον παρέμβασης στις οικογένειες των ωφελούμενων του. Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε από το Φεβρουάριο του 2021 έως το Μάιο του 2022. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του προγράμματος αποτέλεσε η ηλικία των ωφελούμενων του Κ.Η (έφηβοι και νεαροί ενήλικες Χαμηλής και Μέσης λειτουργικότητας) καθώς υπήρξαν ποικίλοι παράγοντες δυσκολίας. Το ίδιο το πρόγραμμα αποτέλεσε μια παράλληλη πρόκληση για τους ωφελούμενους, τις οικογένειες και το θεραπευτικό προσωπικό, καθώς έθετε προϋπάρχουσες σχέσεις σε διαφορετική βάση και διαφορετικά περιβάλλοντα. Στην παρούσα εργασία αναδεικνύεται η προεργασία, οι στόχοι αλλά και οι αντιφάσεις του προγράμματος που υλοποιήθηκε.

Σκοποί: Στόχοι του προγράμματος αυτού ήταν η ψυχοεκπαίδευση των γονέων ή των φροντιστών , η δόμηση του περιβάλλοντος στο σπίτι, η μεταφορά των εργαλείων του Κέντρου Ημέρας στο σπίτι των ωφελούμενων καθώς και η γενίκευση των δεξιοτήτων που χτίζονται στο Κέντρο Ημέρας στο οικογενειακό περιβάλλον. Στην παρουσίαση θα αναφερθούμε στη διεργασία δόμησης του προγράμματος, την πορεία, τις παρατηρήσεις της διεπιστημονικής ομάδας που το υλοποίησε και τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθη με συμμετοχή των οικογενειών που ενεπλάκησαν.

Μεθοδολογία: Το πρόγραμμα θα παρουσιαστεί μέσα από μια μελέτη περίπτωσης (case study) ενός ωφελούμενου που παρουσίασε βελτίωση στις δεξιότητες του. Παράλληλα, με την ολοκλήρωση της πρώτης περιόδου του προγράμματος το Δεκέμβριο του 2021, διεξήχθη έρευνα με χρήση ερωτηματολογίων στις οικογένειες των ωφελούμενων σχετικά με τον αντίκτυπο του προγράμματος ως προς τη βελτίωση της καθημερινότητας του συνόλου της οικογένειας μέσω των θεραπευτικών παρεμβάσεων .

Αποτελέσματα: Πραγματοποιώντας τον απολογισμό του προγράμματος , αναδεικνύεται ο θετικός αντίκτυπος που είχε στις οικογένειες το πρόγραμμα. Ειδικότερα, οι οικογένειες στην πλειοψηφία τους θα επιθυμούσαν μεγαλύτερη συχνότητα του προγράμματος και υλοποίηση του σε σταθερή βάση. Εμφανίζεται επίσης η ανάγκη για στενότερη επαφή των οικογενειών με τις υπηρεσίες του Κέντρου Ημέρας.

Συζήτηση: Με αφορμή το θετικό αντίκτυπο που είχε στις οικογένειες το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι σημαντικό να συζητηθεί η ανάγκη να πραγματοποιούνται αντίστοιχα προγράμματα με πιο συστηματικό τρόπο και όχι μόνο σε περιόδους κοινωνικής κρίσης. Η στενότερη επαφή με τις οικογένειες φαίνεται να θέτει διαφορετικές βάσεις στη δόμηση της θεραπευτικής σχέσης καθώς και νέες ευκαιρίες στην αναπροσαρμογή των προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΙΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕ ΑΥΤΙΣΜΟ

ΛΑΚΗ Ε.
JONKOPING UNIVERSITY

Εισαγωγή: Οι έφηβοι και ενήλικες με αυτισμό αντιμετωπίζουν εμπόδια σε σημαντικές πτυχές της ζωής τους όπως η κοινωνική συμμετοχή, η εργασία και οι Δραστηριότητες Καθημερινής Ζωής, με αποτέλεσμα να παρατηρείται μειωμένη συμμετοχή και επίπτωση στις δεξιότητες εκτέλεσης. Η Εικονική Πραγματικότητα (ΕΠ) χρησιμοποιείται ως εργαλείο παρέμβασης στην εργοθεραπευτική πρακτική με στόχο την βελτίωση της συμμετοχής και την εξάσκηση των δεξιοτήτων εκτέλεσης σε διάφορους πληθυσμούς. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία η ΕΠ χρησιμοποιείται σε παιδιά με αυτισμό για τη ενίσχυση επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων.

Σκοπός: Στόχος είναι η χαρτογράφηση της βιβλιογραφίας σχετικά με τη χρήση της ΕΠ σε εφήβους και ενήλικες με αυτισμό σε σχέση με τις δεξιότητες εκτέλεσης διαφόρων έργων.

Μεθοδολογία: Πραγματοποιήθηκε μια συστηματική ανασκόπηση εννοιολογικής χαρτογράφησης με ανάλυση περιεχομένου. Τα δεδομένα κατηγοριοποιήθηκαν στους τομείς έργου σύμφωνα με το Occupational Therapy Practice Framework, σε Σύνθετες Δραστηριότητες Καθημερινής Ζωής, Εργασία και Κοινωνική Συμμετοχή.

Αποτελέσματα: Επτά έρευνες πληρούσαν τα κριτήρια ένταξης. Βρέθηκε σημαντική βελτίωση σε δεξιότητες εκτέλεσης διαφόρων έργων έπειτα από τη χρήση προγραμμάτων ΕΠ, στις περισσότερες έρευνες.

Συζήτηση: Οι περισσότερες έρευνες που βρέθηκαν στόχευαν στον τομέα της εργασίας, επιδεικνύοντας εμπόδια σε σχετικά έργα και δραστηριότητες. Οι εργοθεραπευτές θα μπορούσαν να αξιολογήσουν ή να παρέμβουν σε δεξιότητες εκτέλεσης μέσω ενός ασφαλούς περιβάλλοντος και να χρησιμοποιήσουν την ΕΠ ως εργαλείο για τη διευκόλυνση της εκτέλεσης έργου. Η πλειονότητα του απαραίτητου εξοπλισμού είναι εμπορικής χρήσης. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες ήταν άνδρες, με δείκτη νοημοσύνης κοντά στο μέσο όρο, χωρίς την ύπαρξη συννοσηρότητας ή πρόσθετων δυσκολιών, παράγοντας ερωτήματα για τη χρήση της ΕΠ σε άτομα με λιγότερες δεξιότητες. Η ΕΠ θα μπορούσε να αποτελέσει εργαλείο παρέμβασης και αξιολόγησης σε εφήβους και ενήλικες με αυτισμό, αυξάνοντας το κίνητρο και την εμπλοκή, ενώ άτομα που δεν έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε ορισμένα έργα θα μπορούσαν να επωφεληθούν.

VIRTUS: ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΥΤΙΣΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

ΛΟΥΛΟΥΜΑΡΗ Α.
ΠΛΟΕΣ Ε.ΨΥ.ΜΕ.

Εισαγωγή: Το σχέδιο VIRTUS είναι συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ και ενέχει την συνεργασία μεταξύ φορέων από την Γερμανία, την Πορτογαλία, την Κύπρο, το Βέλγιο και την Ελλάδα, με στόχο την ενίσχυση των επαγγελματικών δεξιοτήτων των αυτιστικών ατόμων μέσω ενός καινοτόμου εκπαιδευτικού προγράμματος.

Σκοπός: Είναι εμφανής η ανάγκη για έναν μακροπρόθεσμο σχεδιασμό εκπαίδευσης και απασχόλησης μέσω του οποίου οι αυτιστικοί ενήλικες θα μπορούν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους στο μέλλον.

Μεθοδολογία: Το σχέδιο VIRTUS στοχεύει στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας των αυτιστικών ενηλίκων μέσω:

- Ενίσχυσης των επαγγελματικών δεξιοτήτων των αυτιστικών ατόμων για την αύξηση των προοπτικών εύρεσης και διατήρησης ουσιαστικής απασχόλησης
- Αύξησης της ελκυστικότητας του προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης συνδυάζοντας την καινοτόμο τεχνολογία Εικονικής Πραγματικότητας με σεμινάρια δια ζώσης
- Παροχής υψηλής ποιότητας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για αυτιστικά άτομα σε μια σειρά επαγγελμάτων, με πιστοποίηση σύμφωνα με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα (EQF)
- Ευαισθητοποίησης των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με τα αποτελέσματα του έργου - όπως εργοδότες, γονείς και φροντιστές αυτιστικών ατόμων, οργανώσεις ΕΕΚ και οργανισμοί που δραστηριοποιούνται στον τομέα του αυτισμού

Αποτελέσματα:

PR1: αξιολόγηση των δεξιοτήτων των αυτιστικών ατόμων και ανάλυση αναγκών σχετικά με τον αυτισμό και την απασχόληση, βιβλιογραφική έρευνα

PR2: προετοιμασία εκπαιδευτικού υλικού για την ενδυνάμωση των ατόμων με αυτισμό στα τρία επιλεγμένα επαγγελματικά επαγγέλματα (barrista, βοηθός κουζίνας, υπάλληλος γραφείου)

PR3: ανάπτυξη μιας υβριδικής (δια ζώσης & μέσω VR) μεθοδολογίας για το μέρος της κατάρτισης που αφορά τις επαγγελματικές δεξιότητες

PR4: παροχή κατάρτισης εκπαιδευτών για επαγγελματίες ψυχικής υγείας και εξειδικευμένους επαγγελματίες και παροχή κατάρτισης σχετικά με τις διαπροσωπικές, προεπαγγελματικές και επαγγελματικές δεξιότητες που απευθύνονται σε αυτιστικούς συμμετέχοντες

PR5: αξιολόγηση δεξιοτήτων και πιστοποίηση σύμφωνα με τα πρότυπα της ΕΕ.

Συζήτηση: Το σχέδιο VIRTUS στοχεύει στην ενίσχυση των επαγγελματικών δεξιοτήτων των αυτιστικών ατόμων, παρέχοντάς τους περισσότερες δυνατότητες να εξασφαλίσουν και να διατηρήσουν ουσιαστική απασχόληση.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕΣΩ ΑΙ

ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ Χ., ΔΗΜΑΚΑΚΟΥ Β., ΜΑΝΩΛΑΚΗ Γ.
AEGEAN COLLEGE

Εισαγωγή: Οι κοινωνικές ιστορίες (ΚΙ), που αναπτύχθηκαν αρχικά από την Carol Gray, έχουν σχεδιαστεί για να βοηθήσουν αυτιστικά παιδιά να κατανοήσουν τις κοινωνικές καταστάσεις και τις αλληλεπιδράσεις. Αυτές οι ιστορίες στοχεύουν στη βελτίωση των δεξιοτήτων κοινωνικής επικοινωνίας παρέχοντας δομημένες και προβλέψιμες πληροφορίες σχετικά με κοινωνικές καταστάσεις, οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να κατανοήσουν καλύτερα και να περιηγηθούν σε κοινωνικές καταστάσεις.

Οι πρόσφατες εξελίξεις στην τεχνητή νοημοσύνη όπως το ChatGPT, θα μπορούσαν να βοηθήσουν για τη δημιουργία εξατομικευμένων ΚΙ για αυτιστικά παιδιά, προσαρμοσμένες στις συγκεκριμένες ανάγκες και προκλήσεις τους.

Σκοπός: Η προτεινόμενη έρευνα θα στοχεύει στη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας των ΚΙ που δημιουργούνται από το ChatGPT στην υποστήριξη της ανάπτυξης κοινωνικής επικοινωνίας σε αυτιστικά παιδιά.

Μεθοδολογία: Η μελέτη θα περιελάμβανε τη στρατολόγηση ενός δείγματος παιδιών με ΔΑΦ και την τυχαία ανάθεση τους για να λάβουν είτε ΚΙ που δημιουργούνται από το ChatGPT είτε παραδοσιακές ΚΙ που συντάχθηκε από έναν ειδικό.

Η αποτελεσματικότητα των δύο τύπων ιστοριών θα αξιολογηθεί μέσω μέτρων δεξιοτήτων κοινωνικής επικοινωνίας πριν και μετά την παρέμβαση, όπως τυποποιημένες αξιολογήσεις, αναφορές γονέων και άμεσες παρατηρήσεις. Θα μπορούσαν επίσης να συλλεχθούν ποιοτικά δεδομένα, όπως η ανατροφοδότηση από γονείς και παιδιά, για την παροχή περαιτέρω γνώσεων σχετικά με την αποτελεσματικότητα και την αποδοχή των δύο παρεμβάσεων.

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα της έρευνας δεν μπορούν να παρουσιαστούν ακόμη, καθώς η έρευνα είναι σε εξέλιξη.

Συμπεράσματα: Η έρευνα μπορεί να εντοπίσει σημαντικές επιπτώσεις στη χρήση της τεχνολογίας για την υποστήριξη της ανάπτυξης κοινωνικής επικοινωνίας σε αυτιστικά παιδιά. Εάν διαπιστωθεί ότι οι ΚΙ που δημιουργούνται από το ChatGPT είναι εξίσου αποτελεσματικές με τις παραδοσιακές ΚΙ, αυτό θα μπορούσε να ανοίξει νέες δυνατότητες για εξατομικευμένες παρεμβάσεις. Ωστόσο, εάν οι ιστορίες που δημιουργούνται από το ChatGPT διαπιστωθεί ότι είναι λιγότερο αποτελεσματικές, η μελέτη θα μπορούσε να εντοπίσει τομείς για περαιτέρω βελτίωση.

ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΗ ΒΡΕΦΙΚΗ ΚΑΙ ΝΗΠΙΑΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ Μ.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΛΟΓΟΠΑΘΟΛΟΓΩΝ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ (ΣΕΛΛΕ)

Εισαγωγή: Το παιχνίδι είναι μια φυσική συμπεριφορά που παρατηρείται ήδη από τους πρώτους μήνες της ζωής ενός βρέφους. Ξεκινώντας αισθητικοκινητικά ένα βρέφος πειραματίζεται με το σώμα του και αργότερα με το μπουσούλημα ξεκινά η εξερεύνηση του περιβάλλοντος. Κατακτώντας το περπάτημα ένα παιδί είναι ικανό πια να πάρει επικοινωνιακές πρωτοβουλίες. Έχοντας αναπτύξει κινητικές δεξιότητες, το παιδί μετά τους 14 μήνες αρχίζει να μιμείται σκηνές από το άμεσο περιβάλλον και μετά τα 3 χρόνια αρχίζει να χρησιμοποιεί συμβολικά τα αντικείμενα. Μιλώντας για το αυτιστικό παιχνίδι, οι κλινικοί συνήθως εστιάζουν στις αδυναμίες και στις ελλείψεις του, χωρίς να συσχετίζουν πώς η αισθητικοκινητική ανάπτυξη επηρεάζει όχι μόνο την επικοινωνία και το λόγο αλλά και τις δεξιότητες παιχνιδιού αυτές καθ' αυτές (Besio et al., 2017; Howard, 2017).

Σκοπός: Σκοπός της παρουσίασης είναι να αναλυθεί το αυτιστικό παιχνίδι σε κάθε αναπτυξιακό ορόσημο και πώς αυτό επηρεάζεται αρχικά από την αισθητικοκινητική ανάπτυξη των αυτιστικών παιδιών και στη συνέχεια πώς επηρεάζει τη σημασιολογική και πραγματολογική ανάπτυξή τους.

Μεθοδολογία: Θα γίνει βιβλιογραφική ανασκόπηση με πρόσφατες έρευνες.

Αποτελέσματα: Θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα των ερευνών και θα γίνει συσχέτιση μεταξύ τους.

Συζήτηση: Η αισθητικοκινητική ανάπτυξη των αυτιστικών παιδιών, συχνά δεν λαμβάνεται υπόψη όταν μελετάμε το αυτιστικό παιχνίδι ή όταν αναλύουμε το γλωσσικό τους προφίλ. Υπάρχουν ελλείμματα στους παραπάνω τομείς, όμως ως κλινικοί οφείλουμε ν' αναλογιζόμαστε όλες τις παραμέτρους που μπορεί να τους επηρεάζουν.

AUTISM FRIENDLY SPACES: THE EMPLOYABILITY TWIST – ΧΩΡΟΙ ΦΙΛΙΚΟΙ ΣΤΟΝ ΑΥΤΙΣΜΟ: Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

ΡΩΜΑΝΟΥ Ο., ΒΑΣΑΛΟΣ Ν.

ΤΜΗΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ «ΠΛΟΕΣ» ΕΨΥΜΕ

Εισαγωγή: Το ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Erasmus+ “Autism Friendly Spaces: the Employability Twist”- AFS στοχεύει στην εκπαίδευση και προώθηση αυτιστικών ενηλίκων στην ελεύθερη αγορά εργασίας. Ξεκίνησε την άνοιξη του 2022 σε συνεργασία με τη Μάλτα, τη Λιθουανία, την Κύπρο και το Βέλγιο. Η βασική ιδέα αφορούσε στο πως μπορούν οι χώροι εργασίας να γίνουν φιλικοί στον αυτισμό, δηλαδή οι επιχειρήσεις να αποκτήσουν γνώση σχετικά με το αυτιστικό φάσμα, και να προταθούν τροποποιήσεις που θα διευκολύνουν την προσβασιμότητα αυτιστικών εργαζομένων στα εργασιακά περιβάλλοντα.

Σκοπός: Η ένταξη αυτιστικών ατόμων σε θέσεις εργασίας και η πλαισίωση των αυτιστικών εργαζομένων, των επιχειρήσεων και του autism ambassador, ως υποστηρικτή του εργαζόμενου. Ένας μακροπρόθεσμος στόχος του σχεδίου αφορά στη διατήρηση της εργασίας πέρα από την χρονική διάρκεια του προγράμματος.

Μεθοδολογία: Το πρόγραμμα βασίζεται σε τρεις πυλώνες: α) στην εξωτερική και εσωτερική υποστήριξη, μέσω του help desk και του autism ambassador αντίστοιχα, β) στην εκπαίδευση και πιστοποίηση των υποψηφίων σε προεπαγγελματικές, κοινωνικές και οργανωτικές δεξιότητες γ) στην προετοιμασία των επιχειρήσεων για την κατανόηση του φάσματος και την ανάπτυξη αντίστοιχων στρατηγικών και πρακτικών. Δίνεται έμφαση στη δημιουργία εργασιακού προφίλ και βιογραφικού, στη διαδικασία του ταιριάσματος μεταξύ θέσης και υποψήφιου και στις απαραίτητες τροποποιήσεις του εργασιακού περιβάλλοντος.

Αποτελέσματα: Ολοκληρώθηκαν δύο εκπαιδευτικά προγράμματα (Ελλάδα και Μάλτα) με αντίστοιχο εκπαιδευτικό υλικό για εργοδότες και αυτιστικούς εργαζόμενους, δημιουργήθηκε η κοινωνική λέσχη των αυτιστικών υποψηφίων, το εργασιακό τους προφίλ και το βιογραφικό. Μέχρι τον Οκτώβριο προετοιμάζονται οι τοποθετήσεις των υποψηφίων εργαζομένων σε θέσεις εργασίας.

Συζήτηση: Προσέγγιση θετικών σημείων και πρακτικών εμποδίων που αναδύονται κατά την εκπαίδευση και εργασιακή ένταξη, προκειμένου να διατυπώσουμε τις απαραίτητες τροποποιήσεις με στόχο να αξιοποιηθεί η τωρινή εμπειρία και να ενισχυθεί η απασχολησιμότητα των αυτιστικών ατόμων.

ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ. ΕΣΤΙΑΖΟΝΤΑΣ ΣΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ, ΞΕΠΕΡΝΑΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

ΧΑΡΙΣΗ Μ., ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Π.
ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥ

Εισαγωγή: Η επαγγελματική ένταξη των ατόμων με ΔΑΦ είναι υψηλής σημασίας, δεδομένου ότι τα ποσοστά απασχόλησης τους είναι διεθνώς εξαιρετικά χαμηλά. Τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα τους θεωρούνται αφετηρία για την επαγγελματική τους αποκατάσταση (Attwood). Αυτό επιβεβαιώνεται και στο πιλοτικό μας πρόγραμμα, καθώς το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του ενός ωφελούμενου είναι η μαγειρική και του άλλου η προσοχή στη λεπτομέρεια.

Σκοπός: Ενημέρωση των εμπλεκόμενων μερών (ατόμων με αυτισμό, φροντιστών, επαγγελματιών) για τη σημασία και τις δυνατότητες εργασιακής συμπερίληψης των ατόμων με αυτισμό και των προοπτικών που ανοίγονται με την υποστηριζόμενη εργασία. Απώτερος σκοπός είναι να αποτελέσει το πρόγραμμα ένα πρότυπο καλής πρακτικής για την εκπαίδευση και πρόσληψη περισσότερων ατόμων με αυτισμό σε χώρους εστίασης.

Μεθοδολογία: Την περίοδο 2020-2021 ξεκίνησε το πιλοτικό πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και αποκατάστασης, για την ένταξη δύο ωφελούμενων, χαμηλής και μέσης λειτουργικότητας, της δομής «Ηλιάνθος» του Κέντρου Παιδιού και Εφήβου σε κατάσταση εστίασης-καφεκοπτείο (The Roosters - Περιστέρι). Η εκπαίδευση πραγματοποιήθηκε στο χώρο του cafe και διήρκησε ένα έτος. Οι υποψήφιοι εργαζόμενοι εκπαιδεύονταν 2 φορές την εβδομάδα, 3 ώρες ανά φορά, με συνοδεία των θεραπειών τους.

Αποτελέσματα: Ένας εκ των δυο ωφελούμενων προσελήφθη το Μάρτιο του 2022 ως βοηθός στο καφεκοπτείο, δύο 3ωρα/εβδομάδα και συνεχίζει να εργάζεται μέχρι σήμερα. Οι θεραπευτές έχουν εποπτικό ρόλο και το προσωπικό του μαγαζιού απευθύνεται σε εκείνους για τυχόν δυσκολίες. Η ένταξη δεν κατέστη δυνατή για το δεύτερο υποψήφιο καθώς δεν υπήρξε η απαραίτητη σταθερότητα στο ανθρώπινο δυναμικό της κουζίνας όπου προοριζόταν να εργαστεί ως βοηθός μάγειρα, δεν εξασφαλίστηκε ένα πρόσωπο αναφοράς ενώ ταυτόχρονα παρατηρήθηκε συχνή εναλλαγή των προσφερόμενων φαγητών.

Συζήτηση: Βραχυπρόθεσμοι στόχοι του εγχειρήματος είναι η αύξηση των ωρών εργασίας του συγκεκριμένου ωφελούμενου και η ενημέρωση των καινούργιων εργαζομένων του cafe σχετικά με τον αυτισμό, με προοπτική συνεργασίας και με άλλους εργαζόμενους.

Μέγας Χορηγός Συνεδρίου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ & ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
Ξενογλωσσα Βιβλία - Ελληνικές Εκδόσεις
Ειδική Αγωγή - Ψυχική Υγεία
www.glafki.gr

Γραμματειακή Υποστήριξη Συνεδρίου

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ: ΧΑΝΤΖΑΡΑ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ | 2310 247743
EMAIL | DIMITRA@GLOBALEVENTS.GR